

حەمكى توفى

حەمە كور

شەمالدانا فولكلورى كوردى ئامىدىيا بەھدىنا
ژرژدا چىرەستوبرا بەھدىنا و كەلە پورى

د . مەسعود كتانى

دەزگای چاپ و بلاوکردنەوھى
ئاراس

زنجىردى روشنبىرى

**

خاوندنى ئىمتىياز: شەوكتە شىخ بەزىدىن
سەرنووسەر: بەدران شەھەدە ھەبىب

كتىب: حەمكى توفى
نووسەر: د . مەسعود كتانى
بلاوكرادى ئاراس ژمارە:
بەرگ:

چاپخانەى وەزارەتى پەرورەدە - ھەولتەر
لە كىتەبخانەى بەرپۆدە رايەتتى گىشتىرى روشنبىرى و
ھونەر لە ھەولتەر ژمارە () ى سالى ۲۰۰۰ ى دراوھتى

چاپى بەكەم - ۲۰۰۰

*

پیش کش

بو ههر كه سى بچاقى دلى فولكلورى ببينيت و
خزمه تا كه له پورى مله تى بكه ت ژا كا كا به ختى به رانه رى مرو قينيين

سو پاسيا د . شوكت بامه رنى دكه م بو مه هدر و بياش خوشكرنى
بو چاپكرنا فى كه له پورى و بو دلسوزيا وى

سو پاسيا جهاد عارف مصطفى سماهيل آغاى و
محمد حاجى خالدى جه لادت مصطفى على دكه م بو گه له ك و ينا

سو پاس

بو هيزا و به ريز كا ك نيچيرقان بارزاني
پيخه مه تيا هاريكاري و خه مخوري و پشته ثانيا بو چاپكرنى

بناقی خودی به خشه دار و دلوان

پیشگوین

گهلهک ژ رهخ و بیباقیته تورهی ئو بهیشتانیت فولکلوری ئو رسته فههینیت سترانیت کوردی هیژ ساخ و گهلهپور بیته بهرزهبین . ههر وهسا گهلهک سترانیت ساخ ژ وهسایا مللهتهی کورد بیته بهرزهبین. هندهک بیته مابن کهرو پرت، و بیته چوپنه ناڤ هندهک سترانیت دی بیته فولکلوری، بهلی کناریته وان ددیاران بیته راست و بنهجه ئو بهرهبه بیته ژ هیتفه ویتفه پیته کرین.

ههکه بهری خو بدهینه کناریته توری کوردی و فولکورئ فی مللهتهی ئو هوزانغان و بهیتقان و لیک ئینهران ئو بهرهمه می وان، دی بسره گهلهک رهخ فه ههرفینا ههلبین. گهلهک قولاجا ژفی ئاڤاهی بهریت ژئ کهفتین و گرپل بوین و بهرزهبین. گهلهک بهر قیبه و ویرا هه بیته مابن و گهلهک بهر بیته چوپنه دناڤ دیوارادا ئو گهلهک بیته چوپنه ناڤ گهلهک شویرهادا و هیشتا گهلهکا دوسی دیوار دناڤانه!! ئان ژئ کافلن بهلکو هندهکا ههلاشه لی مای و جهندهک هیشتا باش دسهگرته نه!!.

سپاسی بو خودی. گهلهک ژ کهلهپوری فولکلوری کوردی هاتیه نقیسین و چاپ کرن و گهلهک ژئ بی هاتیه ژبیرکرن و بهرپه ری ژبیرکرن بی وهرگه ریایه سه، ژ فولکلوری کو هاتیه نقیسین، گهلهکه دهه قیژا مللهتهی کورد دا. بهلی بهایی وی فولکلوری و بهاکرنا وی دی [سهردهم و سهراهتی و چیرستوب (تاریخ)] دی بهاکهن، و مروقیته هزرتیژ و دلسوژ و رهخنه گر دی سهنگرین. قیججا لکیری هاتبسته نقیسین، روژنامه بن لئیکاتی سوقیاتی یان لپاریسی یان لئیرانی یان لناڤ تورکی و سته مبولی یان لسوری یان لعبراقی یان لکوردستانی یان لدرهکا دی.

ئه م ژ بهایی فولکلور نقیسا و بهرهه فکهرا و توره قانیت فولکلوری نائینینه خاری هه کو ئه م بو وهگرتن (مثال) ببینن کو چیروکا (بنی ههلالی) بیته عه ره ب یا کو توره قان (کاک قه ناتنی کوردی بیته) لگوشارا کوردی یا (کوری زانیاری کورد) (مجله المجمع العلمی العراقی - القسم الکردی) لبه غدا ۱۹۷۶ و گهلهک هژمار بیته هاتینه نقیسین. و گهلهک په توکیته (قه سیته مه زنا) و (مه ته لوکیته کوردی) ئو ستران و چیروک و سهراهتی و گریتفه و شهرو خرناتا و نه قینا و یاریا و حه نه قزه نیا و ژ گهلهک کناریته دی بیته ژبارئ و روژکارئ مللهتهی کورد بیته هاتینه نقیسین.

گهلهک برادر و ماموستا و توره قانا و قهلم تیژا بیته نقیسین و بهلاف کرین وهکی شوکور مصطه فا و د. شکریه رسول - صادق بهاء الدین - حجی جعفر - عبدالرحمن مزوری - ئه نوه قادر - ابراهیم عزیز - سگقان عبدالحکیم - د. رهحمان حجی مارف - احسان شیرزاد - عزیز رشید عقرای - عبدال لطیف عبدالمجید گلی - دلشاد علی - تیلی امین - کریم فندی - رشید فندی - عزت فندی - موسی عنتر - جلیل جلیل - مکسیم خه مو - عه ره ب شه مو - حاجی جندی - عبدالقیب یوسف - آردخان جلیل - جهگه رخوبن - موسی جهگه رخوبن - امین زکی - توفیق وهبی - ملا امین روژیانی - ملا انور مائی - نوری علی امین - محمد ملا کریم - عزیز - د. بدرخان سندی - محمد امین کاردوخی - محمد امین ئوسمان - گیو موکریانی - د. شوار مام علی - جهمال بابان - د. شوکت بامهرنی -

حسین حزنی موکریانی - علی سیدو الگورانی - محمد بحری - محمود زامدار - د. نافع ئاکره بی - عبدالرزاق بیمار - فریا عبدالله جان - حسن عارف - مصطفی نوری بامهرنی ئو گهلهکیته دی. هه رتیکی ژ رهخی خو شه و ژ هزا لسه کهلهپوری و فولکلوری کوردی بی گهلهک هه بی و زهنگین نقیسی. دهستی هه میا خوشبیت و ههژی ئاقدیریا روژگاری نه.

دمینیت چ نقیسیه ئو لسه چ نقیسیه و بهایی وی چ په یسکه ؟؟ ئه فه دی خوینده قانیت مللهتهی و خودان هزر دی هه لسه نگرین (هه لسه نگرین) و دی بهای په یسکه په یسکه دهنی لدویف مفاداری و گرنگیا وی. گهلهک خلمهت و قهومین بیته بسره مللهتهی دا هاتین و چوین و چوپنه دلپستیته عمارا فولکلوری دا، هند ژ وهسایته فی فولکلوری تینه گوتن و هند تینه کرن و بیته هاتینه کرن و قهومین و قهوماندن. و گهلهک ژئ بیته بدهنگ هاتینه ستران گوتن. لاوژه بیژا فندبازیا تیدا کری و حنیترمه ندا بئاواز و سهلیقیته کوردی. دهنگن وان بی دهنگ فه دده ته فه لکه فروکاشا و شار و نوهال و دهشتیته کوردستانی و هژیانا پی و ملیته پیروجه حیلا لبه ر وان ئاوازا و سترانا په یگه رن بهرچاقیته مللهتهی کورد و دره مان ددلی جان و پیرا دا و دچنه خاری و جانی زاخ ددهن.

ئه و رسته گوتن و بهیت و ستران ژ ئاڤا هزا فندبازا و حنیترمه ندا ژفی ئاڤا وهلاتی. چیروکا رزده خه لکه فولکلوری بقه کیتسه دیتن ئان بیته گوتن. چونکه چوژ نک خو ئو ژبی بنیاتی نه هاتینه نقیسین و گوتن بهلکو ژئانا* ملله تینیا پاک و ئه زمانتی کوردی بی بنیات و شه ننگسته کویری ژئ فه دپه ریت و قه دپه شیت. نه کو ئاخفتن ژ خو رایی هاتینه گوتن بهلکو ژئ ته گه رانا* مللهتهی دگهل قهومینا و لی قهومینا* و دهلیشا و دهره فا و راهه ستا ئه فه یا چیکری هوسا. ئان هوسا ئو یا قه دایه رهخی گزرا گریتقیته فولکلوری مللهتهی کورد!!.

بهلکو هندهک قه سه و رسته په یف بیته بیانی بیته ناڤ هندهک کنار و گه هو وه رسه لادا هه بن بهلی چو سه نگا وهسا بو ناهیته دان. گهلهک ئه گه ر بیته هه بن کو گهلهک فولکلور بهرزهبی لچاخیت چوبی و گهلهک کهلهپوری توره دی لدهه ریت کوردستانی بیته گرنگ و بهرکه ته دی شین هندهکا بیژین وهکی لخاری:

(۱) میرا و خونتکارا گهلهک لجهانی د وهلاتادا هاریکاریا فندبازا و هونه رمه ندا مروقیته زانا و هزرتیژ دهه می طا و کناریته زانینی وهک زانستیته ئولی و خویندن گه ها و زانینا و فندا و ستران بیژا و هوزانغان و بهیشتانیت ناته وی و ئاوازیژا و زانادکر، ئو نیژیکی خود کرن. فی چهندی پیلیت بولیتیکی (سیاسی) فی دکه تن و بلندبون. ئه ف چهنده و هاریکاری ئو دهاته ف خاری دویف ده می و قهومینا و سهراهتی. قیججا پیته ند زراف دبون نابهینا وان فندبازا و میتر و بهرپرسا، ئینا بهرهم ژئ ژاردبو و زراف دبو، ههروهسا دگهل والیا و وهزیرا!!.

(۲) خو قیسان (ئانیه) هه بو لنک هندهکا کو وه نه دکر بیته دی ژئ بگرن ئان بنقیسن بدهستی نقیسیندارا. ئه فه ژبه ر ژاریا ژینی و هه قکا ژبارئ ژئ بو، دا ئه گه را ژبار و نه واو رسقی دا ژار نه بیته.

(۳) هاریکاری نه گهر (مافی و گشت) بگرین بو خودان زانین و فندا، گهلهکا کیم بو ئینا فندباز و هونه رمنه ندی دا هیدی صاریت و بو خو لپاریی ژینی و بو مال و عیال و خیزانیت خوکهت و لی گهرییت.

(۴) ئو فندو زانینیت ئیکتی دزانین بهراپتر هر لنک وی دمان و دهر بازنده بون بو پشتی وی و چو هاریکار و پشته فان ژی نه بون. ئینا دا فندو زانینا وان دگهل مریت و گهلهک کیم ژئ مینیت. نان هندهک هر نه دما بتوین!!

(۵) راگه هاندن وان دهما گهلهکا ژاربو و کیم بو یان نه بو.

(۶) گهلهک ژ کناریت وان فندو زانینا دا میننه دهرزو سنگی هندهک مروقییت دی دا، بییت وهکو جه ژ وی فندی ذکر. وان پیچ پیچه نیشا هندهکیت دی ددا. و هیدی هیدی دست لسه دهستی قهدههرفتن ئو فند و بهیت و هوزان و ستران بییت وهکو نه هاتینه نقیسن. برتفه چونا دهمی دا گهلهک ژئ قه بییت و پیته بییت و هر لکیمی ددهت. دیسا گهلهک ژئ بهرزه دبو یان حلدبو دگهل بهرهمی پشتی وان دهرکه تی. زیدهار ههکه بییت نوی ژوا چیتتر و بهیتر بانا و قوتای تریان، دا بییت کهفن و نیزیکی وا میژنه خو و وان بییت کهفن پویچکهن و قه پویفین.

(۷) فند زانا بهلکو نه دزانی کو شولا ملله تی یا پی هدی لهو فندی وان برای بینا وان بزه حمهت و بیگار ژئ دهر باز نه دبون. و ابخوژی دکار نه دکر کو بیخنه خلمه تا ملله تی دا، دا میر و (خونتکارا = خوندکارا = حکام السلطه) و ناغا و سهروکا عیجز نه کن!! پیته ندیت وان دگهل میرا و وهزیرا هر خوش مین و هر لقه سرا و کهلات و ناف مالیت وان دا نه دهرکه فن و مین. قیجا سویی شهنکهها* وان یی طهنگ بو، و بیاف، ئو نه شیان چو بکهن و بلقلفن و بیژن بسره فرازی و سه رهستی دناف پیته ندیت دهر به گیی دا!!

(۸) بو مفایین گشت که سنج نه دکر نان بو پاشدهمی قی فندی بدهتف دهستی* پشتی خو و ههروهسا (نهکو همیا بهلکو باهرایتری)، ژبه دا هر چاقی بهرپرسا و خونتکارا لوایت و مفا هر بو وان بییت و کهس هه قریکا وان نه کهت!! زوی بزوی وه نه دکر که سنج دی خو دهر پاکهت و قی روی ئو قی خوشیی و قی سهنگا جفاکی لنک میرا و مالیت میرا و مروقییت مهزن ژئ بستینیت و ژئ وهرگریت!!!

(۹) ری و بار و گه هشتا بزه حمهت بون کو جاب و سالوخ ژئ بگهریین.

بهلکو هیشتا ژوی زیرهک تر لی هاتبا نان زانتر نان بکیرھاتی تر و مه ندرت!! قیجا بو قی چندی ری نه ددایین. سهرفتی چندی را تیگه هشتا مله تینیجی ژی یا موکوم و پرهیز نه بو لنک خه لکی و نک فندبازا و زانا و نوی ژهنا و تشت و نامویره ژهنا و ب کیرھاتیسا، مه گهر هندهکا پهرتوکیت خو دنقیسین بدهست خه تی خو ئو ژئ دهاتنه قه نقیسن به لی ناف بووی دا مینیت. نه بیژه ئیکتی دی لجهی وی نان لجهه کتی دی نان لباژیر و گونده کتی دی بوئی فندبازیی ئو زانایین و زانینیی وی سخته گهها زانستی یان فندبازی و هونه ری دیاربا و ژوی چیتتر و زانتر دیاربا. ئو چیدبو هنده

جارا و نه وی وهکو خو گه هاندیه میر و وهزیرا و ناغا و سهروکا و هدی و نه یی وان بو، بو زانینیی و فندبازیین... دا چغییت نان هیدی هیدی ئان دهملدست!! قیجا دا چیت نه وی ههکه میرا جابا وان قریکریا بو دهرس گوتنا بچویکییت وان و دهرسیت فقیان ئو لخویندنگه هییت زانستی و زانینا وی دهمی بییت یاین و ئولی.

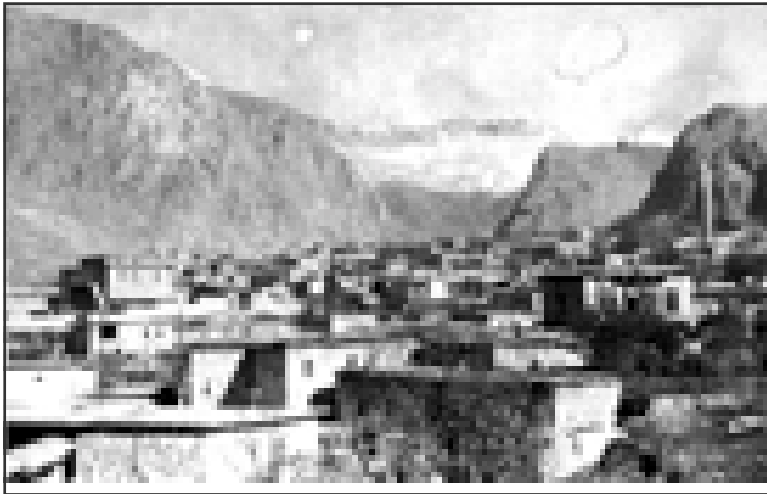
بهلکو نیزیکی قه سرئ و کهلاتا سه رگریی و خونتکاریی کربانا بو پسیرا و قازباتیی و دیوانا شه قییریا تورهی و سوحبهت و سالوخان. گهلهک جارا دا پهرتوکا بو میرا چیکه ن نان هوزانا دا ب سه نگراندنا سهنگا میرا و (توی تیدانا) وان چیکه ن* دا پاریکیت خوش یی خون و ژیارهکا باش بووی دهمی ژین. بهرئ خودانا* میرا و دورمه ندورا بو وان کهسا یا (قاری) بو ژبه ری خودانا وان بو ملله تی و خه لکی و بییت هیته و ویتفه (ههکو دبیتن). میرا و دهر بهگا و مروقییت پر جه رهز و ناف و دهنگ و بروی لنک میرا و حاکم و خوندکارا و میرا بخوچ گوتبایین بو بوئی ریکا کیرھاتی و فندبازی و زانینیی دا بو ب جه ئینن. سه رگریی یا (ئوتوکراتی) بوو دهنگ و پریار یا (میری بو) (خوندکاری بو). مه زنییت دین وی دا و دین وان دا لناف ملله تی بییت دهر بهگا (اقتاعی - متنفذ) همیا گوھی خو ددایین. قیجا مللهت و مروقییت زانینکه نک ههبا وان ئیکجار گوھی خو ددایین و نه شیان قهسا وی بشکینن (ئه قه ئهون ئه ویت بن سه رگریا وی و حوکمداریا وی). جفاک یا هوسابو، نهکو لناف کوردا و کوردستانن بهلکو همی ملله تی جیهانی بییت دقتی (بییت قی) قوناغا گوه رینا جفاکی را چوین. قیجا هندهکا بییت هاتینه دهر ژ (پیته ندیت هوز و دهر به گیی) و لسه وی هزی و هزرکرنی مه زن بین. مه ژین وان یی پر بی ژ سته م و زورداریی و خورتی. پریار ژ (مروفه کتی) بو همی شولا دهر دکه فت قهسه یا وی بو بتنی. همی دقه ر و وهلات دهوسا بون. سه رگریی و خونتکاری یا (ئهوتوکراتی) بو و (ئیک دهقبو) و یا مروفه کی بو ئو میرئ سه رکورسیین بو!!

نامیدییا به هدینا باژییری هه مگی بنیاسین

(چیره ستویر - دهست و دان جفاک - فولکلور)

نامیدییا باژییره کتی بچویکه یی لسه رسه ری نافسه رهکا که قری و سه راسه ر شویرا که قری چبای یه حولی. هاته وهرگرتن ژ دهمی حیسسیا Hethits و حوربا و ئوراتوان ده قهر همی ههکو ژ نیشانیت سه رھاتی و په یگه ریت حیسسیا لده قه را پایته ختی وان به ری ده وری نابه ینا ۴-۵ هزار ساله ههکو دیارین و هاتینه خاری لدویف چه روجه روان و کوزا ژ پشت ههردو دهر یا (قه زوین و دهر یا رهش) ده قه را قه فقاسیا و چیا بییت وان را ئو شه هرستانیه کا پر هیز چیکری و ئو ده قهر همی وهرگرتن تاکو ده قه را به هدینا گهلهک کهلات چیکرین و بو خو ژناف چیا گرتن دا خونتکاریا خو پی موکوم کهن و رهیت خو بیه نه خاری. ئو په یکه ریت که قری کولایی (دونه) لهن شویرا مالا (عبدالله به گتی) ئو دهرگه هی سه قافا (روژنافی) دو چه کدارن بهلکو ئوراتی نه (!) ب قه ما وهکی خه نجه ر و شیرا و دشینه هند و ئوروپییت که فن نان په یگه ریت حیسسیان لهاتوشه بهلکو ئوراتی بن. ئو وهسا دیاره کو هیشتا دهمی

برونزی و ناسنی بو (شپه‌ی مفره‌قی بو بو ناموبره چیکرنی لناف مروقان شه‌هرستانیت مه‌زن لجیهانا که‌فن). گه‌لات وه‌کی (هه‌سویا به‌ری که‌ر) ده‌ه کیلومیترا لروژتافا نامیدین نه‌و بخو وه‌کی گه‌لاته‌کا که‌ف‌ری بو یا فره‌ه و پر شکیر و دهرز و کوور و شه‌ق و شی‌فک. یا دریزه ژ سلال بو خاری و پتر یا نیزیکی زنجیرا چپایین (مه‌تینی) یه ژ (گاره‌ی). دورمه‌ندورا وی لره‌خی روژه‌لاتی قه‌ شیفه‌ تا رویباری صپنه‌ی و گرتت ناخه‌صوری نه‌ و که‌فره‌ خیزن و تهره‌که و مه‌ره‌که به‌ریت سپی فیره و ویرا هه‌نه، تینه‌ دیتن و دبیزنی (شیفا که‌لی). و یا گه‌له‌ک کیم‌ ناهه‌ مه‌گر کانیکیت بچویک و کانیا (مربیکا) و کانیا (ده‌شتا کاربته‌ی) لنشیقی و ژیری که‌لی و ملی روژتاقایی به‌ بو شیفا که‌لی. ره‌خی سه‌ری ژوری و قولاجا سلال بو روژه‌لاتی بیستانن و کانی نه، دبیزنی (کانیا سنجی و کانیکا خازی به‌گنی و کانیا مالا لره‌خ ریکا طورمیتلی بو نامیدین و کانیا سورکی (نه‌ویا هاتیه‌ نخافتن بناخا جاددی، گه‌له‌کا شربن و خوش بو و یا ناهد و کفان کری بو ب به‌ریت بری و دو عمارک بون). سه‌روی دا بو نامیدین قه، کانیا (به‌روارکی) یا ناهد کری و ناکاربه و زه‌مه‌له‌ک ژی پتیه‌ بو ژ ده‌می قائمقام (ماجد مصطفی) لسالیت سیهان ژفی چاخی.

وینه ۱: نامیدین ۱۹۵۴ ژ تاخی مه‌یدانی و وینه‌یی گرتی

هه‌ردو کانی نیزیکی نامیدین نه‌ نیزیکی شه‌س سه‌د میترا بو روژتاقایی قه و ناث بو تاخیت نامیدین و تاخی (سه‌ر ده‌کیا) یی سه‌ری ناث ژ ویری دئینا بده‌وارا ده‌میت چویی تا ناث بماکینی هاتیه نامیدین ۱۹۳۸-۱۹۳۹ ژ کانیا قویا ره‌خ زانینگه‌ها قویا لرویباری نامیدین. ره‌خی روژتاقایی ژی کانیه‌کا (له‌وله‌ب) لهن دهرگه‌هی ژیری دا ب پینجی تا شیتت میترا. عمارا ناکارگی بو ب کسل و گیتچا و چار چایک پتیه‌ بون (بوری) ناث هه‌ر ده‌اته خاری بدوم و به‌رده‌وام. ناث بو نامیدین بده‌وارا و بپشتی دبر سه‌قافا بو تاخی حه‌مامی و مه‌یدانی. کانیه‌کا دی یا لهن تاخی حه‌مامی لهن شویره‌ی یا بوشه و بوشیلانه تیتته خاری و بیستانیت باش ییت لهر دبیزنی (شیفک) فیتی و زهره‌واتی باش یی لی هه‌ی و پیچک نشیقی کانی بو دهرگه‌هی سه‌قافاه، کانیه‌کا دی یه یا خوشه (کانیا میترا) پیچک ناهه و برکا لهر نه‌وژی شیفا ناهدده‌ت بو سه‌ری لهن شویرها. نیزیکی ویری کانیه‌کا کیمه‌ دبیزنی کانیا قه‌شه‌ی. و به‌رانبه‌ر شویرها سه‌ری یا پتس پیشکی سویلاقنی (کانیا سویر) یا جورنی کره‌ه وه‌کو برکه‌کا زراف و دریز پیچک ناثا وی یا بوشه‌ دچیته برکه‌کا مه‌زنی و لاطکیت شیفکی لهر دکهن.

وینه ۲): نامیدین به‌ری چاخ و نیفی و پتر پستی میرگه‌ه ویران بی

ژ (کانیا سنجی) تا گوندی (براهیم زلا) و تا (هه‌فندکا) لسه‌ر صپنه‌ی دهر گاروکی بچویک بیستانن و باغن و زه‌فی و چه‌میت نافی نه‌ بو فیتی و زهره‌واتی و دهرامه‌تی ۱۰-۱۵ کم را تپه‌یه‌ ژ کانیا سنجی. هه‌روه‌سا پشتا سویلاقنی بیستانن دنوهالی دا نابه‌ینا چپایین (بشیشی و شیخ سه‌ینی) لروژتاقایی ناهه‌کا باش نابه‌ینا وان لسه‌ری بیستانیت سویلاق و مزویرکا دهردکه‌فیت ژ سه‌روکانی. نافی دده‌ته مزویرکا و سویلاقنی و رویباری. و هیتشتا کانی فی ره‌خی و وی ره‌خی شیفا سویلاقنی کانی ییت هه‌ین به‌لی ییت ره‌خی سلال و ژوری یی مه‌تینی پترن و ناث پتیره.

ناشه‌ک لسویلاقنی بو بجوه‌کا نافی ددا شولی لزستانی و دچو بوطا سویلاقنی، و (شیتت میترا) نه‌و ناث ده‌اقیتته خاری د گوتی (بوطا سیلاقنی) ژ به‌روی دبیزنی سویلاق. گه‌له‌ک کانی ییت لناف

وینہ ۳: نامیدی صالا ۱۹۶۰ ژنک کورا سیریجی ڦه

وینہ ۴: نامیدی کلاته کا کهڦنه یا بهری عیسایه. گهلهک خرناقیت بسهر هاتین ژ سیه چاخان

وینہ ۵: دیسا پهیکه رکن کولای دگهل داپرینا شویرها نامیدی لبن ده رگه هی ژیری (وینہ ژ علی حساری)

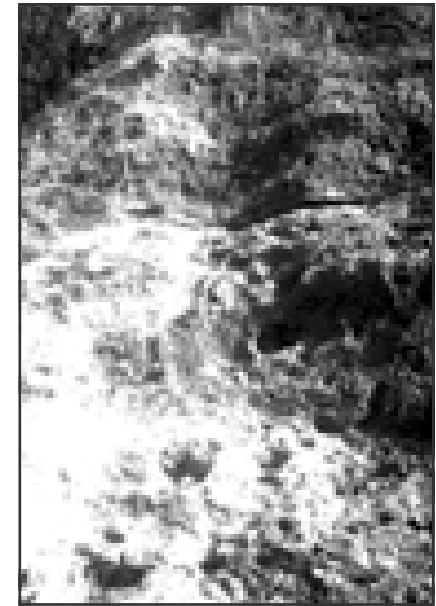
بیستانتیت نامیدی بیت رویباری، و نوهاله کا مهزن همی بیستان و جوو ناقیت لی گپراندين ژ کهڦندا. بهریت بری و تازه و تیژ گوشه و عیسيله لرویباری بیت هین لناف بیستانادا و گهلهکا رهخیت جووا. هندهک ژبهږنه کی بلندترن نهو بیت خانیا و ئافاهیانه، همیچ د خراب بین و ههرفتین و کافلیت ماین. نهو نیشانه کو رویباری بیستانتیت نامیدی بی پر مال و مروڤ بو و ئافا بو د چهرخیت چوبی. بمليونان ژوان بهریت بری بیت نلف بیستانادا ههین.

کهلا نامیدی یا درتزه (ژ سالل بو نشیف) و کیلومیتره که.. و فرههی نیزیکی دهوری ۶۰۰ شهش سهد مېتره. بابه تی وئی بی چوکول چوکله. و ههر نابهینه کی یا قه و رانديه ژ کهڦری بو نلف ڦه چوین، و ههردو رهخ دقتیچن و بن شویرهی ژ ههردو رهخا دبین ژبه ر زېره فانییا دوژمنی. دوسی بهریت هیلاین و ده رزه کا فرهه دهان میترا یا شق کریه ههر ژ لیثفا شویرهی تا بنی شویرهی. نهوژی ههرو زیره فانیی یه کا دوژمن چهوا تیتته بن شویرهی دا بسهرنه کهڦیت. قیجا دورمه ندوری شویرها نامیدی یا کهڦری ئیشکیت زیده بیت ههین دا ژ ئیشکی ههتا ئیشکی بن شویرهی دورمه ندور ببین.

لناف بهینیت بنافقه قه و راندي کومیت بهرا بیت مهزن و بهریت جارن هندي خانیا بیت لسهرتک و ژئقه کرینه. و لچه ند درهکا جهی (تیرکیت قونبهرا) بیت کولاینه و (سولیه و بوطه) لسه روان کهڦره بهریت ژئقه کری. باران و بهفرا و جهمه دا چول نه کریه و ئی نه چوینه و حولی نه بوینه نهو بوط، چونکه کهڦر بیت سهر نشیف بین و بوطا (جووا) جهی قومهری چند میترن بیت هاتینه پاراستن ژ پریا و

وینه ۷: دەرگه‌هی سه‌قافا لئامی‌دیڤی راستی لخاری کانیا له‌وله‌ب
(وینه ژ علی حساری)

وینه ۶: که‌فری شویرها ئامی‌دیڤی هنده درا
یی په‌لاسکیته دهست که‌فری بیته هه‌ین
(وینه ژ علی حساری)

بنیاسیتهن. چو نفیسین ژ دهمن (حیسیا) و حوریا و ئورارتیا لچو درا نینه. و چو نه‌خش و نیگار و نیشان ژبلی (هه‌ردو په‌یگه‌ریت) بن دەرگه‌هی روژنا‌قایی و کورا سیریجی یا کولای دکه‌فری. لسه‌ر رویی که‌لی بخوو جهیت کوچکا و دکه‌کا و درست کرنا وه‌کی گوشتی ئودا لپشت وی بو شویرهی بیته هه‌ین هه دکه‌فری بیته کولاین به‌لکو دیوار دوه‌ختی را لسه‌ر دانابن و کرینه خانی. (جوهنی) ژبه‌ری و (کوچک) ئه‌وژی بیته هه‌ین لپتر ژ دره‌کن دکه‌فری، به‌لی نه‌ماینه، چونکه په‌ختی نشیقی و ژیری (خاری) و پیش روژ) هه‌می قه‌برستانبو و به‌یار و که‌فریون. گه‌له‌ک داروبار لی بوو (ته‌راش ژ که‌زانا و گویشکا و به‌رویا و هژیرکا و هه‌له‌لوک و شفشنیکا، و مه‌فیتی ژئی خاری). و گه‌له‌ک توخمیت (کولیلکا و لویله‌په‌رکا و گول هرچا و نیگرز و سونبل و تریکی رویی و گول شلیل (شلیتر) و سیسن و صوصن و گولیلکیته کویقی و بیته چیبای لی هه‌بون و هه‌لز و باک (باییک) لی دمسه‌بون) (ئوقه‌بر (گور) دسی توخی = ته‌به‌ق و ته‌به‌قبون و گه‌له‌ک و گه‌له‌ک ناخ کرپونه قه‌ و داگرتبون و کرپونه‌ف گور (ئه‌و ده‌میت مشیکارا و حسارا و لی ته‌نگ کرنا و دورگرتنا). زیده‌بار هه‌کو پیلیت نه‌خوشیا و ته‌عوین و وه‌با دهاتن نه‌دگه‌هشتا و نه‌شبان مریا بیه‌نه موغیه‌را (گورگه‌ها) لدوریت شویرهی و لدوریت ئامی‌دیڤی. فیتجا هه‌ما لپه‌ختی دی بیته که‌لی هه‌ر دنا‌قدا قه‌دشارتن. دگوته گورستانی مه‌یدان = مه‌یدانا موغیه‌ره. دا بیژن: «بره مه‌یدانی قه‌شارت».

فیتجا ئه‌ف چیتکرنا شویرها به‌ری و ئه‌ف په‌یکه‌ره و ئه‌ف کوچکه و شوین ژبارا مروفا نه‌یا ئاشوریانه

(به‌فر و بارانا). هه‌ر چهند میتره‌کا لیفا شویرهی ل سلال (لیفا شویرهی لکه‌لی) پینج تیرکیته (وه‌کی ستوینکیته ته‌له‌فونا) ستویر بیته لیداین و کویرکرین. وه‌سا دیاره و بشکلا‌قه بارویتا کریی و بیته په‌قاندین و ئه‌و کافره مه‌زنه که‌فریته ژبه‌ر قه‌کرین. له‌ازه دبیت (مفره‌ق) بن بیته که‌فر پی کولای و (دبیت ژئی ئاسن بن و ژنوی ئاسن حیسیا ئینا بو‌ده‌ر). ئه‌فه به‌ر باوه‌ریی دکه‌فیت و بارویت ژئی یا چیتکی (ئه‌فه ریکه‌که). ئو (ریکا دی) ئه‌وه کو که‌فر پینج تیرک په‌خ ئیک قه‌ کویر (له‌ازیت دریت و ستویر) بیته کولاین و هیلاینه زفستانی و ئافاکریی تا‌کو‌ده‌ری و خولی گرتی تا جه‌مه‌د و به‌ستی بگرن و دی ژبه‌ریته هیتته ده‌ر جه‌مه‌د فره‌ه دبیت (تمدد الماء بالانجماد) و دی که‌فریت مه‌زن ده‌رزین و شق که‌ن و په‌قین. هه‌رهوسا ده‌هان سالا بیته دورمه‌ندوری شویرها که‌فری قه‌ ماین تا ئه‌ف که‌لاته درست کری ژ ده‌سته‌کن (جیل) ژینی و مروغان پیتر. بانج که‌لاتی دنا‌ف دا ئه‌وژی یا هاتیه راستکرن و شق و ده‌رز و کور و شیفک بیته هاتینه تژی کرن.

گه‌له‌ک جهیت کوچکیته به‌ری بو ئاگری لنیژیکی شویرها نشیف و ژیری و سیریج یا چیتکی (کورا سیریجی) و شکه‌فته‌کا نه‌عوسک (ئوده‌کا بجوبک یا لیدیواری که‌فری یی سیریجی جه‌ی دوس مروفا‌یه رفاتکیته لی هه‌ین).

گه‌له‌ک شکه‌سته و ده‌رز و شق ژ شویرهی بیته هاتینه ئافاکرن ژ وه‌ختی که‌لا ئامی‌دیڤی چیتکی و هه‌روه‌کی به‌ریت وی دگه‌ل ده‌رزا کسل و گیتچا بیته بویه‌ ئیک و گیره‌گرتی بپن به‌لی مروفا دشیت

دهرگه هیت نامیدی باژی ری همبکی

دو دهرگه هیت مه زن بیت لکه لی ههین:

(۱) **روژه لاتین:** دهرگه هیت زیباری = دهرگه هیت پاشای چونکه بقه سرا سه رگتیری شه بو). . بین نافاکری بو و سه رگرتی کری بو. سه ردا جهی نوبه دارا بو و کولهک (په نجه رکیت نیک کون و نیک خانه) تیرا هه بون و زیره قانیسا دوزمنی دکر بو دهرقه. دو دنگیت بهرا و کسلن لره خ دهرگه هیت لدرقه لهر دیوارن کو شویره بو بو قه سرا خاتونیا یا میرا. نوژ وی ئودا نوبه دارا بو سالل قه سرا مه زن و دریتژ و پر هوش یا میرا بو و میری بوو هنده مروقتیت وان و مالیت وان. دگوتن (بانن خاتونیا = خرکا چه پهمی)، بانهک بو تا مه درسا (مه لکتیز دین) یا عمبارا که فن یا ئافن لئ ئافن دانای و ته کیا شیخ طاهرئ نه خسه بهندی لئ بو نفیژا. زیده لیوانه کا دریتژ دیسا هه بو بو پیش شویره هیت قه پیش کیتیسی دولا زیباری قه و هه می ستوبن بون و دیواریت وی هه می رهنگ رهنگ بون و بنه خش و نیگار بون، دگوتن: (شاه نشین) = شانه شوین نانکو جهی خونتکارا). ستوبن و دیوار پر نه خش و رهنگ بون. بانن وان وه کو قه سرا حوکمی (خونتکاری) لپشت قه سرا مالا بو روز ئافایی قه. هه می بان لبازیری و گوندا هه لاشه و ناخ بون. گاریته بفره هیت داتنانه سه ر دیواران و نه و ژ سپیندارا بون (بیت بوکه) و سپی کری. هه که ستوبن بانا دا بیژنی (نیکانه) و نه گهر زرافتر بانا دا بیژنی (جوتک). هه ر نیکانهک نو (فالا گه ههک) دهیلا و پاشی جوتک دهات و ههروه سا لمه زه لی هه مییی. پاشی نابه یینیت گاریتا ژ گاریته ی بویی دی (قه ده داربون = نیره) بیت راست ژ دارن بهریی و مازیی ئان هه فرستی (هیتژ چیتتر بو چونکه کرمی

وینه ۱۰: شویره که قری بوریا ئافن تیرا بریو جهی تیرکیت ستورییت کولانا قومبهرا یا هه ی لسه ری

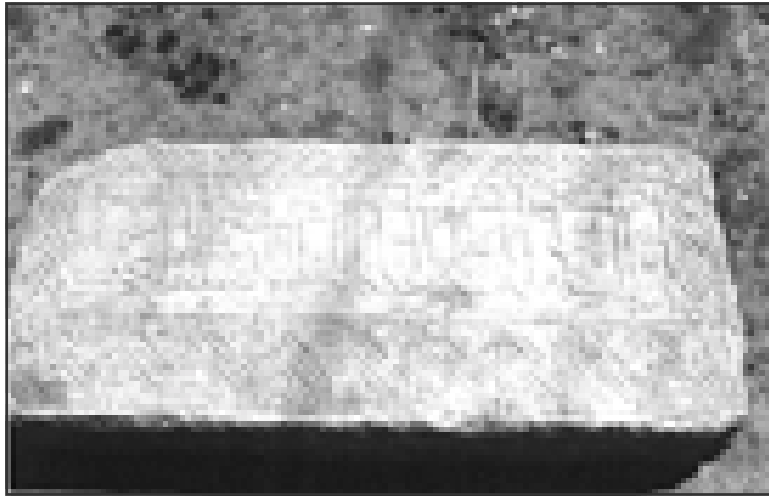
وینه ۱۲: نامیدی ژ روژه لاتین قه و دهرگه هیت زیباری

وینه ۱۱: ره خه که ژ بهریت ژ که لاتین قه کرین لب شویره نامیدی

نه دبوو گیاندارا ژ بهر راتینجا و بیتهنا زهیتا هه فرستنی خونه ددای و ههروه سا کویفکاتییی. قتیجا شهش
 صد سالو دمینن). دا رتیزکهن و مصصمت کهن و رانن. و پاشی دا ته خیت شداندی و په حن کری لدیها
 (دها) کومیت چیکری ژطاییت بهروبا و هه ژیت وان دا داننه سهر توبخکهن. پاشی توبخه کی هه لهه لوکا
 (به لالیکا) نه و (حولیکه کا هویره یا کویفی) و دارموکوم (بو باصکا و قه لوینا ژی بکار دئین تیقلی
 وی یی قه هوهیه و صوره و دته سیست و یا جانه) و دابرن قهوشان قهوشانن و داننه سهرتیک وکهنه پشتی
 و ئینن بو سهرقان هه لاشیت خانیا و توبخ کهن و بو هوسته کا ناخ و جه فجیرئ (جه نجیرئ) ژی کهنه
 سهر و کایئ پیته و کهن و گپرن چاک بگوردانی و حولی کهن. دهست رپژ چیدکر هوسطای بو میزیفکی
 لره خه کی، دا ناخا رژییت پاییز و زستان و بهارا (ژ سهربانی) نه مینیت و برژیته خاری. نه قه هه می
 ده قهریت کوردستانی هوسایون خانی و هه لاشه و دیوار نان بهروناخ بون نان کسل و گپچبون مه گهر =
 ژیلی = بژلی مه درسه و خویندنگه هیت رهوشه نیبریا ئولی (دینی) و خویندنا فه قیاتییی و مه لاتییی. و
 هنده ک مزگه فتیت بچوبک و مه زن ناقدبون و کفان بون ژ بهریت فه رشیت په حن (پان) و ره خ ئیک قه.
 و نابه ییت وان کسل و گپچ بون و ههروه سا بان هه می و هسا پی دگرت موکوم و مصصمت ذکر و توبخه کی
 کوچه بهرا و کسل و گپچا دسه ردا ناخا ذکر و پیسه کی ستوبر ناخ ذکره ژ بو هوسته کی کیم تر. (نه قه بانیت
 ناقدابون و هکی بانئ جامعا مه زن لئامیدی).

ههر روژ ده می نه ختا و رژیا دگیترا ریز ریز و حولی و تازه دگهل کایئ، دا ناخ پیته نه رابیت و
 باگوردانی (گورده بانی) سهر را ئینن، دا ناخ لئ بحولیسیته میزیفکی و چیتته خاری و دلوپ نه ده اتن.

وینه ۱۴: بهرئ نقیسی بدیواری روژه لاتنی قه ناخا کربو (ژ ده می میر ئوسمان
 به گئی ده رگه ه یی هاتیه نوی ژه نکرن «نویژهن») ۱۱۱۱ هـ - ۱۶۹۹ م. (وینه ژ
 کاک دلوقان صالح حجی عبدالعزیز اغا بسویاسی)

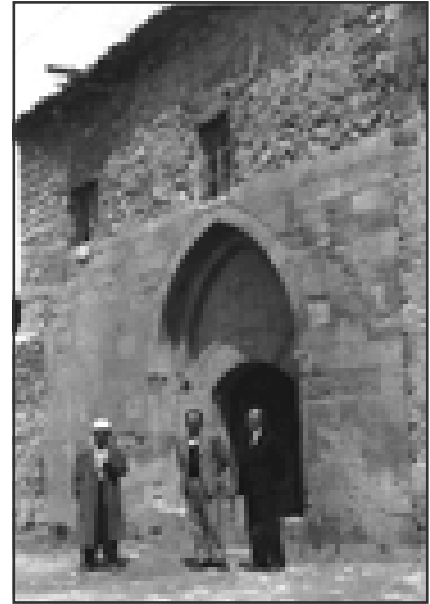
لسهر ده رگه هئی زیباری و په ختی دیواری، حیسیله کی (عیسیله کی) بهری یی درپژ و فرهه دگهل
 ناخا کربو و ده کو سهره ده نوری کره قه (میر ئوسمانی) و لسهر نقیسی بو سهره اتیا (چیره ستوبرا) نوی
 کرنئ به ره بی: (رمم السلطان عثمان بک لئا باب المنا اتخذ تاریخه: غبنا لک رب العنا) (نه قان تیپا
 حسیب بکه ب نرا سهره اتیا وی یه و سالا دانانا بهریه و سهره ده نوی کرنئ یه).

ده رگه هه کی مه زن پیته بو ببنیزه فه بی ستوبر و جوت بو ههر ره خه کی (بی داری بو) ئو توبخه کی
 پلیتتی ناسنی ستوبر بو (۵) ملم دسه ر گرتبو بو روین سهر قه و بزماریت ناسنی ییت سهر به حن و پیچ
 گوشه و درپژ فیترا فیترا و ریز ریز لئدابون هه رده سننیمه ترا و سهریت وان دپه حنبون. بنئ بزمارا یی
 درپژ بو د داری پشته قانا ده پیت ده رگه هی را دچوبون.

بابه تی نه ندازیاریا خانیا یی سشک بو و بسانا هی. هه می خانی ژبهرا و ناختی بون و کیم ژبهرا و
 گپچتی بون. دئ چیه ژورقه هه وشه نان هه وشکه و ره خیت وی ئوده نه و لبنتی هه وشتی جهی ده ستا قی یه
 و بالا قئا. ههر خانی دو ئوده هه ریت هه یین. هند ئیک توبخن لئهردی (ته بهق) و هند ژی دو ته بهقن. دئ
 ب ده رچکا (په بیسکا) چنه سلال، لیوانه و ئوده یه یان ئوده نه نه و هنداث هه وشتی درومه ندور و فیترا
 فیترا و سهره سهره و هکی ره واقانه و کفانیت ناقدیت بهرو گپچانه گه له ک مالا لئامیدی و هکی مالا
 (نه مینئ ئوینسی و مالا حجی مصطفای و حجی عبدالعزیز ناغای و مالا بابئ حجی و مالا محمد

وینه ۱۳: ئامیدی ژ بلنداهین لسورین ئوسمانی ژ باله فری و هه رده ده رگه ه
 لسینگ و پشتنی ژ صالیت پینجه هان

وینه ۱۵: دهرگهه مالا حجي محمودی
(بابی حجي باپیری حاجی مصطفی ی بین
تیدا و رؤوف ژی پسمامی وی و عارفی
سماهیله ناغای نامیدی و حجي مصطفی
بابی نقیسه ری

مهوکیت (مهوک) بیت ناسنی و مفرهقی و ستوبر پیغه هه بون و خهلهک ستوبربون ژهردو دهرگهها دا کهفته سهریک و دورکا ناسنی یا هندی زندهکه کن ستوبر، دا هیته خاری بدهست ئوکه نه د هردو خهلهکارا و دورکه کا دی ژی دا بهروار ژ دهرگههی بو دهرگههی چیه د خهلهکا را. چل میره کاربتهکه بین ستوبر و دیواری را جهی وی راست و بهرواری و رهخی پتر ژ نیف بهژنی بلند دیواری رابو (کهلهک مالا ژی هه بو، مالا مه بخو هه بو هیشتا بین دیواری را و سهرده ریا درسته سنج کفانن لثا کلهی سهر شویرها ژوری صلال). دا کیشنه دهرقه ژ کونا دیواری و ئینه رهخی دی بین دهرگههی جهی سهری وی کاربتهی دا دو بوهوستا چیه دیواری رهخی دی را لپشت دهرگههی دی بشهقی دا پشت راست بن. نانکو دی بهروار که هیته پشت هردو دهرگهها.

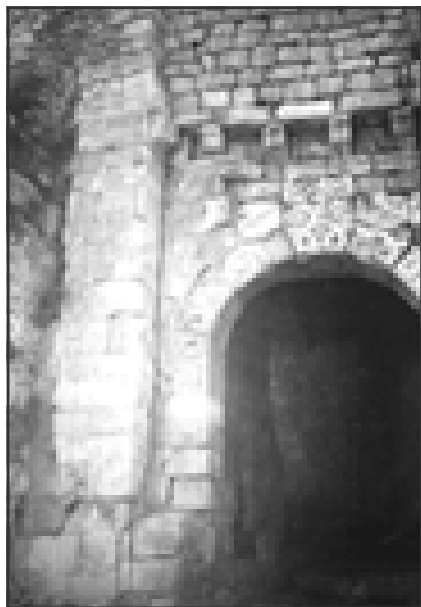
(۲) دهرگههی دی بین مهزن: بین ل رهخی روزناتاقا بین لکهلا نامیدی بین دیواری: (دهرگههی سه قاقا چونکه کانیا لهوله ب یا لین دهرگههی سه قاقا ئا تیرا دینا بو مالیت نامیدی بین. ئو کاروانا ژی داتنا پرخ کانیه خان بو هه که ب شهقی گه هه شتبانا و دهرگههی بین گرتی بو و نه دهاته فه کرن هه تا سپیدی. دا کاروانی میننه ل خانج، باریت دوارا هافیتین لین توپا خانج و ناگری هه لکن دوارا دا ئا فدهن و ئالیکدن و هنده جارا دا بهردنه وان بن شویرها پهله خا دا بخون. بسه دان دواریت کاروانی بیت بارکری دهاتنه نامیدی و باریت خو دفروتن باریت تشته کی دی دگهل خو دبر بو فروتنی نان بو مالا خو. کاروانی ژ هردوو دهرگهها ب سلال دکه فتن. بشهقی پشتی عهیشا نه کهس بسه رده کفت و نه کهس دجو خاری و دهرقهی کلهی دمان تا سپیدی. ئو ژنات که لاتنی فه دهرگههک ژی هه بو داریتختست و نوبه دار دمانه دنا فدا.

ئهف دهرگهه ژی وهکی بین دی بین بناف دهرگهه بو و جهی دهرگهه هانی بین هه ی. کفانه کن (رومانی) به بین کوو (ناقیدی وی) و لهنداف ئا ف دهرگههی بین بانگری بو و ناقیدی گیتچ بو بهرا و بین ئاخ کری بو و لیتقیت بانی دبلندبون دا کهس تیدا نه چیت. و رهخی شویره بین روزناتاقای گهله کن بلند بوو بهلکو ژ ۴۰-۵۰ میتر بو دیواری ئا فاکری لسه ر بنیاتن که قری. لسه ر کفانن سه رده ری وینیت بهری کولای بون (په یگه ر بون) وهکی دهه له بهی بون (هیشتا بیت ماین و پیچه ک بیت ژ بهریک خنخلین و خشیا بین). دو (چه کدار بون) و دو (دویپشک و ماربون) و (نه خش و نیگار) بون. ئو لسه راسه ری دهرگههی لره خا یا به ره بی نقیسی بو و ئایاتیت قورئانی بون. وه دیاره ده می عماد الدین زهنگی وهکو نوی کره فته و ئا فاکری یا لسه ر دایه نقیسی بین. ئه و نقیسی بین یا فه رویفای ژ سهر بهرا به لنی هنده ک شوینیت ماین وهکو زنجیره کن به لدوریت دهرگههی و سه رده ری.

دیسا دو دهرگههیت داری بیت ناسن کری و توپخ و بزمارکری ژ ناسنی درست وهکی دهرگههیت دهرگههی دی بین لبارتیر بدورک و و خهلهکیت ناسن دهاتنه دارتختست بشهقی، ئو چل میره ذکر تا کو سپیدی دارقان دهرکه فتن. بهلنی وه نه دکر کهس بسه ر بکه قیت ژهردو دهرگههان تا روز دهرکه فتبا و سوپک و قه پان فه بسانا (لرهخی مهیدانی لنک گهرا مهیدانی و خاردا و ژیری ژ تاخی گیتلیا (ژبلی سوپکا درست لیشه کا باژیری) دبو ده می تیشتا سپیدی.

ناغایی قاسمی کوتا و مالا حسین ناغای و حجي حامدی و مالا مصطفی افندی و مالا حجي شعبان ناغای و سه عدلای و مالا ئه سحه دی ره شی و مالیت ناسری و ئه رغه مانا و مالیت شیرکه را و مالیت عنیه تا و مالا حجي محمدی مومنی ابراهیمی و سماهیلا غای و مالا ناسری و چند ماله کیت دی) ژی وهچکو کفانه کن نه خش کری لسه ر بانن وان بو ئا ف ههوش هه بون. دمه زه لکافه کوچک بو لسه ری مالی و کولین بو لهنداف کوچکی. دفنا کوچکی کفان بو بناف مه زه لکن فه دهات دگوتی: (دفنا بخیرین) و هه می ژقی رهخی تا رهخی دی ژ سه رقه بو کاشخانکافه یا زراف بو. ستوبر دبو و هه ر فره دبو تا ۳/۴ م ژ بهر کوچکی یا بلندبو هه رده ر هخا شفشه نیگاریت گیتچ بون. بهر کوچکی خانه ک یا چیکری بو دگوتی (کانونک) و رهخیت کوچکی دگوتی (پتیک). هه کو مروث چو دودی فه ده رابه کا ده یا (تهخته بهند) یا هه ی و کهس ژورقه نابینیت دی چیه دهستی راستی نان چه بی وهکی دهرگههی داری به بین فه کره به چیه ژورقه. ژ دهرگههی تا دیواری (دولابون) دو لسه ری ئیک پاشی ئودا بچوبکه لقورنه تی بنی بده رگههی داریه، ئه و (سه رشوکه) دچیه ده رقه ئا فا وی دبو طکه کی را. دژورقه لدیوارا لسه ر کاشخانکا (رفاتکیت) درین و پر نه خش و نیگارن دیواری (ته قچک) سینیکا و تشتا ددانته سه ر. هه لاشه کاربته و نیره و ته خیت چولی و به لالیک و ئاخن. دی هیینه ف بزماریت مه زن بیت دهرگهها ئو نیزیکی ئیک دبو نه فه، ژ رهخی ئا فدا بزمار دو جارا فه چه ماندبونه فه و بزرافیا قه له می بون لبنی فه شکاندبون و دداری قوتابونه فه. دهرگهه و پلیت بونه ئیک هیز و موکوم و پیکفه. دورک و

وینه ۱۸: ده رگه هی سه قافا لئامیدین پشتی
لدهمی قایقام بوتان محسن کتانی هاتیه
نویژه نکر

وینه ۱۹: ژنات کلاتی بو ده رگه هی سه قافا

وینه ۱۶: ئامیدین ژ سویلاقی فه

وینه ۱۷: ده رگه هی سه قافا لئامیدین ژ ئنتیکخانا به غدا ژ صالیت سیهان

دهریت دہست کھڑ لشویرھا نامیدی

ٹو لشویرھا نامیدی دورمہندور چار دریت دی دبنہ پہیسیکیت لکھڑی ہاتینہ کولان و بدہست کھڑی خودان بسلال دکھتیتہ کہلی ٹوڑی دچیتہ خاری. ہندڑی پیچہک دیوار دناٹا کرینہ دبیٹری (دہری) ٹو:

(تیک): بین لچوکلی سہری صلال و ژوری بو روڑھلاتی قہ دبیٹری: (دہری زبورکا نان دہری شاقولیاغای) سہری وی ژ شویرھ صلال پیچہک بین ٹافاکریہ و بنی وی بکسل و گیتجا. نیقہکا وی یا فرہہ و پیچہک خوش ترہ ژ دہست کھڑی سہری. (قولہ بانکا) کھڑی و تیتھاری لکھڑی. و ژ بندا ژ پیچہکا تبعہت دہست کھڑی و شقہ یا ٹافاکریہ و پیچہک پہیادہ دشین بسلال بکھٹن و ٹم ژ ہزار جارا بیت تیرا بسہرکھتین. ژین شویرھ تا سہری لیقا کہلی لسلال ۲۰ مترا ہہیہ.

(دو): دہری دی بین لشویرھا (حمامی) نشیف تر ژ (مہران خانج و دیری) و لرہخ (بیرا حمامی) یا دکھڑی کولای و ہنداٹ کانیا حمامی یا ٹم سہر ٹاخفتین باغیت شیفکا. ٹہٹ دہریہ بزہمت ترہ و بہروارہ و ریکا تہنگہ و پہیسیکیت بچویک و تہنگن و دہست کھڑی خوش نینہ (ٹمیت تیرا ہاتین و چوین). ٹوڑی ہمایامہکی بین بلندہ بہلکو وکو دہری دی بہلی ہمی کھڑی و چو نہ ٹافاکریہ، دہری ۱۵م. ٹہٹ ہردو دہریہ بو ساناہیا چونا خاری و ہاتنا سلال دہرگہہارا و ری کورت تر دین، ٹو خہلک زحہف و مشہ تیرا دچون.

(سی): دہری سی ٹو بین ٹیشقہ لایہ بو لبنی ژیری بین کہلی لینقی (بہری خو بدہنہ روڑھلاتی بو دہستی راستی و قبیلے) لویری کہلاتہکا لکھڑی میری کورہ (بین رہواندوڑی) ٹافاکریہ دا لکھڑی تیتھہ بیاریت و بستریت (۱) وکو ہاتینہ سہر نامیدی لچاخج چوی و نامیدی بدہستکیسی و دلخاری ہاتینہ ستاندن. ٹو دہری لشویرھا وی کہلاتا ٹافاکری بو، ٹو دہری ژ بین ٹافاکری بو.

ٹو دیسا لکھڑی میری کورہ بیاریت پہقاندبو و ہرفاندبو. نہو بین دیارہ وکو دلیقہ یہ ناہینا گھڑی شویرھ ہندک بہریت مازن بیت کو ٹو دلیقہ لی دہمی کہلات چیکرنی ہاتبو ٹافاکرن و بین پہلاسک لی ہبون دا بچنہ خاری ہنداٹ (ریلی و خووہری و جہفتیک) و ہنداٹ (دہستا کاریتہی) و رویار و چہمیت (براہیم زلا).

(چار): دہری جاری ٹو دہری (قہما) بو لنک شویرھا قہما ہہ لقی (ریزا شویرھا ٹم دگہل) بہلی لقولاچا بنی و روڑٹاقایی نیزیکی (شکھفتا خہیاتا) لروڑٹاقایی (شکھفتا جانگا) یا مہزن و ناقدار. ٹوڑی بین لہنداٹی رویار و بیستان و چہمیت (براہیم زلا) بہروار لریکا (دہستا کاریتہی و براہیم زلا و صوپنہی و بانہی و پیروزانا و تہتا رہزویکی). ٹوڑی بین دہست کھڑی و نہ گہلک بین بہاتن و چون و ری و بارہ (ٹہز لی نہچویہ). ٹو دہری ٹوہ بین (خالدی کہبکہبا) خو تیرا بہرداہقہ ہکو دہستکیسی بو (میری کورہ) کری دہما نامیدی حسار (مشیکار) دای و دور لی تہنگ کری (لی

طہنگ کری) و بہرتیل داینہ ہندک دلخارا کو سہروکی عہسکھری (میر سماہیل پاشا) عمر ناغای مالا کوتاہ (کتانی) بکوڑیت بزہردانی ہکو ہر شہٹ لسہر زیرہفانا و نوہدار و لکھڑی دگہریا تا سپیدی دورمہندوری شویرھ و (لقولا) دہری قہما لقی بہین ددا و قہوہ شہدخار. نیقہ شہٹ لویری (دہماندا) وی (خالدی کہبکہبا). پی حسیا و گوتی: «بگرن ٹہز کوشتم و نامیدی چو»!!!.

ٹو زہلامی غایینی (دلخاری) کری رقی و دہری قہما ٹہقی ٹم پی دناخٹین را چو خاری و دہرگہیت دہرگہی سہقاٹا ہاتنہ قہکرن. لکھڑی میری کورہ بسہرکھت و بو شہر تا نیقرو. ہمی مالیت ہفتد و بسہر میراقہ دہرگہی روڑھلاتی راجون و ہردہما مالا (عمر ناغای کتانی مامی باپیڑی مہ) باپی (سالحا باپی حجی) یا ناقدار و سہراتی بیڑ. (عمر ناغای) گہلک کربو پاراستنا نامیدی و مال و خہلک و ژن و زارو و خیزانیت نامیدی ژ داگیرکرن میری کورہ و لکھڑی وی. بہلی دلخاری و غایینی کو خلاس نابیت لٹاٹ چوملہ تا و لچو ٹہردا. و (عہمہراغا) تا بویہ سپیدہ پستی کو لپشتی ہاتینہ کرن تا مالا وی لسہر شویرھا سہری یا ژوری یا کہلی. لہشی وی ہمی شین و رہش بو و پرچا وی ودریا و ٹمہری خودی کر. خودی لی خوش بیت. بو تیکدان و پلان و رقی و شہرو شق و شیق و خرنات لٹامیدی. میری کورہ برایی خو (رہسویل بگ) کرہ قائماتی خو لٹامیدی و (ٹیچ قہلا) ٹانکو بتورکی (کہلا دناٹ دا) ٹافاکریہ لنک دہری (ٹیش قہلایی) ٹافاکر بو. بو گیلہشوک و خہلک تہقیان و چونہ دہرقہ و گوندا و مشہختبون و گہلک مال نہہاتنہقہ، و چونہ زاخو و رخی دھوک و مزوری و ناٹ دوسکیا و نک بامہرنی و بہرواریا و چونہ ناٹ عہربا و موپسل و خاردا تر. صالحی نامیدی ما لہن دہستی میری کورہ پاشی سماہیل پاشا ہاتنہ نامیدی و سہر کورسیا فرمانداری روینشت و گہلک نہما و میرگہہا بہدینا یا نامیدی سہر دہستی وی ہرفت بگہلک ٹہگہران (بہرفرہ یا دپہرتوکا مہ چیرہستورا نامیدی و بہدینا دا ہیشتا ٹہقہ (۵۰) سال پترہ ٹہزی دنقیم و ہیدی ہیدی یا چاپ دیت.

سی چار درہکی ددی و دلیقہ دہست کھڑی ہین لشویرھا نامیدی دورمہندور و نرم دہیتہ شیان مروٹ بدہست کھڑی بسہر بکھٹن، کیرن (کیر: بکافا خاف، عاسی و گہلک دہست نہخوہش) و عاسی نہ.

بیریت نامیدی (سپہ)

دناٹ کہلی دا چہند بیر بیت ہاتینہ کولان دکھڑی، تا گہاندینہ ناخی و ناٹا ٹہردی. ٹو بیت ہاتینہ کولان بہرانہری ہر کانہکی لہن شویرھا کہلی دا ناٹ دہرکھتیت مہگر ہندک (وہکی بیرا قشلی و سہرای و مالیت میرا وی دہمی، ٹو بیرا ٹیشقہ لایہ) ٹو بیر ٹہقہنہ:

(۱) بیرا ناٹ حہوشا سہرای و قشلی:

رہخ مالیت میرا. ٹو بیر یا دہٹ فرہہ بو لیزیکی سہر دہرگہی روڑھلاتی بو (دہرگہی زبیری و پاشایی) یا فرہہ بوو ٹافاکری بون لیتیت وی. و دہول و رست لسہر ہبون و ہاتنہزفراندن و دچو خاری تاکو دہول پر بیا و ہلدکیشا ٹاف. ٹو بیر تا دویمایا دہمی ٹوسمالیا لسہری فی چاخی یا درست بو و

ثاڻ ڙي ڏيڻا ڊهر. وي بيڙي ٿاڻ دڊا سهرايڻ و ماليت ميران، ٺو باهرا پتر بو شويشتنا بو. بير گهلهڪا
 ڪوبر بو و هه يامهڪي يا دڪهڙي ڪولايو ٺو هه يامهڪي يا دنه رمه ٿاڻ و خيڙا و جهنجيريڙي دا ڪولايو.
 هوشا بچويڪ لسهر دهر گهه ڊگوتي (هوشا بيڙي). ٺه م نزانين چهندا ڪوبريو به ليڙي ڙ (۵۰-۸۰) مترا
 هه بو ڙ سالوڻ گيترائي. بير نهو هه ٿا (هيا) ڊهر ي ٿي ٿاڻ و بهره. ٺه وي بيڙي ڦهريڙا بانيت قهسريت
 ميرا هميا (۱۳۰ م بانڪ بو) ٺو يا بانتي سهرايڻ يڻ گهلهڪ مهن ڙبه فر و بارانا ڊچويڻ. يا ب چهرخ
 و ڊهول بو تا ڊهمي قائميت ٺوسمانيا. نه هاتي هه زانين ڪا بنڻ وي ڪاني و ٿاڻا ٺهڙدي بو ٺان هه ڙ ڙيا
 بو.

(۲) بير جا معا مهزن:

ٺه وڙي ۵۰-۶۰ مترا تي هه به ڪوبر هه مي يا دڪهڙي ڪولاي. ٺه وي ڙي ليڻيٽ ڪسل و گيچي و بهرا
 هه بون و ڊهروڪهڪ يڻ بدولاب و ڊهول و وهريس پيڻه بون. ٺاڻ بو دهستاڻا و دهسنتيڙا ڙي هه لڊڪيڻسا.
 ميڙيفڪا بانتي جامع ٺاڻا بانتي گهلهڪي مهن ڊرشتي پاييز و زستان و بهارا. ٺو وهسا ڊياره ٺاڻ و هڪي
 سيڙيچا دما سال سال چونڪه بنڻ وي ٺاخهڪا چره و ٺاڻ تيڙا ناچيت ڙيده تر. لساليت شيسشي ڙفي
 چاخي هه ڪو شهري حوڪمه تا عيرافي دگهل ڪوردا لئاميدي پي طهنگ ڪري و حسار داين، شهه رستانيا
 (بهله ڊيڻ) ٺاميدي (وهڪو خودي لي خوشبيت عارف مصطفي سماهيل ٺاڻاڻي گهڙي گوتي): ٺاميدي
 خالد لي حلهي شاوليا ڙبهله ڊيڻ بوهريسا و سهڻيا چو بنڻ بيڙي بزانيت ڪا چاوايه دا پاڦڙهڪ تن دا
 ٺاڻ ڙيده بيت بو ٺاميدي و ڦهخارني (بهلڪو). ٺينا بنڻ بيڙي هه ڙ ٺاڻي پاڦڙو ڙ ڪوري و بهري
 خودايڻ ڪا ڪانيهڪ هه به و ٺاڻ خرڦه ڊيٽ ڙ رهخان. ل چورخا و نه ليني ڙي چو ڪاني و ٺاڻ زان تيڙا
 نينه و نه ڊيٽ بير نهو يا ڦهڪره هيشتا بهره ڪورسيه ڪي بري و مهن ليني بو بو ڊهولي دا لسهر مينيت و
 ٺاڻ شيلي نه بيت. ڪهڙي ڊيواريٽ بيڙي نه دحولي نه. ڪويراتيا بيڙي بدريڙاهيا وهريسا ڙ دهڙي بيڙي
 هه تا دهر گهه نوي يڻ مالا شاوليا (ڊهوي ۵۵ ميتره) ٺو ڊهمي قائم مامجد مصطفي صوفي باي
 نوري و ٺيبراهيمي ڊاهيلا بنڻ بيڙي و گوت ڪو دو جهيٽ ٺاڻ زي بيت ههين و دلوپ ڙي زهف دڪهڻ
 ڙ ڪهڙي ڦيڄا پيچهڪا ٺاڻي ڊزيت.

(۳) بير ايشقه لايڻ:

ٺه و يا دهڙ شق بو و طهنگ بو يا ڪوبر بو تا ساليٽ چلي ڙفي چاخي يا درست بو وهبي بو و ٺاڻا
 ليني ڊياربو و بلقن ڙبهرا دهات هه ڪو مه دهافيتنه تيڙا. ڊاپيرا مهيا (سالحا باي حج) سهراهاني
 گيڙهڪا ناڦدار بو سال ڊهوي ۱۹۱۲ يا چويه بهر بهخشي خودي يا بسهراهاني ڦه شهه ڙهرا بو ڊيندار بو
 (ڙيده بار باي وي عمر ٺاڻا ڪتاني سهروڪي لهشڪهري سماهيل پاشاي ميري دوماهي يڻ بههڊينا بو)
 و گوت: «ٺاڻا بير ايشقه لايڻ (لئاميدي) گهلهڪ ٺاڻهڪا خوشه و شرينه بهلڪو ڙ ٺاڻا هه مي بيڙي ڊي
 خوشتر بيت». ڪويراتيا بيڙي بهلڪو ٺه وڙي ڙ ۶۰ ميتره پتريٽ چونڪه ٺه وڙي يا ڙ ڪهڙي خلاص ڪري
 ليني. نهه بير يا پره ڙ بهرواڻا ڙيده بار لهشڪهري حوڪمه تا عيرافي ٿي ڪر و راست ڪر بو جهي
 لهشڪهري لئيشقه لايڻ. دهڙي بيڙي يڻ تنگ بو و بترس بو وهڪي شڪهستهڪي لڪهڙي.

(۴) بير ا قه ما):

ليني قولچا روڙ ٺاڻا ڪهلي نيزيڪي دهر گهه ڙيڙي (بي سهاڻا) ٺهڻ بيره بنڻ وي ڪانيه ياکو
 صوليهن ڪري و ٺاڻا وي تيته (ڪانيا لهوله ب) يا بن دهر گهه (سهڻاڻا) يڻ ڪهلي (ڪانيا بناڻ و دهنگ).
 ڪويراتيا وي ڪيم تره ڙ بيت مه گوتين (۲۵-۳۰ ميتره) و ڪولانا وي يا حويله و دورمه نڊور وهڪي
 خهلهڪي. وهختي وهڪو بيڙي ڊي بيت بهري ڦي مه گوتين، گهلهڪ حولي وهڪي خهلهڪي نيڻ ٺو بهره بهره
 تا بن طهنگ ترن و هندهڪ ڊيواريٽ وان بيت ڪهڙي ههلهبي ترن. بهري پيڻجهه سال پتر ڪوري شيخ
 عيسايي برايڻ (نصرالله) و (محمدي) ٺاڻي وي (فتح الله) بو، صا سهڙ دوي نابو و چو ڊيڙي دا يا
 بنيشي بهر بو. شهش هفت ميترهڪ ماپون ڪو ٿي بيٺ. پاش هتي هتي ٿي بو و راست عهر ڊو.
 شڪهفتهڪ يا لڻ شوهره ڊيٽه بنڻ بيڙي ۲۰ م. دوڪاريتي ڊاري توي هيرڪي ڙناڻا ڊيڙاڻاڻه ڊيڪي
 دا. بنڻ بيڙي سڻ ڪاني نه ٺيڪ يا سوهره شوڙه دو دشرين خرڦه ڊين و بيت ڪيڻاڻه صولينا (صورن
 شولي ڊرگني) بو ڪانيا (لهوله ب). (سوپاس بو جيهاد عارف مصطفي سماهياڻاڻي يڻ چويه بنڻ بيڙي
 و ڊيٽي و بو من گوتي).

(۵) بير ا حه مامي:

لسهر ليڻا شوهره تاخي حه مامي هنداف ڪانيا مهن بن شوهره حه مامي نيزيڪي شوهره شيفڪا
 (حهميسا) ٺو لرهخ ڊهري شوهره حه مامي. ٺه و يا فرهه و جان و چار گوشه و ڊيوار حولي تا دگهه يته
 راستا ٺاڻي بيت تا سيه ميتره تي هه بو، و ڙ ميڙه ٿي وي. لرهخي شوهره لڦاري پيڻه لاسڪهڪا هه
 ڊي بسهركهڻي ڪونهڪي يا ۸ م بهروار تي ڪري و تيڙا بچنه بنڻ بيڙي بهنڊهڪ پهييسڪا ڙ ڊيڻ
 حه مامي بو پاڦڙو ڪرنا هه پيڻ ڙ بنڻ بيڙي. ٺه وڙي دگهل بيڙي ڊي يا ٺاڻ زييه بنڻ وي ٺو ٺاڻ ڙي ڏيڻا
 ڊهر بو حه ماما ڪهڻ گه ماما تاخي (مههلا) حه مامي. هه ٺه وڙي يا بدولاب و ڊهول و وهريس بو.

(۶) بير ا قه سي:

لتاخي فهلا روڙ ٺاڻا ڪهلي نيزيڪي ليڻا شوهره ٺه وڙي بهرانهري بنڻ وي لڻ شوهره ڪانيهڪا
 بچويڪه و نه گهلهڪ ٺاهه. بهلي برڪهڪا لهر چيڪره ٿي ڊيٽ و بهر ڊهڻ و دو سي لاطڪا پي ٺاڻ
 ڊهڻ. بير لسلا لسهر ڪهلي يا ڪوبره بهلڪو ڙ پيڻجهه ميتره و پتر. ڙ ميڙه يا هاتي هاتيه ڦاڦارتن ڙ ٺاڻ و
 بهرا و هه ڙفي چاخي بيستي ڪهسي بيڙي ڪو بير هيشتا پيچهڪ ماي و ٿي نه بي بهلڪو جهي وي
 ڊزان لٺاڻ هوشا مالهڪا فهلا.

(۷) بير ا ڊي يا دگهه يته ٺاڻا ٺهڙي يا ڪانيا سوهر لسهر ڪهلي ڙوري بو زوزاناهه بهرانهري سويلافي
 لٺاڻ هوشا مهڙهسا (خوڊندن گهه سيڊي خاني = يا مهلا ٺهحياي = يا جهڊيده) ٺه وڙي يا حولي يه
 و گهلهڪا فرهه نينه. دهڙي وي پريارا خهلهڪا وي ۲.۵ م بو سهري و بنڻ و پيچهڪ پتر بو رهڪا ٺانڪو
 شتي هٽيڪا سهروبن شتي ٺيڪ. ڊگوتي (بيرا حه سهن و حوسهينا).

يا بٺاڻ بو بهر ڊهوام فهڻيا (بيت لهڙهسي ڊخويند) ٺاڻ هه لڊڪيڻا ڊهول و وهريسا. بهلي ٺه و
 ڪويراتي بهلڪ و ڙ هه شتي ميتره پتر بو، چونڪه شوهره ڪهلي يا ڪهڙي لوڙي ڙ هه مي شوهره

لنایمیدیښ سهراسهر بلندتره و چاقیت مروقی دزقرن هه کو بهرئ خو بده ته بن شوربهی.

بیر ما بو شه کړی تا سالیت سهریت سیهان ژقی چاخئ و فه قیان ناڅ ژئ بسهر دئیکسخت بو شویشتنئ. و خه لک ژئ دهاتن و ژئ دبر. هه رجار قه فیهک یخ بهر پسر بو بو دهمه کی بو ناڅ هه لکیشانئ بو فه قیا و بو خه لکی و هه څا. تا کو جاره کی ژنکه کی شه رئ وی دکر و سهر ا ناڅی و ناڅ به لاکرنئ بو وان خه لکیت هانئئ ئو (حوسنیئ بامهرنی ئان عزالدینی) به یته ک یئ چیکر بو نه وژئ فه قی بو لوئرئ یئ څیته ل چوبی بو ب خویندنئ. فه قی ناڅی وی (عبدالکریم بو یئ ئیددی) بو خه لکئ نابهنا تیارئ و جوله میزگنئ بو (هنگی چو توخیب نه بون و هه ر که س بکه یفا خو دگه ریا بو خوشی و دیتن و بهین فره هکرنئ ئان بو خویندنئ ئان بو بازگانئ). هوزانقانی گوت:

فه ق (عه ب که رمیئ) ئیددی ژ عاشیره تا مه لک صه یی
کریو هه وار ره نگی به یی بو بیئرئ خوش داروغه به *
وی دگه ل (حه لولئ) شه رکرئ به رئاڅ و په شکا ته رکرئ
لئ شکاند هه ا یخ جه کړی (به شه رئ فه قا حه ددئ ته به !!)

ئو هیشتایه و به لک و هنده ک قه سه هه بوئ ژیزانئ (معنی) هاتینه گوهرین.

ژلی څان بیرا چو ددی نیئ بیت تا بنئ که قری کولای. به لئ هنده کیت دی ژئ بیت هه یخ چه ند میتره کا بیت دکولاین دکفه ری دا ناڅا رڅیبت صالحئ لئ خرغه دبو، بو مفا یئ خه لکئ که لئ دهمئ لئ طه نگییا (حسارا). و دهمیت دیرئ بو قه خوارنا و شویشتنا. ئو بیریت فال (نه کوبر = ضحل) ئه قه نه:

(۱) بیره کا جورنی یا دهری کولای ۱.۴/۳ هه ر لظه نشتا بیرا مه دره سی یا مه نهو ناخفتن لسهر کړی له دره سا ره خ مالا نقیسه ری فه (یا سیدی خانی = یا جه دیده = یا مه لا نه حیای) ئو فره هیا وئ دو متربو تژئ دبو لپایزا و زقستان و بهارا و فه قیا خو یئ دشویشت و بو ده ست نقیژا قوله ته ینه کا باش بو. هه رجار جارا فه قیا پاقر دکر و ناڅا پیس ژئ دهاقیت و تژئ دبو قه ژ باران و به فران هم دشین بیتئ: «سیرچک».

(۲) بیره کا دی یا کوبر و بیره کا دی یا سیرچک لئاڅ هه وشا مه دره سا (خویندنگه ها مه لکیزدین لقورنه تی ژوری سهرئ روژناڅا که لئ لسهرئ سلال یخ قه سریت میرا (بانئ خاتوننا). نه وژئ شوینت مه دره سی بیت ماین و شوینا بیرا څالا دکه قری یا مای. ره خ وئ پیچه ک یخ ناڅا کربه. ئو دکه قیته ره خ ته کبایئ فه یا لسهر هاتیه ناڅا کرن.

(۳) بیره کا دی یا هوسا بیرا (بن به رویکئ) نیزیکی گه را مه یدانئ نیزیکی خه سته خانا نوکه ناڅ هه وشا محمدئ سالحایئ تاخئ گیلایا.

(۴) بیره کا دی نیزیکی (مه حلا ژبیارا) نک قشلا نهو هه رفاندی نیزیکی پانزینخانئ و جهئ جاده د ژ

* زیره څان و چاڅ دیر و لبر رپژا ناڅ به لاکرنئ = ئینزیات.

که لئ دهر دکه قیت نه ویا څالا بی و ره خئ وئ یئ خراب بی. نه و ژئ یا څال و سیرچک بو.

(۵) بیره کا ته نگ و (دومستر و نیفا) یا کوبر دکه قری کولای لئاڅ (ئیشقه لایئ) بو لبر دیوارئ ژوری و صلال بو دگوتئ: «بیرا کیتکا) یا خوشکوک بو ودناڅدا یا حولی بو نیزیکی ۱.۵ م یا فره هبو گوړوڅی بو.

(۶) سیرچکا مالا حه جی محمدئ مومئ.

(۷) سیرچکا مالا حه جی محمد بابئ حاجی خالدی.

(۸) بیره کا دی یا هوسا یا تژئ کړی لسهر شورها خارئ یا که لئ بو پشتا کورا سیرچجئ نزیکی هنداقئ شکه فتا جانکا و (دهریکه کی شکه سته) که قری ژئ یخ لوی شوربه ی هه ی به لئ یخ بزه حمه ته بو تیړا چون و هاتنئ. نه و بییر یا لره خ هنده ک شتی ئودا و کوچکیت که قری بیت کولای. بیت دهمئ برینا که لئ نه و که دیار ئان ژئ دیوار بیت لسر ناڅا کرن. و دده می را (دوه ختی را) بو خانی، و جوه نیئ به ری ژئ لئ بو. بییر ژ میژه یا تژئ کربه هژیره ک تیړا چیبو.

ئو بییر دبیت یا کوبر بیت و گه هشت ببیته بنئ که قری و نهرمه ناخئ و به لکو ناڅی. چونکه که سی ژئ سالوخ نه دایه و هه را تژئ ناخ و بهر بیه تا نیزیکی لیتقئ ژ میتره کی کیمتر کویراتی یا مای هژیره ک ژئ یا تیړا شین بی و مه زن بی.

(۹) سیرچکا هه وشا مالا حه جی حامدی.

(۱۰) به لکو هیشتا هه یخ یخ گومان به لئ بیت تژئ بین مال بیت لسهر هاتینه ناڅا کرن، و هیشتا سیرچج خه لکی بیت کولاین ناڅ هه وشیت خو و سهرگرتی کرین و ناڅیت میزیفکیت بانا بیت لئ راستکرین و تژئ دیون بو سال بو سال. دصاربون هاقینا و دهاتنه پارزین و بو قه خارن و شویشتنا بکار دئینان لهه می تاخان (مه حلا) هه بون و به لکو هیشتا بیت ماین مالا محمد سلیمئ حه جی عبدالعزیز ناڅای (شینئ) و مالا حه جی سلیمئ مالا حه جی مصطفای و هنده ک مالیت دی مالا حه جی حامدی و نک مالا عبدالله یخ شه هوانی.

(۱۱) سیرچکا مالا خفتانئ ژیری.

(۱۲) سیرچکا مه درسا مه مکان.

(۱۳) سیرچکا مه درسا ژبیارا.

(۱۴) سیرچکا هه وشا مه درسا مرادخانئ.

(۱۵) بیرا هه وشا مالا کوتا (کتانئ) یا که فن.

(۱۶) سیرچکا مالا عنیه تا لجه وشئ.

(۱۷) سیرچکا مالا حه جی سالحی مالا پیشه ریفایا.

(۱۸) سیرچکا هه وشا حسن خلیلی حسین ناڅا.

کورا سړیجی:

یا ناقدار لرځی څارن نیتزکی هنداف شکهفتا جانگا. ټو یا کولایه و فردهه و پینج میتر پتر یا کوربه ژ دوریت خو و بلکو بیست میتر یا دریزه و دهه میتر یا فردهه. و چوند دنگه بهریت کله لری ژی لنیقی دزیده کری هیلابون بسویت ۱م و بلندتر ژ لیثیت سیرجی. بهلکی یا سهرگرتی بو، و ټو ستوبه کهفر لبر نیقه کا هه لاشه ی نان ټاقد و کفانی بانی بون. ټو ژ هه می ره خان جوکیت بهری بیت کولاین دا ټاف تیرا بهری خو بدته سیرجی و تری بیبت. ټو سیرجی بیبت جهی په رستنې بو لوی نه عوسکا (شکهفتا کولای لیدیوری دریزې څاری و سې کورسی بهری بیت لی. بیبت وان ټاف ژی به لاف کریبت بو خه لکی کو ټه ټافا (بوت خانې به = مه عبده ی). پاشی هه ما یا بویه سیرجی ټافا ټه څوارنې بو (لی ټه نگیا = مشیکارا و حسارا). تا ده می قائمه قامی حکومتا شاه (فیصل الاول) (ماجد مصطفی) یې ژ ره ځی سوله یمانی بو. فه رمان دا ټو ستوبه بهریت بلند و جان و ماقویل شکاندن و میتره ک هیلا و کورا سیرجی کره جهی داودت و که یفخوشیا ژنکان. ژنکا وی ژی دجو ویرې ټاف ژنکا بو که یف و گپن و سهرسالا. دبیرن ناخفتنا ژنا وی جهی خو پینج لی کر و ستوبینت بهری بیت نیقا کورا سیرجی دانه شکاندن!! ټه ټه خلمه ته کا نه ده جهی خودابو!!

پشتا کورا سیرجی یا راسته و دست ریژه* بو سه ری سه نتا سیرجی. ټو جهی یاریا (برانی) بو (ژ یاریت فولکلوری بیت میتر). ټو جهی یاریت میترکا بو، بیت فولکلوری. پشتی ژ میتره کورا سیرجی ژ خلمه تا که یفخوشیت ژنکا ده رکه تی، ټیشقه لا بو جهی که یفخوشیت ژنکا و داوه تیت وان. و یا به دن و دیوار کری بو ده رکه هک پیقه بو و چو زه لام نه شیان بچنه ژورقه ژبلی ژنکا. هه رو ژ ټیقا را پاییز و بهارا ژنکیت باژیری دچونه ویرې بو که یفخوشی.

داره کا مه زن یا به رویی لپشت ده ری بو هه کو دچونه ژورقه دا بوخچه و چارشه ټ و هیزاریت خو ټه که ن و داننه بن به رویی و ټیک لبربو. ژن دا به لاف بن ټیشقه لایې و سوجهت و دهواتاکه ن.

لچار کناریت دیوار و ره خیت ټیشقه لایې برج بون بو زیره قانیې و شه ری و موکوم بون وه کی دبیرتی (قونگریبت شهرا). ټیشقه لا دهان سالا ما جهی دهوات کرنی و سه مایې و که یفخوشیا ژنا بو، خو دمه ملاند و ټیقا ریا پشتی نیقرو دچونه ټیشقه لایې بو که یفخوشیې و دلخوشیې و با گوهورینی ژ کوژیرکی مال و مه زه لا دگهل بچوکیت وان.

مه گوتی کو دریزیا که فری کله ی ژ سه نتا سه ری ژوری ژ ره ځی چیا یې (مه تینی) تا سه نتا چیا یې (گاره ی) هزار میتره و ژ روژه لاتی بو روژټافایې ۶۰۰ میتره. (بنیزکی).

دبیرن کو چار هزار مال همیز لکه لا نامیدیې دژین و خانې بخانی ټه بو. دا پیرا سالحا بابی حجی کتانی تا ۱۹۱۲ یا مای و ژبی و ی ۱۰۰ صالبو دگوت:

(ټم ژ سه ر شیرها که لا نامیدیې ژ مال ره ځ مه دره سا سیدی خانې یا (مه لا ټه حیایی و جه دیده) تا ده رکه هې مه زن یې باژیری = ده رکه هې سه قافا، لسه ر بانا دچوین بان بو بانی ده می به فری و تلخا و کیم

ژیک دفریون ده می بچوکیکیا مه به ری مه. و هیدی هیدی مال هه رفتن و بهردان و پترین مال ټیک ته به ق و ټیک توپخ بون وه کی مه حلا جویا هنده ک درا دهاتینه څاری و دچوبه ټ سه ر بانیت نرم و هند درا لکلانا را دچوین هه یامه کی) ټانکو مال ده میز بون.

پیلیت وه با و نه خوشیا هاتن و خه لک زه حف دمرن و نه شیان و نه دگه هه شتن ټه شترین ټان به نه ده رفه ی کله ی لموغبه ران (گورگه هان) ټه شترین ژبه ر دوژمنا بیت باژیر ددا بهر ټه نگیې. هنده ک گور سې توپخ لسه ریک بون لسه ر قه برا ټافاکریو که لک و ژ ناخی داگرتبو ټولی ټه شارټونه ټه. هنده ک دریت نرم جاره کا دی داگرتبونه ټه بو ټه شارټنه کا نوی.

نهه (نهو) هه می راکرن و بسه دان کیلیت نفیسی بناقیت خودانا و گه لک وینه لسه ربون هه می ټینانه ده رفه و شکاندن هه ژ شوره شا کوردا یې (بارزانی) پی رابوی شوره شا ۱۹۴۳ له شکه ری حوکمه تی (القوة السیارة) گه لک ژ شکاندن و کرنه چه پهر و سپیرک بو شه ری لسه ر لیثیت شویرها*. پشتی هنگی هیدی هیدی که سې خه م لفا (شوبن و شینواریت) روژگاری نه خار و (چو حوکمه تا ژی) تا کو ټو موغبه ره هه می هاتینه ټافاکرن و هه می کیلی هاتنه ده ری و شکاندن و کرنه چه پهر و کرنه دټافاهیدا و چون و چون و بونه پرت دټاف سبه تکیت خانیت نوی ټافاکری لمه یدانې.

میریت نامیدیې هنده کا جار به ری خوددا (فورسا و شاهان) و پشت گرمی پی ذکر و و جارن ژی ددا (سلطانی ټوسمانی) و دویمایې مانه دگهل (ټوسمانیا). زیده بار پشتی جهنگا چالدیران ټاقبه ینا فورسا و ټوسمانیا ۹۲۰ ه - ۱۵۱۴م و فورس شکه ستن. نیتزکی دویمایې بهر برسی سلطانی ټوسمانیا داف مشیری به غدا (وزیر) کو بدها سالی ژ میرگه ها نامیدیې (به هدینا) و هرگریت و میرا دانیت و بیخیت و هه رسال بو کورکه کن ساکو فریدکر. ټو فه رمان فریدکر بو که سه کی بتنی یې دبو میر لسه ر کورسیې بناټ و په بیسکا (پاشا) ټانکو میری میران ټان والی ټان حاکم خوندکار.

روبار و بیستان:

روباری نامیدیې (بیستان) ژ گه لیبی (پرسیدا کانیا سنجی ټو سویلاقی و مزویرکا) تا (سه روکانیې) و تا بنی (نیتزکی گاره ی). هه می یا ټافابو و مالیت خو جه لی بون و تاخ تاخ بو. هه ر تاخه ک گه لک مال بون و مزگه فته ک لی بو یا ټافاکری (گه لک کافل و ره زیت مزگه فتا بیت ماین) و بلیونان به رو حیسیلیت بری و حولی کری و سوی تیر بیت لوا تاخان ماین و کرینه که لک و سه خمه و ره خیت کولانا و ره خیت جووا و شویره بیت بیستانا. ټو بنیات و خانې ژی گه لک دیارن و هنده ک خه لکی بوخو ذکرنه خانې و صفکیت هافینی. هنده ک درا ناقیت فه لا هیشتا بیت لسه ر ټو ژ ده می بهری ټیسلامن نه، هه کو ده رفه ی ټولی فه لا هاتیې وه کی (ره زی بریخه ی) لېن گری حه لانې. که فنه کافلې دیرې یه (بریخه = مبارک = پیروز)، بسوریانی.

* که سې نه خویندن و نه نفیسین. ټیجا هه که نهو ژ کیلیت نفیسی خه بهر دن بلنقا نه جهی هسپاری باوه ری یه بو ټه کولینا و کتیبیا.

خانیت کاروانا لریکا نامیدی و موپلسی

کاروانیت بازرگانیه و متای ب فه کیش و دبهردهوام بون ژ پروژهلانته بو روژتاقایه و ژ ژیری و نشیفی تا ژوری و سلال.

ژ نامیدی متا دبره موپلس لکاروانا ژ هه می توخمیت متای بیت مه گوتین، نو ههروهسا دچونه (هه کاریا و وان و باشکالا تا نهرزهرومی). دیسا تا (نورمیی لعجه می و بو جزیری و میردینی و تاکو هله بی) و بهروفاژی ژ واژی دهاتن بهلی کیم، چونکه دچونه (موپلسی) باهرا پتر.

وهکو هه می جها (خان) لسهر ریکا هه بون دا بازرگان بیهنا خو بدهن و شهقه کن بنشن و دهوار تیر بخون و هه داره تا وان ژ باری و وهسطیانا ریکی بهیت و سپیدی زوی دا بارکه نهفه و دهست بریکی که نهفه بو قوناغه کا نوی.

قیجا (لبادینا ژی خان هه بون) بو هه قوناغی. نم دئ ژ نامیدی دهست پی که بین نهو خان میرا ئافاکریون بکسل و گیجا دانه ئافاکرن و جهی بارا و مروفا و دهوارا جودا و جهی ئالفدان و جهی ئاگر کرنی. چیدبیت ئیک لبهر خانی بیت هه که لگوندا بیت وهکو خانا (تلکیبی) و (قه دشی) و چیدبیت کهس لی نه بیت. و هه جار هکا بوخو بهه می خلمه تا رابن. سلطان حسینی میری نامیدی و بهرام پاشای نه قبی وی و حسن به گی بابی وی چافی خو ددا ریکا و په بسک و دهره جیت گه لیا و ریکا و ناسطه نگا و هنداف ریبسارا و پرا و په یاده ریکا هه که دره ک هرفت دا بهره بهره چیکه نهفه، (باهرا پتر ب زبارا). قیجا چ بزبارا ئوچ ب پارا. گه له ک گه لی و سه ر ریبسار و ناسطه نگا دخازته گاریتا و بهریت بری و کسل و گیجا. ئان دا فه رمانی دهنه چند گوندا کسل بی تیونا چیکه ن و بیننه سه ر جهی شولی و پی دفی، دا هوسط فریکه نه سه ر دگه ل پالا و دهنه چیکرن ههروهسا خانیت کاروانا. هنده ک ژئ کفان و ئاقدبون و کسل و گیچ بون و دهاتنه گیاران بانیت وان.

کاروانچیا ئالفی دهوارا دگه ل بو و هنده جارا کیم دبوو و پیدقی ئالف بون زیده بار زفستانا. لباژیرا و هه می خلمه بو مروفا و بو دهوارا ئالفی و ئالیک و خرن و نقستنا مروفا و رهحه تی و بیهن دانا و بدروستی بیت هه بین، وهکی موپلسی لئاژ باژیری خانیت وان (الکتانی ۱۹۹۰).

خانیت ریکا دا کاروانی ئاگری که ن و خوشکه ن و جلکیت خو بیت ته ر و پینا لفا (کالکا) و گورا ژ ئافی و بهستی و به فری و جه مه دئ دا هشک که ن هه تا سپیدی دا که نه ف بهرخو و پی خو و دا دهنه ری. ئاگر دمانه هه ل تا سپیدی و هنده کا سوچه ت دکر تا بهرئ سپیدی دارا دا ژ دارستانا خرغه که ن بریغه و داننه سه ر دهوارا بو شه فی. خانا مه مکان لبنی سوکی بو یا مه زنبو نیزیکی مالا مفتی و مالا حجی محمدی موم.

خانیت کاروانا لریکا موپلسی ریک دچو ژ دهرگه می سه قاقا لنک کانیا له وه لب لبن دهرگه می (خانه کا مه زن) هه بو لره خ تو یا بو کاروانیت درهنگ دگه هشتن پشتی هه ردو دهرگه هیت باژیری دگرتن دا لی مین تا سپیدی. پاشی دا ب صلال که فن و چنه مقیمی و قه پانی. بشه فی ئاگر هه لدر و نه خته خانه

و ناخویر بو دهوارا بره خفه بو.

دا کاروان چنه (پرا عیسی) و بوریکا (نامیدی کا خراب) دا چنه نیزیکی (مهیدانکا رویفیا) و چنه خانا (به ریانگی) ژ هیغه و ویغه. پاشی دئ هیته (خانا کوریت گافانا) یا دو هوله و ئاقدی بانی کسل و گیچه و کفانه نیزیکی گه لیب زاویه یه. هیشتا نهوژی لره خ جاده ی یا دیاره. ژ ویری دئ هیته (ئیمونکی) و ویغه ی (بابلو) دبیرتی (خانا سهید نه حمه دی) دئ ژویری د (ئیسوتی) را دهر بازن. هنده ک کاروان دچونه ئیسوتی و بشه فی دمان.

ژ ویری دا کاروان چنه (تل خشن) و پاشی روژا سی ئان چاری دا چنه ئان (تلسقوفی ئان باطنای) ئو باهرا پتردا گه هنه (تلکیبی) و بشه فی دا ل خانی مین و سپیدی زوی دا چن بو موپلسی و لپرا (کوچه کوچه) تا نیزیکی دهرگه می پری (جسری) بی فی رهخی بی کو زنجیر ئیناینه رهخی و موکوم کری و بدهی (ضریبه العصور) و مزئی پری داهن و چنه خانی. گه له ک خان لموسلی هه بون وهکی خانا ب جوت). خانه ک لگوندی قه دشی بو. نهو بو کاروانیت (بو، ئو، ژ) روژتاقای.

که لیت (که لاتیت) به هدینا

گه له ک که لاتیت (مشیکارا) و شهرا بیت لدهه را به هدینا هه بین، و گه له ک شه ره نیخیت مه زن بیت لی بوین و بیت شه بین و هاتینه داگیر کرن و سلطان دن و گه له کا سه ر هاتی ل چیره ستوری. گه له ک سترانیت که له پوری بیت پی هاتینه گوتن.

وینه ۲۰: که لا نامیدی بشویرها روژتاقای و ژوری فه

گه لهک ژئې دهست که قرون و بهریت لږخا و گهک د نافع کرينه و (ديرگهه) ژئې که قرون بيت مه زن و نافع کرينه شوېرهنه نه هه ژ که قری و هندهک په خیت نافع کرينه. ژوان که لاتا:

(۱) که لا نامیدین: یا بهری بینا عیسیایه نافع وئ (نامات) یې هاتی دهمی ناشوریا (دکه رپوچپه ندیت) (السجلات الرقائمیة و مسلات (شمسی نأددی پینجی بابی شلیمانصری سینی ۸۲۳ - ۸۱۰ بهری عیسیای) ل (ستونبهندا وی = مسله) لقه سرا ژیری لپایته ختی دووی یې ناشوریا (نمرد) پشتی (که لات شرفاقت). نهو یا لنتیکخانانگلیزی ل (لنندن) پارچه نمه (۱۰) بنفیسینا (سهر بزمار) یا نفیسی.

دیسا پشتی وی کورت (۸۰۵ - ۷۸۲ بهری عیسیای) شاهن ناشوری (ملک نأدد نایریرین سین کوری شمسی نأددی پینجی)، لستونبه نندا، خو دپه ری دا یا نفیسی ههر بوی نافع (نامات). نهو (ستونبهندا) (۱) یا لسطه مبولی لنتیکخانن. که لا نامیدین یا بهری هنگی یه (ببینه د کتیبیا چیره ستوریا نامیدین) و بهدینا یا نفیسه ری ئی کتیبین).

خرناقیت مه زن نابهینا (میدیا و ناشوریا) بیت چیبین و ناشوریا له شکه ری فریکری د (گه لیبی دهوکی) را. وان نهو شکه فته ژئ بیت لگه لیبی دهوکی چیکرین بو (نهنیه ت) و پشت راستی و مه زه لهک ژئ ههر لوپری یا دکه قری کولای و جهی ته فشو یا و کولانن نهو ژئ یې لدیواریت ناف مه زه لی دکه قری یې مای.

(۲) کیلیا شه داین: لچیباین دهوکی لهنداف گه لی. هیتستا دیوارئ وئ یې نافعیه، یا لسه ری کمتی چیبای لگویتکا. دبیزن لقی ره ختی گه لی لدو هوکی که فته که لهک یا هه ی بنافئ (کیلیا نه مرویدی).

(۳) لدیراگژنیک: گری پتی به لکو هم قه سره و هم یا طام (که له) و ههروه سا (گری مالطاین) به لکو (بوت و په رست خانه یه) و به لکو (قه سره) و یا کیره (عاسی) بو شه را، چند کیلومترا ژ روژنفا دهوکی. ههروه سا لچیباین وا و ره ختی مانگیشکی گه لهک نافع هییت که فن بیت ههین.

(۴) (لبیسکتی): نیزیکی برجوبنی لسه به ره که ره ختی وی په حن ره ختی ژوری (که قاله کا) نفیسیه (بسه بزمار) نو گه لهک بارانا ژئ نه گرتیه و ژئ نه خاربه، به لکو نیشانا جهی شه رایه و که لاتا لده قه را برجوبنی و گه لیبی کواشی.

(۵) که لا نهرمشتی: نهو ژئ یا دهمی ناشوریا یه لچیباین (ب خیر) هنداف سلپشانه یا. یا جانه و ره ختی نافع کریه موکوم.

(۶) که لا نهرزئ و که لا شوین نیزیکی نیکن: لچیباین مه تینا هنداف کانی به لافئ نهوی ژئ که لهک ژئ هاتی نهو یې هاتی گوتن و نهرزئ یا لهنداف گوندئ دهی.

(۷) که لا قومری (هرورئ): لبهرواری ژوری نامیدین. نهو ژئ یا لسه ری چیبای و گه لهک یا ژئ نافع کریه، وی ژئ خرناف و شه بیت لی هاتینه کرن. گه لهک ژ میریت نامیدین و میریت دی و ژ سهر له شکه را بیت چوبنی و تیدا عاسی بین و مشیکار دای و زوی نه هاتی ستاندن. دبیزن نافع

بری بسولینا ژ نیزیکی، لحوکمی تیرا گه لهکا ژئ هاتی لسه ری کمتی میریت بهرواری ژئ لی دروینشتن.

(۸) که لا یې طه نوری: لبهرواری ژوری نامیدین نیزیکی دوی نافعینا کانی ماسی و طروانش.

(۹) که لا نافع دل بالوکی: نهو ژئ یا لبهرواری ژوریا نیزیکی زین مه زن. وی ژئ چیره ستوریا خویا هه ی. لسالا ۱۰۷۸ ه - ۱۱۶۷ م نافع دل بالوکی لبهرواری ژوریا خو ژ میری (نامیدین یې بادینا) یې منته کرو خودا به طه نن و گه هه شته میری (هه کاریا) و پشت گهرمی ژئ هه بو و خو کره میر لسه ره ده قه را ده شانن و بالوکا و بیتکارئ لسه زین.

میری بادینا لثامیدین (قویاد خان بگ یې سین) بو (یې هاتی سهر کورسیا خونتکارئ ۱۰۷۳ ه - ۱۱۶۳ م). قویاد خانی جاب دا (مه لک نازیزی) لثامیدین ژ سهر و کیت تیاریا بو سل ببو ژ میری هه کاریا و هاتیو نامیدین و دژی (خالد به گئ هه کاری بون) و (بسرمان بون) دگه ل هه فته کوریت خو. (مه گوتبو کو میرا ههر ژ عاشیره کئ سهر و که ک نان پینتر نینابونه (نامیدین) و مال دابونن تاخ تاخ (مه حلا زبباریا - هه وشا میرا - مه حلا زنورکا - مه حلا گوینا و قه ما به لکو نهو خودان قه م بون - مه حلا گیلیا - مه حلا سه پیدا، ژلی مه حلا مه بدانن و مه حلا سهر ده پکتی نو مه حلا هه مامن)، نینا مه لک نازیزی کوری خو (گولالی بهگ) دگه ل له شکه ره کی فریکره سهر که لا (بالوکا و نافع دل بالوکی) کوری (گولالی بهگ) خالد نو براین وی زراق) و هه فته زه لام چونه بهر که لا وی و گازی کر، پشتی له شکه ره هیلا یه ل دویری که لی.

گوته (نافه دل) کوی هاتی دا بچیه مه هه ره نیک (خالد به گئ) میری هه کاریا دا نازیز دگه ل ههر هه فته کوریت خو بچیه ته وه لاتئ خو تیارئ لهه کاریا. نینا ی (افده ل و ههر پینج کوریت) وی و دو خولام خاپاندن و کوشتن و زفرینه ته نامیدین پشتی مالا وی تالان کری و که لا وی دایه بای. نینا (قویاد خانی) کره میری بهرواری ژ هنگی و هره دبیزن (مه لک بیزی = نانکو مه لک نازیزی). میریت بهرواری. (بهرواری ژوریا).

(۱۰) که لا نیره و سهر هاتی وئ: نهو ژئ یا که فته و مه زنه و یا نافع کریه و گه لهکی بسه ری هاتین. سماهیل پشاین دووی ره قی هه کو صوران و میری کوره هاتی نو (ره سول بهگ براین خو و موسی بگ براین سعید پشای) نو نیزیخانه بو پوچگری و ۱۰۰ هزار ژئ کوشتن و (علی بگ) میری و لگه لی کوشتی بده ستی ره سوبل به گئ براین خو جارا نیکن چو سهر نامیدین و مشیکارگری (حسار دای)، چو که لا نیروی خو (مشیکار) دا و پشت راست کر و مال و عه یال ژئ دگه ل بون ۱۲۵۰ ه - ۱۸۲۴ م. هه کو چوی دگه ل بارخانن و مالا و له شکرئ دگه ل چوی نیک ژ میرچاکیت وی دگه ل بو (هه سه دو یې زبباری) پیچه ک میر سماهیل پشاین دوی یې ژئ دل مای بو لسه ره خله ته کا له شکر. هه کو (ره سوبل بهگ چوبه سهر که لا ناکری و سماهیل پشا براین سعید پشای میری نامیدین میر بو لکه لا ناکری) و ره قی چو نامیدین لنک براین خو، پاشی هه روی صالی میری کوره چو سهر نامیدین هه و داگیرکر سماهیل پشا ره قی که لا نیروی.

(۱۱) کهلا دیرا ژئی دبیتزن.

(۱۲) کهلا بشیریی لدهقهرا نامیدیی - دهوکی

(۱۳) کهلا شابانی لدهقهرا دهوکی

(۱۴) کهلا ناگری

(۱۵) کهلا میرویکی ل نهلهی

(۱۶) کهلا نهرگنی ل نهلهی.

(۱۷) کهلا دکهلادا (قلادا) نیزیکی بجیلی.

(۱۸) کهلا شوشی نیزیکی ناگری و بهرکئی نقیسی یی لی.

(۱۹) کهلا عمهرانی یا هاتیه گوتن.

(۲۰) کهلا باریزان لزیتاری

(۲۱) کهلوکا میر خدری لنک زرتزه گلهیی بلیجاننی و خابیری.

(۲۲) کهلا باژیران لزیتاری و هیشتا

(۲۳) کهلیت را دهکیا لریکاننی و هیشتا

(۲۴) کهلا زافرانیی، نهقه کهلاتیت بچویکن لچیا بییت روژهلاتا نامیدیی بو شهریت عاشیرا.

(۲۵) ناٹ سندیا کهل و دیر گههیت ههین شهرانشی و چیا بییت سندیا و سرتا چیا بیی مه تینا.

(۲۶) کهلا دوری لبهرواریا

(۲۷) کهلا باروخی نیزیکی بیبادی و نامیدیی چوژی نه ماهه.

(۲۸) کهلا پیشابویری و هیشتا کهلیت بچویک و بهشکه بهری ئافاکرین عاشیرا لبههدینا گهلهکن

وهکی کهلوک و چهپهری تحتا خلیل ئاغای لهنداف سویلاقی.

ناشیت نامیدیی (الأرحیه والطواحين) ل سویلاقی و رویاری

(ا) ناشی سویلاقی: لبر جووا رهخی روژئافایی بو وی رهخی رویاری شهقلهفاتنی. هاشینی ئاف دجو

جووی بو رویاری بیستانا، ئو زفستاننی ئاف دجو بوطا سویلاقی یا کو لسه ناقتی خویا حولی بو جووا وی ژ ناشی دبن ریکی را ئو هورد بو طه مباحقی ۵۰-۶۰ م بلند و دجو شیفتی و (گهرا صاما).

(ب) ناشی نک مالا سلیمنی عزیز رهشی و دبیتزنی ناشی (طیبی نجمی) لنوهالا شهقلهفاتنی دهورا ۴۰۰ م سلالی ژوری مدرسا قویا.

(ج) ناشی (ب جوتک) لدوکهرا شیفا سیلاقی و شیفا رویاری یی درسته تا نهو.

(د) ویقهتر ناشی (مهدهسا قویا) بو برهخ ئافاهیی زانینگههی شه بو روژهلاتتی. ئه بو مهدهسنی بو

وهکی (هاتنهکی) (۱) و بهرهمهکی بو کیم و کاسی و سهغبیرا مهدهسنی و فهقیبا و سهیدا بو. یی خرابیه نهو دیاره جووا وی ژ بلند لسه بوطی یان پرهکا ئاقدهکی یا هاتیه کوتهلا وی یا بلند، چونکی راستا کوتهلی نهو بلند تره ژ راستا جووی لپشتنی.

(ه) سهر مهدهسا (قویا) دا دو ناشن نیزیکی ههچرا مهلا میری دهردا لپشتا رهزی حجی خالدی ئیسفتی شهیدی. جووا ئاقتی ژ ئیکی بویی دی دجو.

(و) ناشهکی دی لبر سکرئی جووا شهقلهفاتنی یا ژ گهرا صاماتیت نیزیکی ۱۰۰م ژ (گهرا صاما) بو خاری لناٹ (رهزی نهوهری) یی مالا سماهیلاغای و لپشتا رهزی سهلیمی عهزیزی بو سیلاقی شه. کوتهلا وی هیشتا یا دیاره.

(ز) لشیفا حهلانی ناشی گومیسنی لبر رهزی مالا (نهفروزی و حجی عبدالله یی کهفری). دکولانیت په بیسک و دهرجه لی بیت ژ ریکا پشتا رهزا و (رهزی سه بییدی) دچنه شیفتی بو (شیفا حهلانی و بو قوبهت نه میری) و بنداتر.

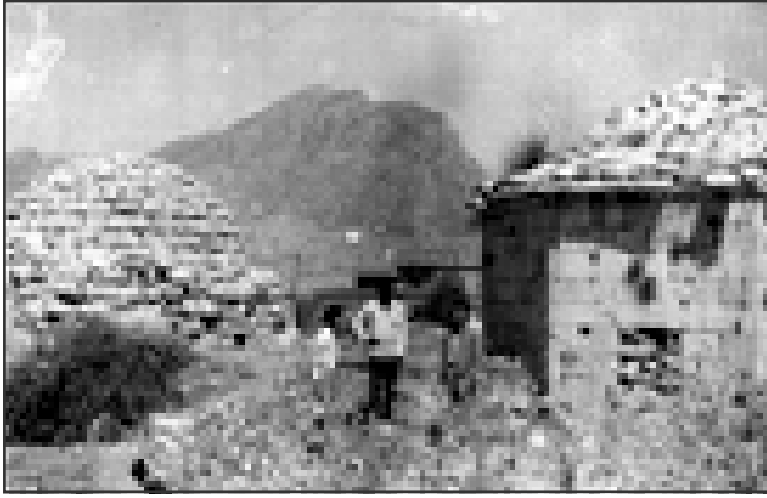
(ح) ناشهکی لرهخ گهرا صاما شه هه یی لبر ئویلاغا سویلاقی د طبعا فنی دانک سکرئی جووا شهقلهفاتنی و رهزی (ئوسمانی کوتوی) بهلی یی کهقنه و کوتهل هندهکا مای.

(ط) ناشی (گیلیا) ل رویاری مالیت حاجی نهحمه دا ریک ژفی رهخی روژهلاتتی لشیفتی دپرا (کانی جوهنیکئی) را دچسته رهخی دی یی روژئافایا رویاری ژتری. ئو ریک لسه جووی را دچسته وی ناشی و مالیت حجی احمد مالا خالدی مزورکی) نهو مالا (حجی نهحمه دی عهزیدتی) یه خالدی گیلیا لبر ناشی خو لنامیدیی یی مای.

(ی) ناشی عیسنی دهلا و راوهستانهک: لرهخ پرا عیسنی شه نیزیکی براهمی زلا. نهو ئاش یی عیسنی بو کهسهک لبربو و مز وهردگرت و پشکا عیسنی دهلا بو دئینا. چونکه شیره تکبیری میری بو لنامیدیی. ههکو جار هکتی عیسنی دیتی کو دو پیشکهک یی ب دیواری شه لهنداقتی میری، ئو نهو یی نقشتی بو. عیسنی دقیا دو پیشکی بکوژیت دا میر هشیار نه بییت نه شیا تشتهکی یی دادهد. ئینا خه نجهر ئینا دهرقه دا سهری وی یی تیژ بکه تهف طلی دو پیشکی را و دا بینته خاری و بکوژیت. میر هشیار بو خه نجهرا عیسنی یا رویسه لهنداف سهری وی و دو پیشک چو!!! عیس دهملدهست گوشاد بو و چو ژئی نه هات به رهقانی!!!

ئینا گوته عیسنی: «نهو چیه» عیسنی گوتی: «پاشا چو» پاشای گوتی: «چ چو؟» عیسنی گوت: «فایده ناکهت پاشا چو». ئینا پاشای گوتی: «بو خو هره و نهز دهنکه ناکه مه ته»، عیسنی چو بهر ناشی خو لدوی پرا عیسنی لنک براهمی زلا تا دهمهک (هندهک دبیتزن چند سالو و هفت سالو بهلی چو ژئی دهر مه نه دیتینه کا چند وهختی عیسنی ما لبر ناشی).

بهار هات و بو دهمی سیرانا باژیری و گازی کرینه ژ رهخی پاشای شه ههچیی بچیت و حهش سیران و که یف خوشیی بکهت. چونه (دهشتا کاربتهی) و بو که یف و رهقاس و سهما و داوهد و سوحبهت،

وینه ۲۱: موعبهرا میرگه هنج، گوروی میر سلطان حوسهینی و رهوشه ن خانج
کچا سماهیل پاشایی نیکی

گهلهک سهنتا نان سئ نه نان چارن نان پتر. هندهکا دی (۱۸۰)ه زفری و خو راست که یه فقه. هه می هنجیر و فند بازی یا د لقلقینا پیارا و حنیرمه ندیا وان دا.
ژ دهواتا:

- (ملاتی): لسهر پیهکی و چوکی پیچهک دچه مین و پیی دی لدویف دهن و گهرا دهواتی دچیت نان بو راستی و نان بو چه پی.

- (شیتخانی): دچنه بناف فه دو جارا پیار سهنگ و پیشان و هه می گهرا دهواتی بئیک دهق، هندهک دو جارا نو کرنا دی جارهکی و خودزقرینه رهخی و هند جارا بو پشتی دی دوجا پیی خولعه ردی دهن و زقرن و گهرا دهواتی بهن و ههروهسا دی خو راست که نه فقه و بو ناف فه چنی بو ناف گهرا داوه تی.

- (عهربکی) - نو (بیلاتی): یا نافداره ب چه ماندنا چوکی نو راکرنا پیی دی بو پشتی فقه و چنی بو رهخی بریشه چن. (چوخو) (توتیکن)، (بارانک باری)، (چوخا)، (دهیالنی)، (لاشانا - لوشانا)، (کهرکی حه فزوالله)، (سک بقلتیجا بگرن و بو ناف فه و پاشی گهری بیمن)، (مل گرتن)، (پاشی و پینش)، (چهپ و راست گران و سفک)، (ههرو ناف فه و پیچهک بو پاشفه)، (شیتخانا زافای)* ژ دهمی حه مکی و بهری وی به نانکو بهری چار چاخایه، (مامانا بویکن، نهوژی وه سایه). نه فقه بنیاتن و گهلهک ط لناف هوز و عاشیریت بادینا بیته ههین هند براستی دچن و هند بچه پی.

* نهو نه شیتخانیه و گهلهکا قاریه ژوی و گهلهک بزه حمت تره و سترانا وی یا حه مکی و یا نیاسیه یا بهری ۳۰۰ سالایه.

میری (بازی) دفراند و دگهل جفاتا خو زیره قانی ذکر و خوشی ژئ هه بو. بازی دا فریت و چه رخا لسوی بی بای دت و چیته رویباری بو ناشی و دکولینی را دا چیته سه رملی عیسی. سویار هه بون و لدویف دچون هه نه قلی جارا نیکی ئینا و بهردا و دفراند. (بازی) هه رچو نک عیسی و نابهین ژ ناشی عیسی و جهی سیرانی و فرینا بازی دبنه سئ کیلومه تر. جارا سئ هه کو بازی بلندی و چوبه هنداف ناشی و گه ریا و زفری لدور بانی و چوبه ژورقه دکولینی را نو دانایه سه رملی عیسی. عیسی زانی نه فقه به ختی وی و تالعات. سویار هاتن بازی بره نک میری لناف سیرانی و گوتی کو ژ سه رملی عیسی ئینا یه فقه. ئینا میری فه رمان دا کو بچن عیسی بیمن. چون عیسی ئینا و چو دهستی میری و میری که یفا خو پی ئینا. عیسی توزکی ببو لبهر کیمخویتا ناشی و رهیت وی هاتیونه فقه و جلکیت دریا دی به ریون. میری فه رمان دا مالا وی ژئ بیینه صلال لبارتیری و کرهف شیره تگتیری خو (خوسه ر) و جلک بو کرین و خهلات کر و تشت دانج و قویت و لی خوشبو فقه. پاشی چه ند روژا میری پسیر ژئ کر کا بوچی خه نجه ر ئینا بو دهر لهنداف سه ری میری و گوتی: «میر چو» و چوددی نه گوت؟ ئینا عیسی گوتی: «میر نهو هات نو دی بوته بیتره».

ئینا هه می یا کو دیتی بو میری گوت کو وی کا کافا چافی میری بخه نجه ری که تی چو جهی باوه ری نه مابو نو ناخفتنی و نه گه ری. به ختی وی و تالعات چوبو و که سئ باوه نه ذکر کو دو پیشکه نو دو پیشک ژئ چوبو. عیسی جهی خو و بهایی خولنک میری و لنک خه لکی (کو ناقلداربو) گرته فقه. هیشتا ناش گهلهک بیته ههین بدهان لگون دیت نامیدی و لدهوکی و زاخو و ناکری و بهرواریا و گوندیت وان و هه می به هدینا.

هندهک توخمیت دهواتا (داوهتا) نامیدی و دهه ری

خه لکی مه پی که فن گهلهک که له پوری سه رهاتی بومه هیتلا ژ فولکلوری. دهوات و دیلان و گو فقه ند نهوژی ژ طاو و چقیته که له پوری نه. گهلهک دهوات لبهر سترانیت (حه مکی) ذکرن و گهلهک ژئ دگهل سترانیت دی بان دودکی و فی دو مابهی زورنایی ذکرن. ژوان سترانا هه ر بدودکی و زورنایی دگوتن و دهوات لبهر دهاتنه کرن. دهوات تینه رویده کرن و زانین و بلقلقین و له رزینیت پیا و دهستا و ملا. گهلهک ژئ بو دهستی راستی نه و گهلهک ژئ بو دهستی چه پی لگهرا دهواتی. نو سه ماکه ر (ره قاس) دنیقی دا دی کهن و فه له بز و دک له فه نیج و دراین و دروین و نهرم و سفک دی هیفه و ویفه چن کهن و دهسمال و شیر نان دارهک بی ددهستی. پارسهنگ و سهنتا سه مایی (ره قاسی) پی دگریت و له وهندی بهردای.

بو داوه تی هند توخم و گوونه نه کو هه ر نیکی نافه کی هه ی. هندا دی بناف گهرا دهواتی هین و گه ری طهنگ کهن و تیکه بن و زقرنه فقه پشت و پشت، هندا دی هیتی بو سینگ چیی و پیا دو جارا دی دانی نان جاره کی پاشی بو رهخ و رهخ نو دی چن دو نیف پینگا فا نو دی زقرنه فقه سینگ و سینگ نان دی چوکا فشین و پاشفه هینه فقه نان دی به ری خو دده نه پشتی و پیه کی دی به ردی دادن و زقرنه فقه سینگ. و گهلهک فندو فندبازی بیته دهواتیت کوردادا ههین لبادینا. قیجا هندهک دهواتا دو لقلقین بو

گورگه و هجریت نامیدین (موغبره)

گورگه‌ها مه‌زن دگوتی (مه‌یدان) بیافا وی نیزیکی ۳/۱ بیافا نامیدین بو. مری که‌ت و مه‌ت ژ که‌فتدا لی دغه‌شارتن به‌لی قان قانبون تاکو میریت به‌دینا هاتینه سهر کورسیی نو دست پیکری کو رابنه ئیکو دو شهر و خرناقا نو خه‌لک مشه‌خت دبون هنده جارا. دا ئیش د خه‌لکی باژیری په‌رن نان ته‌عوبن نان وه‌بایه‌ک، دا گه‌له‌ک مرن. دیسا ده‌می لی طه‌نگ کرنی (حسارا) نه‌شبان مریا بیه‌نه موغبره (گورستانا) دهرقه‌ی که‌لاتی (که‌لی) قیجا لناف باژیری (مه‌یدانی) فه‌دشارتن. گه‌له‌ک گورگه‌هیت بچویک بیت ناف گه‌لی بیت مالا بیونه سن توخ (ته‌به‌ق) هه‌رجار دا ناخ کن و لی فه‌شیرن و که‌له‌کی دهنه ره‌خا. باهرا پتر ژ گورا (قه‌برا) ئیک ته‌به‌ق بون و سهر هندئ را د ناخ کری بون چونکه گه‌له‌ک ناخ سهر که‌فری که‌لاتی نه‌بو و یا کوبر نه‌بو.

ژ موغبریت هژی گوتن:

(۱) گورستان و هجر میر (سلطان حسنی) و مالیت میرا: یا لئیزیکی شویرها زتباری به. گه‌له‌ک میر و ژ مالیت میرا بیت لی فه‌شارتین. گه‌له‌ک بهر و کیلیت نفیسی لی بون و گه‌له‌ک به‌ریت ژ ناقدا نفیسی کو دچیکریبون و دانابونه سهر ده‌فتی قه‌بری. هه‌می خه‌لکی شکاندن.

(۲) هه‌جرا (شیخ عزیری): و مزگه‌فتا وی هه‌می به‌ری پری بو و هه‌جرا وی گه‌له‌ک که‌زانیته مه‌زن هه‌بون. شیخ عزیر ژ مالا شیخ پیر مه‌حمودی زتیکی بو لروژتاقا قه‌بری (مه‌لا محمودی زاهد) قوبه‌کا درتیر بو له‌تفه‌ی شیخ عزیری بو، به‌لی چوکه‌له‌ک و خه‌ل لره‌خا نه‌بون.

هه‌کو چوبه بهر به‌خشا خودی (ره‌حمی) سالوخ گه‌هه‌شته میری لئامیدین ئینا فریکره ددویف را کو جه‌نازه‌ی (طهرمی) ببینه نامیدین نو ئینا لئک مالا عنیه‌تا فه‌شارت و مزگه‌فته‌ک یا ئاقاهی جان و ژ به‌ریت تراشی بره‌خ فه‌ ئافاکر و ریزه تخویبه‌کی به‌را دا دور هه‌جری. خه‌لکی ژ پستی هنگی مروقیته خو لویری فه‌شارتن. مروقیته باش بیت لی هاتینه فه‌شارتن. مزگه‌فتی ژ خه‌لک دچونی بو نقیژی.

گه‌له‌ک (که‌زان) لوی هه‌جری شین بون و مه‌زنبون و ره‌خیت وی (گوهریک) بون وه‌کی دارستانکه‌کا بچویک. قی دو ماهی حکومه‌تا لدویف ئیک و پاشی حکومه‌تا باسیا هه‌می ستونیت مریا و نفیسیته وان و مزگه‌فتیت وان و دار و بار نه‌هیلان و داپین و کرنه ئاقاهی هه‌تا سهر شویره‌یت ژیری و ئیشقه‌لایی، نو چو کیلیت نفیسی له‌یدانی نه‌هیلان.

(۳) هه‌جرا شیخ مه‌نسوری: لئاخ می‌یدانی دناف مالا را. زنانین کا مه‌نسوری گیرگاشی به‌ نان نه‌؟؟، چونکه یی گیرگاشی (مه‌لا مه‌نسور) بو.

(۴) هه‌جرا سید محمد رشید: لئاخ (قه‌ما) و نیزیکی کورا سیریتی و مزگه‌فتا عیسی ده‌لا و بیرا قه‌ما.

هه‌جره‌کا مه‌زن بو و یا فره‌ه و توخیبیت مریا بون و دورمه‌ندور یا (خه‌ل) (۱) کری بو به‌را. (شویره و گه‌له‌ک کری بو و گه‌له‌ک مری و گه‌له‌ک که‌زان لی بون). مزگه‌فتا سید محمد رشید یا ئیک ته‌به‌ق بو به‌لی یا دیوار بلند بو بگیچ و به‌را چیکریو. دو ئوده بون و ئیکتی (زینی هه‌سپی وی و هنده‌ک که‌ل و په‌لیت که‌فن و دپای) لی بون. دبیتن نو ئیکه ژ بسرمایت ژ رتفه‌یه بیت دگه‌ل (نعمان بن فرقد) هاتینه نامیدین سطاندی ده‌می (سعد بن ابی وقاص) و (عیاض بن غنم) فریکره فه‌کرن و داگیرکرن می‌ردینی و می‌فارقین و جزیرا بوطا و وان ده‌فه‌را. نو وه‌سا نافی چوی کو سید محمد رشید ژ (تابعینا به بیت نه‌سحابیت پیغه‌مه‌ری (ص) دیتین) خودی له‌مه‌یا خوش بیت و رازی بیت.

(۵) موغبره بن به‌رویکی: له‌حالا (تاخ) گیلیا لژوری خه‌سته‌خانا نه‌بو (نه‌وا کو ۱۹۴۶ هاتیه ئافاکرن و من بچویکی دگه‌ل هنده‌ک بچویکا لسهر شولکری (سی روژ بله‌پکیت گیتی) نو من قه‌لینه‌کا که‌فتا شکه‌ستی یا فولکلوری کوردی یا کره‌به د سه‌بتکی دیواری هولاً ده‌ستی راستی ژ دهرگه‌هی راستا بن په‌نجه‌را).

نه‌و موغبره یا مه‌زنه و پری مری بو. جه‌حیلت نامیدیا هه‌کو لویری دگه‌ل قونته‌رچیبه‌کی شول ذکر ۱۹۶۴م (عبدالله مصطفی ملا امین عنیه‌تا نو سه‌دیق احمد نه‌فرور و ئیکتی دی) دا شوله‌کی بو حوکمه‌تی که‌ن ئینا دو بازنکیت زیری ژ گوره‌کی بیت په‌حن هاتنه دهر. وان ژی دانه‌ف قونته‌رچی بین موپسلی، ئینا گوتی: «هه‌رنه به‌ین فه‌دانی سه‌عه‌ته‌کی» نو چون. قونته‌رچی تورمبیل گرت و بازنک برن و چو موپسل و پستی سن چار روژا هاته‌ف سهر شولی.

من ژی دگه‌ل بچویکا هنده‌ک پرتیت بازنکیت شیشه‌ی بیت په‌حن و ره‌نگ ره‌نگ له‌به‌که‌کی هورپای ره‌خ گه‌راجی و خه‌سته‌خانی فه‌دیتبون ل سالا ۱۹۴۷. به‌رویه‌کا مه‌زن ناف موغبره‌ی هه‌بو.

(۶) - موغبره (هه‌جرا) زنورکا: نیزیکی دهری شویرها سهری پیش سویلاق. نه‌و ژی یا فره‌ه و بکه‌ند و کوربو. لقلوچا روژه‌لاتا سلال.

(۷) - هه‌جرا هه‌وشا میرا: لقورنه‌تی ره‌خی روژتاقا صلال ژ شویره‌ی پیشی سویلاق. نه‌وی هنده‌ک (خرخال و پرته چه‌کیت زیقی) ژی دهرکه‌تبون هنده‌کا سهر شویره‌ه ره‌خ که‌فرکی کولا بو لسهری ۱۹۴۱.

(۸) - هه‌جرا (ده‌شتکا حه‌سه‌نوکی): لپشتا سوکی نیزیکی مالا حه‌جیب مه‌اجر و حجی محمدی مومئ باپیری ئیبراهیمی صافیرایی. لویری فه‌رمان به‌ریت تورکا و نه‌فسه‌ریت فه‌شارتین و مروقیته مه‌زن و (مه‌لا سلیمی حافر) یی نامیدی بابی محمدی پیروزی. نه‌وی خودی لی خوشبیت چه‌ند هزار (حه‌دیسیت پیغه‌مه‌ری (ص) ژبه‌ربون. و قورئان ژبه‌ریو (دی هیتینه سهر، لپه‌رتوکا مه‌ چیره‌ستور و سهره‌تیا نامیدین و به‌هدینا لجوزیا زانا و بسپور و ده‌ست نفیس.

(۹) هه‌جرا سید مه‌لکیزدین: نه‌وژی هه‌جرا مای و کیلیت مه‌زن و به‌رو لسهر نفیسی.

گهلهک هه جرا خه لکی گهلهک لرهخ چیدکرن و ناخ دکرن و مری لئ قه دشارتن. مهیدانا گورستان یا پری دار بو (گوهیژک و کهزان و شفشینک و به پوری و هه لهه لوک و هژیرو و تفسک). و گهلهک کولیلک ژ چپای لوپری چاندبون و لسهر گورا و ردهخ فه ژ گول شلیلا (شلیرا) و ترکی ریشی *Fritillaria* نوسونبلا *Hyacinthus* و گول هرچا و به لالیسکا *Lilium* و هه لزی *Prangus* و باکی و بیوزانی *Artemisia*. بسه دان کیلی دنقیسی بون ژ هه جرا سلطان حوسهینی و بهر بقایدا گوری بری بون و نیگار و نهخش لسهر بون و دبنقه دکودبون و لسهر نقیسی بون کا گوری کئی یه؟ و سالا مرنا وان، بداخقه دبیزم که سی نه خویندن و چون و نه زژی نه شیبام بتنی.

هه می حوکمه تی راکرن هه کوله شکه ر ئینایه نامیدی نابهینا ۱۹۶۱-۱۹۸۸ و چون ههیلان و شوبنه واریت (دهم گر) = (تاریخ) و سه رها تی و نقیسی لهه می کوردستان پیویج کرن و شکاندن. گهلهک ویتیت چهکا شیر و تیر و خه نجه را لسهر بون.

دورمه ندریت باژیرو گورگه بون لکه ندالیت دورا (طه پای) ردهخ کانیکا شیخی ئول (چه بهرا) ئو لنک (دهشتیلوکی) ئول (هنداف کانیکا بن طه پای). و (کانی جوهنیکی) لباژیرو گهلهک گهلهک مزگه فتا گورگه لرهخ هه بون ئو لروبیاری ژی. وهکی مهلا میری، مه دره سه و مزگه فتا مرادخانی و مه دره سه و مزگه فتا مه لک ئیزدین و مهلا عه قمانی و شیخ زهنگه نهی و هیشتا لروبیاری و مزوریکا.

مالیت نامیدی و گوهاستن

هه ره ماله کئی پارچهک و پنیه کا بیستانانی یا هه ی لئامیدی لزویرکا و سویلاقی ئول نوهالا لروبیاری دو شیشن یا ژ (کانیا خاتونینی) لروژهلالاتا لروبیاری تیت و یا سویلاقی و مزوریکا ژ (سه روکانینی) تیت و لنوهالا شه قله فاتنی ب ردهخ (ناشی ب جوتک) دگه هه ئیک لرهخ (زانینگه ها قوبا). گهلهک تاخا مال لئ بون و دخوجه و ئانجی بون، و هندهک ژ خودانیت وان لئامیدی بون و مروقییت ئیک بون و هاقینی بیستان د چاندن.

مال گوهاستن و هاتن و جونا هاقینی لئامیدی

هه ره سه ری هاقینی دا مالیت میرا و خه لکی نامیدی، قه گوهیزنه زوزانی و هونیکاتی (لسه ری نامیدی له تینی)، (لخه لافا و چاریبا جهی میرا و واریت خه لکی نامیدی ژ مالیت مه زن) و هه می وار ددیاریون و هه میا دزانی ئه فه بی قیه و ویتیه بی مالا هه نه یه.

لناف دهشتی دبهردا و ویتیه تر یا راست بو و کانی هیتفه و ویتفه لئ هه بون و هیشتا هه ره ئو کانی بیت ماین و صارن کو خیاری و شوتی صهرما دئ په قینیت هه که بکه نه تیدا وهکی ئافه به فرئ نه. دا که پر و طانا چیکه ن و سی هه یقیته هاقینی (خزیران و تیرمه ه و هندهک ژ ته باخ) ئو دا جاره کا دی مالا قه گوهیزنه ف نامیدی. (دگه ربانا ریج دا - ژ محفوظ العباسی ۱۹۶۹).

هه رمال دا پیچه کا قوبتی و ناری دگه ل خوبهت و بانه هیه کا سفک یا مالی و نقینا دابه ن و لوپری مین و هه ره کیهف و سوجهت و ستران و که یفخوشی بون. زهلام دا هه رو بنه (کیشه) و چنه خاری بو سویلاقی و ئاسطه نگا ریکی دسه بره سویلاقی را تا رویاری و دا چنه که لاتنی (که لئ) لبه ر دکانا و شولیت خوهه که هه بانا نان ژی دا چنه ناف بیستانا (رهزا) لروبیاری دا سه غبیرکه ن و ئافده ن و فیتی و زه رزه واتنی چین. و ئیقاری دا هه می هیتنه ف ریکا (که ثروکا) و ئاسطه نگا گه لیب سویلاقی دلینقا جووا را ژ هه ردو ردها (روژنا قایی و روژهلالاتنی) دا بصلال که فنه سیلاقی و چنه سه ر جووی لهن گویزا مه زن و ناقدرال (گویزا دیوانی) سه ر جووا سویلاقی لینی (کولانا خولاما) یا دچیته گه لیب مزوریکا. ئه و گویز سه ر برکی بولناف ره زی مالا حه سه ن ئه فندی (قی چاخی سلیم حسن افندی) دا زه لام بنه صه د و پیتر و پته هل و دا خولیک گرن تا ژ نامیدی و ژ رویاری و ژ ره خیت دی هه می خرغه دبون. دا ره سی و سه روکه بریز و لدویف بها و مه زبیا هه ره که سی وی ده می دا ریزین و هیدی هیدی بسوجه تغه چنه ریکی دکولانا خولامارا و بو گه لی و دا بسهر که فنه سه ر (گه لیب مزوریکا). و جاره کئی بیته نا خو دهن و روپین و هنده کا سفکه قه لوبهک دکیشا و دا راین ده سپیکه نه شه و چن تا بن به ری (بالدین = به لال دین) پیچه ک ویتفه سه ر گه لی لینی ئه فرازی کیری سه ری نامیدی. دا لوپری ژ بیته نه کا دی دهن، دا ژویری لسه ر کانیا کیری یا بوش و طه زی وهکی طه رگی (دوکانی نه) بیته نا دویماهی کورت دهن و بصلال که فنه زینیا سه ری نامیدی دا هند چنه (ناف دهشتی) و سه ر نشیف بن و هند ژی دا چنه (چاریبا و مه گلانا) لهن (چارچه لیب) چیا و شاخکیته مه تینی بیت بیته نه که فریت وان (بویک و خه سویا). حه مکی یا بفارا گوتی. گرکه کئی بچویک لروژناقا مه گلانا دبیزنی (گرکی توفیا) که پرسیت وان لئ بون.

سه ری نامیدی بی ل پیش زوزانا کوردستانا هه کاریا و میرگه ها هه کاریا چیا بیت ناشوبتی و جوله میترگی و گه لیب تیاری و کوره زاری و سیپانی خه لاتنی لوانی (هه که خودان بچیته سه ری کمتی مه تینا). برتفه هندا ستران دگوتن و بیت حه مکی ژی، چ بجوت و چ بتنی ئوچ گه له کا پیکه ه. سترانا دهنگ فه ددا لکه فر و شکیریت چیا بی (مه تینا و گه لیب مزوریکا).

ئو مالیت لروبیاری و ناف بیستانا هه نامیدی بون نه شیان قه رقه شا و مشیکارا (حسارا و لئ طه نگ کرنا) راگرن و بیته نی لسه ر بکیشن و نه مانه دباژیرو دا و طایه ک یان شلخه ک ژ ماله کئی و یان ماله ک داهینه ناف بیستانا و ئانجی بن و هندهک جارا به روفاژی دقهومی دا لئ ته نگ کرن (حسار) لکه لئ درت بیت و عه یشی خه لکی ژ له شکه ریت داگیرکه را و لئ طه نگ که را نه خوش دبو و بیستان بهر بی پری دبون ئینا دا مالیت خوه نه ف که لاتنی.

هندهک ژئ هه ما بدلنی خو دهاتنه ناف بیستانا بی نه خوشی و نه ده میت شه ر و جهنگ و خرناقا، ئو هند ژئ هه ما بو هه ره دم دئاکنجی بون لناف بیستانا و نه دگوهاست. حه جی مصطفی سعید بابا حجی بسپور و زانایه کئی باشبو. بی خویندی بو و گه لهک ژ سه ردهم و سه رها تیته نامیدی بومه دگوتن و ژ مامیت خو گرت بون و ژ داییرا (سالخا) و ژ پیره میتریت نامیدی گه لهک خلمهت گرتبون بدرستی و بی زانا ژئ بوو بیشت راستی دگوتنه فه و من ژئ دنقیسین گوت :

«نەز دوجارا ھېژ يې بچوبېك دگەل مال گوهاستنى يې چوبېه سەرى ئامېدىي ئونەز لېشتا (جوبھەكى) دكرم ھەكو ھەميا ئەو گريٹف بو و عەدەت * شول ب جوبا دكرن بەرانبەرى مزی دا (حەقى) بدەنى. ئو پشتى وان دو سالا نەچونەف سەرى ئامېدىي ئو جھى گوهاستنى شوينا سەرى ئامېدىي بونە (سويلاف و مزويركا و رويبار) ناف بېستانا ھاقىنى ھەمبېن تا ئيلونى و داھينەقەف باژىرى پايىزى».

حجى مصطفى سالا ۱۹۸۹ چو بەر بەخشا خودى و گەلەك ژ سەرھاتيا ئامېدىي پراستى و پشت راستى و ئىمنى دزانى بى زىدەھى و كىماھى، ژبىن وى ۸۶ سالبو، ئانكو نھو ۱۹۹۷ بەرى ۹۲ سالا ئەو عەدەت و گريٹفە يې برياي كو مالا بېنە سەرى ئامېدىي ھاقىنى ئانكو ئەو ۳-۵- سالى بېنە ئانكو دەورى (۱۹۰۷م - ۱۹۰۹م) ژ چونا سەرى ئامېدىي قەبون. ئەقەژى ژ عەدەتتەت فولكلورى بون لئامېدىي. ژن قەگوهاست و داوت ھەمى پاش دئىخست بو پايىزى و دا ھەمى مال چنە باژىرى و ھېشتا زفستان نەھاتى پشتى بارانېت پلى دا دەست ھاقىژنە ژن ئىنانى و دەواتا.

مزگەفتى باژىرى ئامېدىي

ئەم نزانين ھەميا كا كىن ئاڧاكرېنە؟

۱- مزگەفتا مەزن يا جامەي: ئەمى لسەر ئاخفتين يا لىئىقەكا باژىرى يا ب منارە و قوبەيە.

۲- مزگەفتا مەدرەسا سەيد مەلكىزدين لسەرى باژىرى سەر شوېرا روژھەلاتى.

۳- مزگەفتا تەكيا شېخ طاهرى نەخشەبەندى برەخ خويندنگەھا كەفن قە بەلكو ھندەك ژ مزگەفتى ژى يا بسەر تەكبايى قەھاتى.

۴- مزگەفتا شېركەر يا لېشت مالا (حسن ئەفەندى) برەخ مالا شېركەرەفە.

۵- مزگەفتا مەدرەسا جەدېدە برەخ مالا بابى حجى قە لئاف مەدرسا سېدى خانى (الزاهدى).

۶- مزگەفتا ھەمامىن يا لئاخى ھەمامىن برەخ تاخى سەبېدافە (تاخى بەردەن سورا) نك مالا سماھىلاغايى كەڧرى و مالا شەھنازى و مالا ئەھمەدئى عەبىدى خالد و حسن مزويركى و طەببى نجمى و عبدالله محمدئى حجى و مالا ئەڧروزى.

۷- مزگەفتا سەردەرگەھى نك مالا (مەلا حسنى مفتى) و ماليت (عبدالله بەگى) و ماليت (سەيد ئەھمەدى و سەيد مصطفى) و مالا (حجى قادرى حجى حامدى) ئەو ژ بەرېت دېوارا يا ديارە كو مزگەفتەكا كەقنە. بەرېت وى دېرى نە ئو مەزن.

۸- مزگەفتا سەيد محمد رشيد برەخ ھەجرا وى قە ئەو بو مەھلا گوزيا. نىزىكى بېرا قەما.

۹- مزگەفتا عېسى دەلا پىشتا كورا سېرىجى بو رەخى روژئاقايى و پشت ھەجرا سەيد محمد رشيدى. بېرا مە تىت ھىشتا كافليت وى دېلندبون و سىفاندا ھەلان بون و بەرېت وى د تراشى بون و

* ئانكو دەورى سالا ۱۹۰۷ - ۱۹۰۸ چونكە ئەو بى سالا ۱۹۰۴ بو.

كەزانەكا مەزن ناف ھەوشا وى دابو بەلكو ژ (۲۵۰) سالا پتربو. (خەلەكيت دارى قورمى = دەمى چاندنا وى يە لمزگەفتى.

۱۰- مزگەفتا شېخ عزيرى لرخ مالا عىنەتاقە و رەخ كەزانا ماليت عىنەتا (كەزانا جەعفەرا) باھرا پتر ھەژماليت عىنەتا دچونە وى مزگەفتى دوياھبا كولانا (قەپانى) يا قشلى دەھات بو ماليت عىنەتا. ھەجرە و مزگەفتا شېخ عزيرى بو.

۱۱- مزگەفتا شېخ مەنسورى نك مالا عبداللەيى شەھوانى.

۱۲- مزگەفتا رەخى مەيدانى رەخ مالا سەيد على مرارى و مالا خجوسى و مالا حسنى حجى مصطفى و عبداللەي رەشى و نىزىكى ماليت گىليا.

۱۳- مزگەفتا مراد خانى دئاف خويندنگەھى لرخ مالا حجى سلېمىن نالەند و مالا حجى عەبدولەتېفى و مالا مصطفى شەرى (مصطفى لال) ئو برەخ قشلا كەفتا مەزنا مېرگەھى قە. (سەرايى).

۱۴- مزگەفتا دەشتكى يا ماليت (كوتاه) برەخ ماليت واقە و مالا حجى محمد طاهرى سەعدوللاي، مالا ئەھمەد ئەڧروزى و مالا زەكبايى و مالا حجى ئەھمەدئى نازى قە. دېئىزى (مزگەفتا زىوى) (خىرى) ئانكو يا خىرى. حجى براھىمى كوتاه بى كەفن بىن ئاڧاكرى، ملكى وى ھە دو گوندىت باشڧشى بون. بىنى شىقا بەرى كەر.

۱۵- مزگەفتا مەھلا سەبېدا ديسا لرخ مالا ئەھمەدئى عەبىدى لئاخى ھەمامىن و نىزىكى مزگەفتا ھەمامىن.

۱۶- مزگەفتا مفتى لېر دەرى مالى و كوچك بو.

۱۷- مزگەفتا بىنى سويكى لرخ نالەنداقە و خانانە و مقىمى و جھى قەپانا لسويكا كەفن و جھى كاروان دانانى قە. پىشتا بىنى سويكا نھو بو روژئاقايى قە.

۱۸- مزگەفتا نىڧا سويكى و بازارى لئاف سويكى.

۱۹- مزگەفتا سەرى سويكى نىزىكى مالا ئەھمەدئى ھاجبىلا و رەشىدى و مالا باصوى و شەعبانى عەبدلا حسىن رەجى و لئنداف سى دكانايىت بېرەرا و جخسىا. لكولانا سويكا بېرەرا.

دكانا مەھمەدئى شەكرى بابى ھەكىمى شەكرى بى جخسى و پاشى ھەكىمى كورى وى ئەوژى جخسى بو ھەر لوى دكانى بو.

۲۰- مزگەفتا (مەدرەسا زىباريا) برەخ ھەجرا سلطان حسىنى قە لسەر شوېرا روژھەلاتى.

(۲۱) مزگەفتا مەدرەسا مەكان: لېشت مالا گولالەتې و خانىيى صەبرى ئەفەندى بى حجى خالدى كرى، و نىزىكى ماليت كورتان كەرا. مزگەفت تىدابو.

۲۲- مزگەفتا ماليت مېرا دئاف قەسرى و سەرا و قشلى دابو. بو سەر شوېرەي قە.

۲۳- مزگەفتا (گولالى بەگى) (وى يا ئاڧاكرى) لسەرى باژىرى لئاف ماليت (كوركا دفن رەشا) صەفارا مالا بىرى بەكى و مالا عەزەمى طاهرى نالەند و مالا ئىسقى ئوسمان و صوفى ھوسەبىنى

و مالا مهلا هيمی.

گولالی بهگ کوری عبدالعزیزی ژ سهر عاشیرا بولتامیدین مالا وی لهوشا میرا بو. میر مراد خان بهگی دگهل لهشکری فریترکه سهر (ناقدلاغا بالوکی) لبهرواریا، کو دژی بههدینا رابی و گههشتیه میری ههکاریا (۱۰۶۰هـ) ئینا شکاندن و چو دقهسرا وی قه و گوشت دگهل پینج کورا. ئینا مراد بهگی کره میری بهرواریا. (انور المائی ۱۹۶۰).

۲۴- مزگهفتا ههوشا میرا لچوکلی روژناقای لسه شویرهی لنک سترتا ناسنی. بهری بانگدانن تا ههفتییت چاخی مابو. ۱م × ۱م × ۰.۵م.

۲۵- مزگهفتهک نیزیکی مالا محموبدی خانن بو مالا سیسانا وهخفی مالا وا بو و دهستییت وان دابو. ههبو (مزگهفتا زهدی).

۲۶- مزگهفتا دهشتکا ههسه نوکی لپشتا سویکی لرهخ موغهره وئ.

۲۷- مزگهفتا رهخ مالا حاجی سلیمی لروژناقا سویکا نهو.

گهلهک مزگهفت بیته لروبیاری و مزویرکا و تاختیت وان، نهوژی ب دههانه و کاقلن ئوگهلهک مزگهفتا و مهدرهسا نهرد و ملکهت ههبون و دبهوات ههرسال و بو خلمه تییت مزگهفتا و مهدرهسا و فهقیابون و سهغبیتر.

فهرشیت نفیژا

ناف جهی بههدینان لسهر کانیتت چیا و ریکا و لگوندا و مالا، کریتقا بسرمانایه کو بهرهکی دریتو و فرهه لسهر کانیتت نان لسهر ئافا شیفهکی نان رویارهکی ئان کانیهکی، فهرشهکی بهری پهحن و دریتو بی لسهر موکوم کریه بو نفیژا. گهلهک ژوا فهرشیت نفیژا خهلهکی گوندا [زیوهر کهر = خیر] چیدکهن نان ددهنه چیکرن و گهلهک ژوا لدهمی خو میرا بیته داینه چیکرن دگهل په بیسک و بهرکرنیت ریکا و چیکرن و پاقرکرن و ئافا کرنیت کانیا، پیتر بزبارة. ههروندهکی کانیه بیته جهی نفیژا بوژنا بی گهلهک و شویره ئافاکره و طان کره بو نفیژیت ژنا و ههروهسا جودابو زهلا ما.

ناشیت درا و جهه لهور کهلا ئامیدین

بهری پیغازا - گرکی حافزا - دهشتیلوکی - چهپهرا (جهی دووریانا ریکا دهشتنازی* و لپشتا چهپهرا دگوتی دیکلوک پاشی کانیا بهروارکی - سوکی و چهپا ملو سوکی - ملن شیخیا - بالولکی بچویک - کوچی - شیفکا جوبا (نک گورستانن) - کانیا مالا - زهقییت کانیهی - دولا زیتوکی شکهفتهکا کولای و بکورسی یا لئ - کانیا زیتوکی - کانیه زهرکی - چیا بی قویی دهرمانی - کورکا سیارا کورکا - تهحتی - گهلیی کانیا سنجی (پرسیدا) - شکهفتا کانیا سنجی - کانیا سهرهگهلی -

* ههلا نیت مهزنبون بیته خیزی گهلهک توبخ توبخون دراوهستیای و بلند د ناخی را.

وینه ۲۲: شیفا کهلی روژههلاتا کهلا ئامیدین
شیفا میرستهکی - کومبهری - شکهفتا میرستهکی - سپینداروکی - دهشتا
کاربتهی - بیکا حاجی پهشی و هیشتا

شیفا هوسطا عههرا - ههسوبا دههولن - کانیه توبی - چیا بی نهلهو - چیا رهشکی - چیا بی بشیشی - پشتا بشیشی - کانیه شیلانکی - گهلیکی رهشاقا پشتا سویلاقن - سهری گهلیکی - کانیکا سهری گهلیکی - کانیه سهکی - کانیا خهلافا - گهلیی مزویرکا - زینیا خهلاتا - کانیکا کیری و کانیا بندا - سهری ئامیدین - ههلا نه رهشا - شیخ سهینی - شیفا سهری ئامیدین - چاریبا - مهگلانا - چارچهلن - بیکی و ههسوبا - خیسکی موریکا. بهری بهلالدین.

پشت سویلاقن بنی گهلیکی - دهرگههی عهلی - سهروکانیهی - گهرا کهرا - شیخ زهنگه نهی - رهزی شیخی - کانیکا پیرهه بیی - پشتا رهزا - بن بشیشی - مهلا عهقانی - دولا حاجی حافزی - طه مباحی - گهرا صاما - کهفروکا و ناسطهنگی - ئویلاعی - سهری صوریبا - مهلا میری - ههلا نی - بنی ههلا نی - شیفا ههلا نی - رهزی ئیمامی - رهزی بریخهی - قویا - کانیکا شیفتی - طهپا - شهقهفاتن - ناشن ب جوتک - شیخ باهدین - کانیا سویر - کانیه سهلوتکی - بن طهپایی - شیخکی کنجرا - شیخ ههلیمی - کانیکا بن طهپایی - ههردو پریته کولانا قوچا - کهندال شینکی - بن تهحتی - کانیا خاتونن - شیفکا دودی - مزگهفتوکی - کانیه کورافکی - رهزی فهقهی - شیفاکهلی - کومبهری - مرتیکا - شکهفتا شیفا میرستهکی - بانیا میرستهکی - گری بازیا - سپینداروک - دهشتا کاربتهی - بیکا حاجی پهشی - وهرکه نی - دارکیت غهریبا - گروبهرا - جهفتیکی - شکهفتا جانکا - شکهفتا خهياتا - هاج خهرزا - کانیا لهولهب - کانیکا ههلامدین

کانیا باپکا - کانیکا قویا - کانی جوھنیکئی - مالیت حاجی ئەحمەدا - (خالدو حسنیّت مزویرکی) - پرا عیسی و براهیم زلا - هەفتنکا کوورا گەلی - صپنەیی - پیروزانا - سویندودا - بانینی - تەحتا پەزویکئی - دربا بیبادئی - دارا بیبادئی - باروخی - مطالوش - گەریکئی - بوسەری سوریا و سویلاقئی.

ژکانیا لەولەب بو ژوری - کانیا میترا - شویرها عبدالله بەگئی - بنشیفکا حەمبیسا - کانیا سویرا بن حەمامی - بەرئ قەسرکئی - بن شویرها قەشەیی - بەری عەوجا - قوبەت ئەمیری.

کانی لدوریت نامیدی

کانییت بن شویرھئی لدور کەلاتئی بو صلال و ژوری:

(۱) کانیا سویر بەرانبەری سویلاقئی یا فەرش کربە و دریتژ و دریتژ. یا صارە بەلئی یا بشورە زەرژەواتی لہەر دکەن. ئاڤا وئ دەراقەکە.

(۲) لہن شویرها قەشەیی لروژئاڤایی (کانیکەکا) کیمە پیچەکا بیستانی یا لہەر و برکەک.

(۳) لہن شویرها حەمامی و شویرها شیفکا حەمبیسا (کانیا سویرا) حەمامی یا بوشە و دەراقەکە و سووکە تیتتەخاری ژ نیتزیکئی ۱.۷۵ مەترا یا صارە و خوشە و پیچەکا شورە (سویرەکە).

(۴) ویتتەتر بو خاری و ژیری بو قبیلئی دناڤ بیستانادا (کانیا میترا) یا خوشە بو قەخارنئی ھەردوا

وینە ۲۴: کانیا بن حەمامی لہن شویرها نامیدی (وینە ژ علی حساری)

شیفکیت بیستانا ییت لہەر.

(۵) (کانیا لەولەب) یا لہن دەرگەھئی (سەقاڤا) یین باژیری یا بوشە و عماربو و بوٹک پیتتە بون و ئاڤ دەھاتە صفکئی و خەلکی ئامان تژی دکرن و قەدخار و سەقاڤا بەواریت راوییی و طەنەکا و جەرا ئاڤ لدویڤ ئیک بو خەلکئی باژیری بپارە دئینا و بەردەوام، تاکو پروژئی ئاڤئی ھاتیە نامیدی لسەری چلان ژ چەرخی.

(۶) لدەشتا کاریتەیی ژیری نامیدی کانیا (بیکا حجی پەشی) و بیستانی لہەر.

(۷) ئو نشیڤا (میرستەکئی) ریکا کاروانا بو و شکەفتا خیزی و نوهانی یا لئ ھەیی ویری ژئی کانیکەکا ھەیی و وی شیفکا نیڤ ھشک.

(۸) خودان دئ ھیت لرخ گری بازیا ژیتھەلی ژوری سپینداروکن کانیکیت بچویک ییت ھەین دبیتزئی (شیڤا کەلئ).

(۹) کانیا (مریککا) لسەنتا ئیشقەلایین لویقەیی بن شویرھئی. کانیکەکا خوشە و برکا لہەر و بیستانەک.

(۱۰) کانیکا (کومبەری) ژتھەل ژوری تر بەرانبەری خەستەخانئی لخاری یا کیمە و برکە و بیستانەک.

(۱۱) لرخئی دی یین دەشتیلوکی دوکانیت بناڤ و دەنگن و ئاڤ بەردەوام و بقەکیش بو باژیری و

مالیت میرا ژویری سەقاڤا دئینا باژیری. ئاڤیت وان گەلەک دخوشن و کانیا سویرکئی ل نوهالی دا

وینە ۲۳: کانیا سویر یا ژوری کەلاتئی بو لایین سویلاقئی (ژ سەیدا علی حساری)

به رخ رهزئ وی لبندا یا کفان و ناقدکریه وهکی کانیا سورکئی خه لک د هانتئ و بتنتئ بو فخرارنئ و یا خوشه و نه وهسا یا بوشه (۳/۱ ئینج تن ههیه ئافاوی)، لرویباری ژیری کانیکهک نیزیکی رهزئ محمد ئه مینئ حه لیمایی.

(۱۶) ژ ویرئ دئ چینه (کانیا سنجئ) یا بوشه و خوشه و گه لهک بیستان بیت لهر، (۱۷) لبئ بیستانا لسهر لیقا شیفتئ کانیکا (خازی به گئی به) (۱۸) هیقه تر لسهر جاددئ (کانیا مالایه) وی ژئ بیستانئ لهر.

(۱۹) کانیکهکا کیم و ئاف زئ یا لئاف نزا رهزئ تری لسلال ملئ شیخیا رهخ نزیئ حجی سلیمئ عبدالقادرئ بابئ حجی و حجی رشیدئ قوتکا ئافاوی کیم دمینیئ دبیتته گه راک لپایزا ئو کانیکا علامدین نک قویهت ئه میری.

(۲۰) پیچهکا ئاف زئ و کورافکهک یا بهین کبریت یا لمزگه فتوکئ رهخ کانیا مالانا ئاف رهزئ (نزیئ) براهیمی شهریفی. لمزیرکا کانیکا گه زنکئ و کانیکا رهزئ حجی سلیمی کوتا.

(۲۱) خاردا ژ کانیا مالانا کانیا خاتونئ یه ئه و یا خوشه و بوشه و جوو ژئ دچنه سهر بیستانئ رووباری و هه می ئه وی لهر، پشکا د ئافدانئ دا یا هه ی ژ که فنا که فن دا. لسهر وی کانیی میریت بادینا دو خانئ (صفک) لسهر ئافاکریون و کوچک لی بون بو بالا فیت مالیت میرا و خه لکی لهو دبیتئئ (کانیا خاتونئ). ئو پشتی میرگه هئ نامیدی ژئ دچونئ.

(۲۲) نیزیکی شیست ههفتئ میترا بو ژیری رهخ قیبلئ لپشت جووئ و ریکئ (کانیکهکا) دی یه لبن بهری، ئافا وی هه ر د لیقا جووئ تیتته سهر جوو کانیا خاتونئ ئه وژی یا ساره دکه فیتته بنئ زهقیئت کانیی. نیزیکی مالانا مهلا سعیدی ئیسفتئ ئوسمان، دگوتئ ژئ: کانیکا مهلا سعیدی ئو کانیکا عه مهرا.

(۲۳) پاشی دئ هیینه ناف رووباری هه (کانی سه لوتکه) لئاف رهزئ بابئ حجی مصطفی بابا حجی و (۲۴) ویتفه تر سه د میترا (کانیکا شیفتئ) یه...

(۲۵) دئ هیئو بو روز ئافایی هه چی کانیکا (باپکایه) یا لشیفتئ. هه می دکه فنه رهخئ طه پا که لن (طه پا = ته په = گرک = گر = نافئ که فنه).

(۲۶) پاشی دئ چیه رووباری ژیری (کانی جوھنیکه) ئو دئ چی بو بنئ رووباری ژیری مالیت حجی ئه حمه د و بو پرا عیسی و براهیم زلا و وارا ژئ کانیک بیت هه بن.

(۲۷) دئ هیینه ناف رهزئ مالانا سماهیلا غایی گه فرئ (کانیکهکا) بچویکه نیزیکی که فروکا لبن جاددئ دا،

(۲۸) لخرایی رهزی بو شیفا روز ئافایی کانیکا (رهزئ ئه نوهری) دلئقا شیفتئ دا لسهر رهزئ سلیمئ عزیزئ رهشئ دا.

(۲۹) صلال لبن که له کیت رهزی مالانا عنیه تا و رهخی رهزئ شهیدئ نعمانی کانیکهکا دی یه یا

وینه ۲۵: کانیکا بن طه پایئ ژوری روژه لاتا که لاتئ دهووی (۶۰۰ م)
نیزیکی ههردو پریت بهری کولانا قوچا لرویباری

(نهویا پر ناخ کریه حوکمه تن جادده فرههکر و ئه نوها ل تژی ناخ کر. و کانیا (سورکئ) دهووی وئ ئاقدئ کفان بو و برک و صفکا ئافئ لژورقه بون (هه کو باب و باپیرا بو ئیک و دو گوتئ ئه و) کانیا سورکئ) و (کانیکا بن طه پایئ) وهکی ئیکن بو ئندا زئا ئافاکرنئ ههروهکی هه نه فسا هوسطای چیکرین، (حجی براهیمی) مالانا کوتا (کتانی) بیت دابنه ئافاکرن بو خیر و زیوهر. و ههروهسا مزگه فتا دهشتکئ لئاخئ (سهرده پکئ) دئاف باژیری هه وی یا ئافاکری خودئ ژئ رازی بیت).

(۱۲) کانیا دی هیقه کانیا سورکئ نیزیکی سه د میترا به لکو کیم تر بو لایئ که لن هه (نامیدیئ) کانیا به روارکئ) یه ئه و سورکه و زه مه له یا پیته هئو ژ دهمن دو مایهیا بیستان سالا ژفی چاخئ بیستئ ئه وژی یا خوشه و صاره به لن کانیا (سورکئ) و کانیا کانی (سه لوتک) لرویباری ژ هه می کانیئت نامیدیئ لدورا سفک تر و خوش ترن.

(۱۳) دئ ژبه روارکئ هیقه هییه ته پایئ بو بن دهشتیلوکئ بو رووباری هه ناف زئ یه کا کیم (کانیکهکا که له کا کیم و بچویک) یا لی ئه و یا (فهق عبدالرحیمی) بو، بو خو پیچهک دکه فرئ خیزی هیئ فرهه کر و کره وهک گه رکئ و بیستانهک لهر چیکر لسالیت سیهان ژفی چاخئ و جهئ که پرا مالی یا هاقینئ و ویتفه تر لهندا ئ لسهر گرکی راست کر بو چیکر بو.

(۱۴) کانی بهاریکهک تا دو مایهیا گولانئ دمینیئ دکه فریت خیزی لسهر ریکئ لبن شویرها روژه لاتئ یا که لا نامیدیئ، (۱۵) دین کانیکا فهقه ی رهزئ رهجه یئ مالانا باصویه ئه و (کانیکا بن طه پایئ)

ڦه خارنې لښ که فروکیت ته حتی.

(۳۰) لږهڅی سهری صوری و مهلا میری پنی و منییت ناف زی بیت هین و ئیکا لسره جادی بیه طه نی ڦه.

(۳۱) کانیکا کورکا لپشت ته حتا سویلاڅی.

(۳۲) کانیکا میرگن لپشتا سهروکانیی لسویلاڅی.

کانیکیت چیا یی مه تینا لثامیدیی:

(۳۳) کانیکا زتوکی.

(۳۴) کانی زهرک.

(۳۵) کانی توی.

(۳۶) کانی شیلانکی لهری سویلن.

(۳۷) کانی سه کنی.

(۳۸) کانیکا سهری گه لیکي.

(۳۹) کانیا خه لاقا.

(۴۰) کانیا گیری.

(۴۱) کانیا محمد طیاری.

(۴۲) کانیا بیرک.

(۴۳) کانی سیربجک.

(۴۴) کانیا واری شرف به کنی.

(۴۵) کانیکا بولدوی.

(۴۶) کانیکا عیساغای ناف بیستانن خالدي حجی حسینی نه ڦه پینج کانیکیت دی.

(۴۷) مه گلانا سی کانی نه.

(۴۸) کانیکا سهرگه لیبی کانیا سنجی پرسیدا.

(۴۹) ناقبه ینا قویا و مالا گه می و مالا قاسمی جیبی. کانیکا محمد کافی.

(۵۰) لسویلاڅی و مزورکا کانیا نامیدیی یا مه زن و بناڦ و دهنگ (سهروکانی) و نافده را بیستان و مروقا تو رویارن ژیری و براهمی زلا. ناقییت نامیدیی دئی ڦیک که ڦن و کانی و دئی بنه (صوبه) دگهل ناڦا شیفنا هه ڦندا ژین گه لی و بن گه لیا نو سویندودا و پیروزانا و بانیبی رادچن بو بن گه لیبی دیره شی بو رهڅی روژه لاتن و لدیره لوکی دجسته سهر زتی نیزیکی (هاریکي)، ههردو رهڅا چه م و ملکهت بیت لهر.

(۵۱) کانیکا مالا زه کیایی لسویلاڅی.

ناڦا کانیا مه زن یا مزورکا (سویلاڅی) دبیزنی (سهروکانی) دو جوویت مه زن زی دچن بو ههردو رهڅا بو نشیڅی و بو بهرواری روژه لاتن و بیستانا نافده دن نو هیشتا گه لهک ناف تیتته شیڅی و سویلاڅی بو طه مباحی و بن ناصطه نگی و نویلاڅی بو شیفنا رویاری و ههر ڦی رهڅی و بی دی جوویت ناقی بیت که ڦن ژئی دچن. جوا (شه ڦله فاتن) لرویاری نو جوا (جونه بری).

(۵۲) (کانی قهورانک) لدهشتا کاریتهی و کانی هنارک لرتکا مریپکا.

ژ شیفنا سویلاڅی دچو بن جادا نهه یا نافاکریه هندک درا بو جووی و رهڅی قیبلن لدانگدا لپشتا که ڦروکا جوو بو یا چیکریسو و رهڅی جووی یی طهنگ بو و رتک بو بو په یادا. گه لهک درا لوی به طه نا که ڦری سنگیت ناسنی بیت تی قوتاین دا بو جووی لیڦا لسره نافاکه ن. یا هه ژیه کو بو جارا (ئیکي و ژرئغه و دهسپتیک) بیژم و بهیته نقیسن کو:

(ژ رهڅی روژه لاتن دو جوویت هاتین (نه ده می میریت به هدینا بیت فان ههردو چاخیت چویی) به لکو گه لهک بهری وان. دو جوویت ژ سهروکانیی هاتین و بهروار بو موغبه را (هه جرا) مه لا (نه تمانی) و هاتینه چیا کنی (ته حتی) رهڅی روژه لاتا سویلاڅی بو دولا (حجی حافظی) و جهی وان یی دکه ڦری کولای و دهلیښه ددیارن. و یا بری و دوسی درا جهی وان یی دیاره و بیت برینه ته حتی لهر و ژی و بو روژه لاتن بو هنداف (کانیا خاتونن) بیت چوبن. و لهنداف (کانیا مالا) بیت دهرباس کرینه ژیهل و ژوری بو رهڅی گه لیبی کانیا سنجی (دهلیښیت که ڦری ددیارن) نو جوو دچونه نیزیکی گه لیبی پرسیدا و دزفرین و دهاتنه پشتا کانیا سنجی و دچونه چیا کنی بن بالولکی (کویچي) و ملی شتخیا لناف نزا و دزفرین بو رهڅی بن که لا نامیدیی (دهشتیلوکی نو جووهک ژئی دهاته طه پا ژوری یا نابهینا که لی و رویاری نو تا (شیخ باهدین) (بادین - به لکو دا بیته بال بادینن که ڦن باپیری میریت نامیدیی) لویری بیستان لهره بون و فیقی بون و زهرزه اتبون. وهسا یا هاتیه گبران کو حولی ره شک و فیقیی وان بیستانا (مه ته لیکه کنی پاره) پتربون بو نرخی فروتنی بو ئیکاتیا کیشانتی (من بو و باطمان بو). به لکو جووهک ژی یا وان به طه ن و به یارنیت رتکا میرسته کنی و رهڅیت شیفنا که لی بیه و نافدای.

تا نهو ژی لظه پایی هنارک و ته فزینیت په رجانا (پازر) بیت ماین لنیښا رتکا طه پاین لموغبه ری (گورستانن) جوا دی رهڅیت خو نافددا تا شیفکا جویا و هه جرا. نهو (موغبه ری) و تاوا به طه نیت دورا.

وهسا دیاره نهو ههردو جو بهری ده می کو (توقی) دهاتن ژ گوند و ده ڦهریت خو بو نامیدیی ژ روزانیت کوردستانن ده می (حه مکي) و بهری وی نانکو به رده می چارچاڅا، چونکه شوین و دهلیښه دکه ڦرا را بیت ماین بتنی ژ ههردو جوان. نامیدیا و توقیا چیا یی بنی بالولکی یی قه وړاندی بو بهر شکاندنن و چیکرنن لشوینا ههردو جوا ڦیجا شوینا جوا لښ بالولکی بچوبک نه هیلایه. ڦیجا وه دیاره مه عیبه گه لهک چاخان بهری وان بینه.

دهلیښیت جوا لهردو رهڅیت ته حتا سویلاڅی و کانیا مالا بیت دیارن و لته حتی ب خو بیت بوینه

دبوریارا دچیتسه سویلاقی و نامیدی. بهلکو هندهک کانیکیت دی هبن ناف رهزا و لدوریت نامیدی و جهیت ناف زئی بهلی نه ب ناف و دهنگن مهگه.
 (۵۹) کانیکا مطالوشی ژ سویلاقی بو روزناتایین دو کیلومیترا.
 (۶۰) کانی پهنیرک لپشتا زیوهکی.
 (۶۱) کانیا نازی بن گلیین پرسیدا بهاری یه.

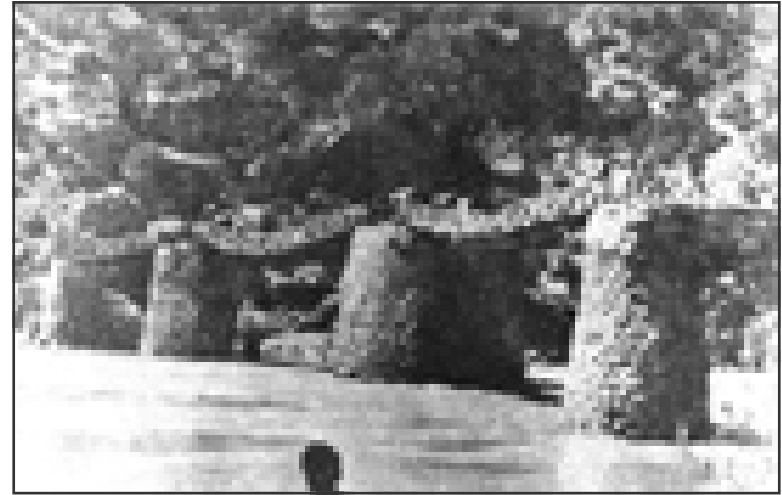
پریت نامیدی و بههدینا

۱- پرا بلبل:

یا نیزیکی ههلوه و طروانشی لسهر زئی ناف بهرواربا یا دریژه و ههمی ناقد نینه بهلکو دنگه پی نه وستورن. و ب کسل و گیتچا بییت نافاکرین و بهنگهها نیقهکی کاریتیت سپیندارا بی را دان و بن پادن و لیفا موکوم دکهن (بچه په رکا و دهپا و کوژیریت داریه پین دا همبز لیک راست و چهپ کهن و داننه سهرو چه په رکا پیکه گرتدهن یا پهخی دی. گهلهکا بترسه و یا راست نینه و بناث و دهنگه. دنگیت وئ د گوروفرن وهکی ستوبنا بهلی دستورن. پری دهرییت ههکو د سهر را دچن.
 نزان بدرستی کن و کهنگی نافاکریه نهفه ژی هوزانه سترانهکا مللهتی یه یا کوردی یا کهفن بو

وینه ۲۷: پرا کهلیا لهن گهلیین رهشافا روزه لاتا نامیدی

وینه ۲۶: پرا بلبل لسهر زئی نیزیکی طروانش و ههلوه لبهرواری ژوربا

شویشتهک و هاتینه شویشتن و نه ماینه.

- (۵۳) کانیکا بازی ژوری کانی جوھنیکی نیزیکی رهزیت مالیت شهنازی - حجی خالدي - حجی غفورئ مژدینا لروبارئ ژیری.
- (۵۴) کانیهکا دی لمزورکا یا نافدار (کانیکا پیرحه بیی) یه یا ل لیفا شیفتی لهن تاخی پیرحه بیی بی بکولان و کافلیت مالا ههتا بن گهلیکی سویلاقی، و مزگهفت و ههجرا شیخ زهنگه نهی. مزگهفتا پیرحه بیی دبیتن ههکو زهلام دچونه نقیژئ (چل ۴۰) مصاصکیت گیسن پاقرکرنی ههلد بسارتنه ناف دهرا وئ نانکو (چل جوتیسار) دهاتنه مزگهفتی ژبلی خه لکنی دی. دهمن میرئ کوره ژ رهواندوزئ هاتی نهو تاخ بیی نافا بوو لاندک دبیتن گهلهک لدهریت مالا بون و لرهخت کولانا پیرحه بیی هاتبو گبران بابا بو کوپیت فی چهرخ بیستی.
- (۵۵) دیسا (کانیهکا) لناف رهزئ مالا عبدالین سهعدونی و ژلای مالا حجی حوسهینی.
- (۵۶) ههروهسا ئیکا لناف رهزئ توفیقی نعمان نهفندی لرهخ مالا مصطفی بی نهسحهدی رهشی لوتقه ترژ مالا رهزیت ههسن افندی شیرکهرا.
- (۵۷) کانیهکا دی یا بوش (نافی ژئ دئینه روپباری و کانیا مالا و بو نامیدی) نهو (کانیکا حسن کوتوی) یه یا دلینا شیفتی و ریکتی را لرهخ مالا حسنی کوتوی.
- (۵۸) هیقه تر ۳۵ میترا کانیا دی یه یا نافدار نهو (کانیکا کاسایه) یا صاره و نافا وئ یا بوشه

دواتایه یا ب پرا بلبل گوتی، به لکو نه وژی حه مکی گوتیت به لی نه یا بنه جهه کوی یا وی به:

پرا بلبل زرافسه پرا بلبل زرافه

یا دبندا گه رهک ئافه یا دبندا گه رهک ئافه

چهللی یا گه شت و رافه چهللی یا گه شت و رافه

* * *

یا ب ده پینه ب ده پینه پرا بلبل ب ده پینه

بی دبندا زیی شینه بی دبندا زیی شینه

جایی ژ عه شیرا بینه جایی ژ عه شیرا بینه

* * *

شهره ل نیثا شیخی و شهره ل نیثا شیخی و

دهست ناگرن تغه نگی و دهست ناگرن تغه نگی و

ژ برینا کیله کی و ژ برینا کیله کی و

* * *

به لکو هیشتا به ندیت هین و یا دریزه به لی من ئفه ب زحه مه ته کا دویر و زیده بدهست خوئیخت و جه ماند. دیاره ئف هوزانه سترانه یا بشه ره کی و خرناقه کی هاتیه گوتن:

۱- و ده می تغه نگا بیه.

۲- ئانکو که فنتر نینه ژ ده می کو تغه نگ دهر که تین،

۳- به لی نزانین کا کیژ تغه نگ بینه، به لکو لهنده ک به ندیت دی توخمی تغه نگا هاتیه گوتن به لی مه پیدایا نه کرن و بیت به رزه بین.

۴- صاهیا دی (صاهی = خال = نقطه) یا کو ئهم تی دئینه دهر (نستنتج) کو ئیک ژ سهر له شکریت هوزه عاشیره کی بی بریندار بی و مری لوی شهری. تغه نگ هنگی (مانه هپیر) بون و (عه پنه لی) و (ره شوکییت که فن) و (جان بیزار) و (شه سخانه) و (کچک چاپ) و (وهروه پیت قهره بوین).

۵- صاهیا پینجی ژ تی ئینانه دهری به لکو خرناق نابه ینا (بادینا و هه کاریا بیه)، فیتجا دگه له شکر میرا بیه ژ بسرمانا نان دگه ل تیاریا و بسرمانا ژ هه کاریا بیه؟. پری گه له ک دنگه نه و سی دکه فنه (سوی) و (تی) و (شه رگه ها) ئافن.

۶- پرا که لیا: لینی گه لیبی ره شافا لسهر زیی، هه کو ئاف چیا بی مه تینا را شق دکه تن و دقولپسته گه را بیه هم و بزفوک دچیتته خاری دهر دیره لوکی رابه روار دبسته دهستی چه پی لروژه لاتنی و صوینی به هدینا ژ نامیدین تیت و دگه هیته زتی نیژیکی هاریکا شیخا. ئه ف پره هه کو ژ یتدرا تیتته زانین سلطان حوسه یینی یا دایه چیکرن به لکو به ری وی (نو بزبارا) و به لکو نوی و پنی کریسته فه چو

نقیسین نینه پی. دنگه ک بی لسهر به ری ره خ شه رگه ها ئافن و ئیکتی دی بی لویقه تر بو روژه لاتنی و به ننگه هه کا دی یه و دی چیتته ره خ دی و هه ردو ره خ دیوارن و د ئافا کرینه. دیسا کاریتا ژ سپینداریت مه زن و دریزه پیرادنن و چه په رکا ژ کوژی ریت به روی و مازبا چیدکهن و دئیخنی و پیکته گریددهن و موکوم دکه ن و پیچه ک ره خا نیر دکه ن. دیسا گه له کا ب ترسه و ده ژیتت هه کو دسه را دچن. ئه و و پرا بلبل، هه ر چه ند سالو نوی دکه نه فیه بزبارا گوندا ئه هه رصال چه ند کوژی را و چه په رکا دبه ر را دکه ن. نه هاتیه گو هیت مه و که سی کو جاره کی که تین. کاروان و ده وار هه ر دسه هه ردو پرا را ده اتن و دچون هه رصال بیه دان و دبارکری و کاروان و بازرگان ژ هیقه و ویقه و چو نه فیه ومیه. چیکرنا درست یا که نگیه؟ چو ژیتد ره ت راست نین، چونکه ریکا نابه ینا حه له بی و عه جه میه بو بازرگانی و پاشی بو کوردا و بو له شکه را.

۳- پرا زاخو (جسری عه یاسی) پره و جسری دلال: هیشتا یا مای و ژ تیروشکیت هنیر و فندبازیا هوسطایا کوردا و ئافا کرنی. چار کوچه نه لسهر خابیری لزاخو ره خی (سندیا) و دگه هیته ره خی (لیفی) و لیف و لیف تاکو دوسکیا و دی ریک هیته چیا بی دیرا گیشک و بیسفکی و مانگیشکی بو نامیدین دناف دوسکیا را. بی دریزه و چار کوچه یه. بی نیقه کی (ناقد) گه له کی بلنده و گه له کی فره هه و له ندفا شه رگه ها خابوری یه. بنیت کوچا بیته داناینه سهر که فریت (کونگلو میرات) به ره زیف و به ره شیشک و به ریت سپی و دگه ل خیزی و هنده توخمیت تاخا ژ ده میت جیولوجی و بیت بوینه و هک چیمان تویی دگه لیک ئه و که فر دزه حفن لوان درا. ئه ف پره لدویف ژئی دهر سلطان حسین میری به هدینا کوری حسن به گت میر بی دایه ئافا کرن به لی چو نقیسینا ژوی ده می بنه جه نه کریه، ئه ف سالوخه. هازم به گ شه مدینی جووه کا ئافی یا دناف که فری شق کری و ژ خابوری بریه سهر دهشتا ره خی چه م مشکوی و ئافا وی یا به رده وامه و جوا وی دچیت دنا به ینا کوچا مه زن و کوچا بچیک تر بو ره خی ژوری. پیچه ک یا ب چیمان تویی هاتیه پنی کرن به لی دیوار و کوچه بیت په ق په ق بین و دخازبته نوی کره کا بنه جه. پرا زاخو دشبیتته پرا بافت یا کفانی مه زن هه رفتی لپشتا جزیری لسهر ئافا مه زن دیجله ی لبوطان. هند دبیزن گه له ژ میر سلطان حوسینی که فنتره، هند دبیزن ژ ده می رومانی یه.

۴- پرا ره به نکان (پرا بیشوک): سهری روژ ئافا گوندی ره به نکا ب ۱ کم په رکا که فن و هه رفتیه و کفان مه زنه لسهر رویاروی هیزلی لقه زا زاخو گه له کا ماقویل بیه و مه زن و کفان فره و بلند بیه. ئه ف هژی نیشانه کو کورد د پی چیبینه ژباری ئافا کهن. نهوژی ره خی وی ئه وی کوچه ک پیقه مای هیژ بی پیکفه و جانه و ئافا هیبه کی ماقویه. و کوچه شبته کفانیت ره واقیت مزگه فتا و مه دره سانه. ریک ژ دیمی دچیتته سهر کفانی ئیکتی و دهر باز دبسته سهری کفانی مه زن بی که فتی. و ره خی دی بیه کی دنگه ستوریز به ر و کسل و گیتچا هیژ نیقه کا وی یا مای و ویقه تر دنگه کی دی یه و به لی پتر بین هه رفتی. ئه وژی کوچه کا مه زن بیه به لی کوچا نیقی ئه وه یا مه زن به لکو فره و مه زن تریبه ژ پرا زاخو (جسری عه یاسی و ده لال). ویقه تر بیافه ک یا هه ی تاگری. نزانین کا ئه وژی به ننگه ها پری یه و

ناقاکری به نان تژی کری به؟ (مهحفوز بهگ) دبیتیت ژنتکخانی کو به لکو یا بسهر دهمی دویمایی بین سه لجوقیانه.

۵- پرا که پیتن: لسهر خابویری لبهر دهشتا گولی و سندیا. نهوژی وهکی پرا ره به نکا یا مهزنه و چهند کوچه و پین نه دنگه ددیبارن و پردهکا جان بیبه و دریتژ بیبه به لئی گه لهک یا هرفتی و شوین کافلیت ماین یا ب بهری و کسلئی چیکری. نزانین که نگی نو کنی ناقاکریه. گه لهک کوچه بون و یا دریتژ بیبه.

۶- پرا سهر صوبنه یا گولی: نیتژیکی (تنی و داویدین) و دهشتا بامهرنی نهوژی یا دریتژ و گه لهک یا رندبیه و کفان و کوچه بیبه. یا ب کسل و گیتچا ناقاکری دبیتژنی (پرا هلانکی. دنگی نیقه کنی ناقی بین بری و دیواریت ههردو رخا لسهر هلانا ددیبارن.

۷- پرا سویلاقی: لئامیدین ریک دسه ررا دچو ژفی رخی بو ره خدی دی بو په یاده و دهوارا و کاروانیا. پره د شیفئی دابو لن جادادا نهو یا فرده بو به لئی یا بین لیتقبو. ژ فی رخی که قری بو دولا (حاجی حافزی) دیوار ب که قری حولی قه چن کر بو وهکی یا مالنج کری به ریت بری و تراشی و حولی. نو رخی دی دیوارین ستوبر بو و دنگه نیتخستبو لیتقا شیفئا سویلاقی لیتژیکی سویلاقا (بوطا) سویلاقی یا مهزن و بلند و کهفن. ناقدهکی رومانی بو بین حولی ژبهرا وهکی کفانی پرگالی بو. لسره بانئ وی کفانی شیلهکا بهر و کسلا نهوژی وهکی ناقدی نیتخستبوین بو موکومی و جارهکا دی بهر کر بو و کسل لئی دابو. تا حفتیتیت سالیته فی چاخی ههرا درستیو و گیا لسهر شینبو و ره خه کنی وی ژ بانئ ب تنی پیچهک هوریا بو، مروث دشبان سهررا بچن چونکه هیتشتا ژ بانئ مابو. کفانی وی ههری درستیو تبهک ژی ژ درهکا وی قه نه ببو. بو دلغه کرنی و گه ریان و سیرانا دسه ررا بچن ههرا یا درستیو و ژ ناقاهیت سهردهمی (تاریخی) بو و (چیره ستوبری) بو به لئی ریک ژفی رخی بین ناصطه نگی یا زراف بو و لیتقا جووا که فن بو نهو تژی بو ههکو جادده چیکری بو طورومبیتلا و بهر ژی قی که فتبون ههکو ژ جاددی دهاتنه خاری وهختی قومبهر و دابینئی لصالا ۱۹۳۷-۱۹۳۸. لهفتیتیت فی چاخی حوکمه تنی قونترات داث (محمدی ئیبراهیم صافیرا حاجی محمدی مومنی) کو شیفئا سویلاقی لیتیت وی ناقاکت و بکه ته په بیسک و دهره چک بچمانتوبن، دا ئاث سهررا بحولیسیت و دیمه نی جان بدهت بو دلی و روینشتنی خوش ببیت. ئینا ناقا شیفئی گه لهک ژین پری (جسری تورومبیتلا) گرت و بهردا جووا (جونهیری) لسهر جاددی دهره که قری پالیتف بو جووی بتاخنی چیکرن دا ناقی راگریت چونکه گه لهک بو (جووا رویباری به بو ئاقدانا (همی شیفه) بیستانا بو رخی روژهلانا رویباری نامیدین). لپشت چه پا روژهلانا سویلاقی ئاث دسه رجووی دا جو و نه راگرت و چو لیتقا خو لبهر نه گرت نهویت چیکرن..

قونته رچی دست هافیتته شیفئی لبن جسری دهره چکا چیکهت و دکانکا بو روینشتنی. ئاث ژ چه پین ژ (۵۰ میتر) پتری دریتژی دسه رجووی دا دچو خاری بشه ف و روژا چو سهر وان بیستانیت بندا و نهوژی بخو دشل و ته ربون. ئینا ژینی تهلقین و قولپین و خشبانه شیفئی و شکه ساتن و چونه خاری دسه رکه قری لبن بهری ملیونان سالا. همی چونه شیفئی وهسا بهیز و پالدان، کو ره زیت فی

رخی لیتقا شیفئی و ناقی چونه رخی دی بین نوهالی بداروبارقه و بیستانا پویچبون و بونه که ندال ژ رهزی مالا شهیدئی نعمانی و رهزی سماهیلاغای و رهزی عزه تنی نعمان نهفه ندیو رهزی عارفی سماهیلاغای و پیچهک ژینی رهزی زیندین بشاری و ژ رهزی عمه ری قه نترائی تا گه رابن طه مباحفی یا دینیی (گهرا صاما). ئاخ خشیا بو و خه لک بدهان پالا و کاری که تنه ره زیت خو تا پیچهک قه وژارتین و توخوب ژتیک قاری کرین و جودا کرین.

نهقه (ئیک) ژوی قونتراتی ئویا (دووی) و گرنگ (پرا سویلاقی) لهندا ف گه ری و شیفئی بامه گوتی یا ژین وی ژ (چار صه د صالا پتر) نهوژی ژینی خرابکر و هورگومان دو شوین لئی نه هیلان. که سی ژی نه گوتی و حوکومه تنی ژی نه گوتی نه هه رفینه نو وی ب خوژی تی نه بو کو نه قه (صاهیه کا) (۱) خاله یا دیار (دچیروستوبرا نامیدین) و (نهژاده کا دویر کیتشانی به) و بو سیرانا و سیرانکرنی و دلخوشیی و گه ریانئ (سیباحه و منتزهات) بو نامیدین. نه قه حوکمه تنی دقیا دا نهو (خال) ژی نه مینیت و وی شوله پ بیستانا و سهرهاتیا نامیدیا گه لهکا که فن نینه. نهو پری گه لهک باوهره کو سلطان حوسه بینی نان بابئی وی یا چیکری و نان دهمی سه لجوقیا نان جه لائیریا نان قوبیلویا چونکه ریکا که قه بو روژئا قایی و ژوری.

۸- پرا قویا: لشیفا قویا لیتژیکی زانینگه ها قویا دشیقی دا به لئی شوین لئی نه ماینه.

۹- پرا هلانی: نک ئاشی (گومیسین) لشیقی دهریا ز دونه رخی گره خیزئی (هلانی) بو ریکا بیبادی. ژ ریکا پشتا رهزا لرویباری به رانه ری هلانی بو شیفئی و ئاشی و پری، کوولانه و یا بهرو

ویتنه ۲۸: پرا علیخانا لرویباری نامیدین

دورهجه و په بیسک کره نابهینا په زئی (سه بییدی و ره زئی حاجی عبدالله یی که قری) و (سه لیمی نه قروزی). ژوی پری چو شوبن کافل دیارنین بیت هرفتین و ثافی بیت برین. هافینی بازه بهره بو دهر بازونی و زقسطانا و بهارا یا کبر و عاسی به و په یاده نه شین دهر باز بن.

۱۰- پرا عه لیجانا: لنک کانیکا (شیقی) هیشتا یا درسته و نزمه ۲۵م و فرهه و کفانی کووده یی بهرا و کسل. هردو په خیت شیقی دیوارن بکسل و گیچا و بهری بری بیت ناکرین. و پری یا فرهه و ریزه بهرایه، و پیچه کا سه بته که کئی طهنگ یی بهرا یی لسه، و ریکا په یادا و دهواریه تا نهو یا درست و بکاره. (یا لبنی بیستان خودانی فی کتیی).

۱۱- پرا مهزن یا کولانا قوچا: لبنی کولانا (قوچا) لسهر شیقا رویاری یا ژکانیا خاتونین و کانیا مالا، و زقسنانی ژگه لیبی کانیا سنجی ثا تیتتی. یا بلنده و کفانه کئی ناکدی به ۴۵م دئ بیت و فرهه. هردو په دیوارن بکسل و گیچ و بهرا وهکی دنکا و همر هیدی هیدی دیواری چه ماندی (وهکی هه می پرا) و کره کفانه کئی بلند.

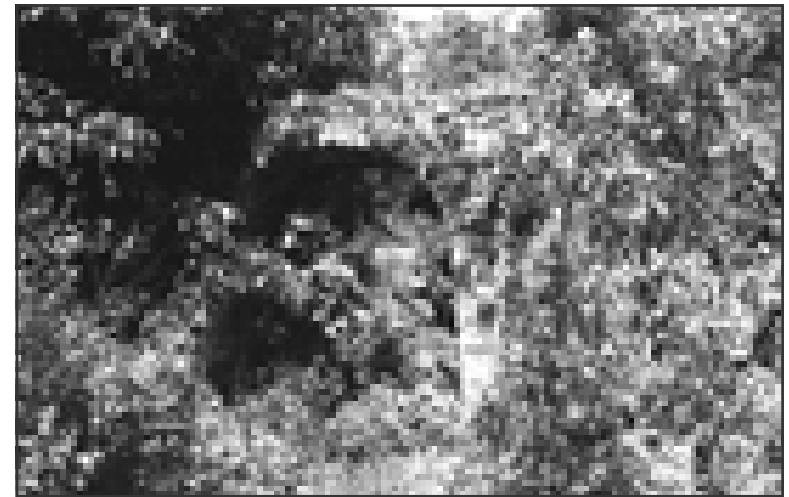
نو کفان یی طهنگه ژ بانی شه. ریزا بهریت کفانی به و سه بته که کئی بهرا و کسل یی لسه. پرکه جان و بلنده پیکا نامیدی دگه هینته (سویلاقی و گهلی). مستر (لایارد) ۲۸ ته باخی ۱۸۴۷ دسه ررا چوبو لرویباری و دسه رپرا سویلاقی را هه کو چویه ناشوبیتی تیاری. یی (نه مرود و نهینه وی) لموسل بهری دهوری ۱۶۰ ساله هه کو دهستور ژ والی لموسل و هرگرتی و چویه نامیدی و بویه میتهمانی سماهیلا غایی که قری (باژیری گه لهک مال ژئ مشهخت بیون ژ دهمی میرگه خراب بی و پشتی وان)

هه کو قامه قامی ئیکئی یی تورکا خندان ناغا هاتی و یی زوردار بو ئینا خه لکی نامیدی دژی رابون و نهو بریندار کر و نهفسه ری وی و ئیکئی دی کوشتن و قشله تالان کر و ره قین (من گوتاره کا سهرهاتی و سهرده می و چپروس توری به فرهه نفیسی بو ژ ۱۱ بهر په ریت دهست نفیسی و بیت مهزن و من بو نافع ناکریدی لهه بلیری هنارتن دگه لهک تشتیت دی بیت توره و هوزانا و فولکلوری و گه لهک ژ هوزانانیت کوردا بیت (که فن تا نهو نه دیار) و پرتک ژ به ره مه می هریکی. (نه شه هه می دجودابون ژ گوتارا سهرهاتی یا خه ندغای). تشته کئی کیم و گه لهک کیم ژ هوزانی به لاف کر و بیت دی ژ دهه هوزانانیت من ژنوی دیارکربن و نفیسی بیت دی هه می نه به لاف کرن و مانه لنک وی. هه میا من بنقیسنا کوپی یا هه می) نهوا دبیتی (به نفیسک). فی دویماهی دکوفا را (په یف) و قه نالیت دی بیت کوفار و روزنامیت کوردی هه می به لاقبون. سوپاس بو خودی و حوکمه تا هریمی. (چپروکا لایاردی هه کو چویه نامیدی منا ژ کتیبای وی و هرگیری و یا د چپره ستور نامیدی و به هدینا.

۱۲- پرا بن طه پاین: هیقه ی وی پری بو ریکا نامیدی لبنی که ندالی طه پاین نیزیکی (۵۰م) شیفکه کا دی به ژ نوهالا سورکئی شه تین و ناکیمه تیدا به لی بهارا یا هه ی و شیف یا کویره و لسه ری (پره کا) دی یا هه ی نهوژی یا بهریت بریه و کسل و (کفانه کئی جان و بلنده ناکدی وی وهکی پرا دی ۴۰۵م)، به لی بهنگه ها وی طهنگ تره ژیا دی به لکو جارو نیقی طهنگ تره ژ شیقا پرا دی. هه روی هوسطایی ناکاری یی پرا دی. شیفا بن فی پری دچسته سهر شیفا پرا دی نیزیکی (۱۰۰م).

وینه ۳۰: پرا دی یا کولانا قوچا لرویباری نامیدی (یا بن طه پاین)

وینه ۲۹: پرا کولانا قوچا یا مهزن لرویباری نامیدی

۱۳- پرا بن زهقيت کانين لشفیکا دودئ: لدهرينکي رهزي محمد سليم حاجي عبدالعزيز، کافلي وي پري لسهر وي شيفکي بين دياره و ههردو رهخ دثاڤاکرينه و کفانهکه و هندهک پهبيسکيت بهرا لبهري پري بيت ماين. نهو يا طهنگه و ثاڤ يا دشيفکي هه زقسطان و بهارا ژ رهخي بن نزباڤه تيتي. نهو پري پيکا (چونا کانيا خاتونين يه) بو بالاڤا ماليت ميرا و خه لکي ناميدي. و بهري پري بصهد ميترا ديسا پهبيسک و دهرهجه نه لکولانا پشتا رهزا بيت هاتينه چيکرن ژبههري و تهقنا، وهسا دياره پري گهلهک فنديزي ب ثاڤاکرن تيدا نهبيه و يا موکوم نهبيه و ههرفتي. نهوژي بهري بري به و کسله. بهس بو دهربازيني بيه ژ شيفکي.

۱۴- پرا کاني جوهنيکي: نيزيکي ۴ کم يا ژقان پرا دويره. نهوژي يال رويساري ژيري. دويري پرا لرويساري ژيري ههردو رهخيت رويساري پي دگه نه نيک. نهوژي ههکوژ کولانا ناڤ بيستانا (رهزا) خلاص دبیت دي بيته پرا بهري بري و کسلن و (کفانهکه) و (يا نزمه نيزيکي وهکي پرا عهليجانايه). پاشي رپک لرهخي دي دسهر جووي پرا يا فرهه بو خاردا نشيف دچيت بو ماليت حاجي نهحمه دا و ناشي گتليا. نهوژي دياره سلطان حوسيني نان بههرام پاشاي دگهل پريت رويساري بيت ثاڤاکرين، نان هندهک ميرپت دي، چونکه چويا پي نقيسي نينه. بهلکوژي بهري وانه و ههر جارا دهاتنه نوپزه نکرن.

۱۵- پرا عيسي دهلا: نهوژي يا هيشتا لژيري. نهو پيکا کاروانا و بازرگاني يه بو ناميدي ژوژ ناميدي بو روژاقايي و هه مي درا و بو مويسلي و جزيري و زاخو و حهله بي و ب سته مبولي و

روژاقايي و بو عهجه مي ري دچول ناميديکا خراب و سهرسکي و بهريانکي را. يا نزمه و بهريت برينه و کسله و کفانهکه. نهو عيسي دهلا يا ثاڤاکري ژبهريکا خوههکو دبيزن. نان ژي ژبهه ناشي عيسي بي نيزيک نهڤ ناڤه به.

۱۶- لسهر صنه ي: ژ سهرسکي تا بهريانگي يان بندا نزانين کا پري لي هه يه نان کافلهکي کهڤنه بري بهلکو ههبيت دا رهخي بامهري و نهردنا بگههينته في رهخي، ده مي بهارا و ناڤ رابيني، ههکه هاقيني يا کيمه ناڤ و نيڤ هشکه و بازه بهرن.

۱۷- پريت سي پرکا: لگه لپي سي پرکا و بهري گاري، ژ گه لپي ههڤندکا. بهلي چه په رکن و بصه من و شيفا طهنگه و دهره گهڤرن بيت گاري بجويک (گاروکی). سي پري نه و چه په رکاو داريت و دگوهورن و نوي دکه نهڤه. بهنگه نه يا فرهه. دي دوجارا چيه رهخي دي و في رهخي.

۱۸- پرا بن گه لپي نيچ لچم شرتي: لپشت گاره ي و يقه ي (سيانو نه رگنا) لسهر رويساري خازري لبني گه لپي کو کانييت سهر و کانيا خازري لي دزين لبن دهشتا (نين). ياکو دهست رپژ بو گه لي. پرهکا جانه په رلاقه و نيک کفانه ناڤده ژبهريت تراشي و حولي و موکوم بکسلي ثاڤاکري ثويا فرهه. گهلهکا بلنده ژ خازري و ههردو رهخ کهڤرن و چيا به. ديوار و ثاڤاکرنا ههردو دنگيت رهخا بيت لسهر کهڤري ثاڤاکرين و بهري چل صالا نه م گهلهکيت سهررا جوين بدهوارا بو نه هله ي (تهخمينا کونديت سهني). بنج دنگهکي لرهخهکي بو (ناميدي) شه چند بهريت پري و بيت حولي ژي ههرفتبون و کهسي چينه کربوڤه، دنشه کهڤري حولي بو رهخي (اکري) و زيباري ديوار باش و موکوم بو. دنبا

ويته ۳۲: دهستي راستي پرا عيسي يه و دهستي چه پي کووته لا ناشي عيسي يه. مه دانا فهر کوژ چيره ستورا ناميدي دا بين بهامه ند بو ديارکه بين

ويته ۳۱: پرا عيسي دهلا لرويساري ژيري بين ناميدي دو کوچه نه

گهړه‌کا کویر و شین و بترس و صه‌هم بو. پری ژ نافی به‌لکو ۱۰ میتر پتر یا بلند. ژوی پری دئ ژ ده‌قرا (نامیدین) چیه ده‌قرا (ناکری) و (زبیرای) و دئ چیه پره‌کا دی لینی (گه‌لین درتیز) یی جوویت نافی بو ده‌شتا نه‌له‌ی ییت گه‌له‌ک بوش ژئ دجن. ئو درا (خازره) ژ گه‌لی ده‌ردکه‌ثیت بو نه‌له‌ی و دزقریته بهر (باکورمان) و به‌روار دبسته روژنا‌فایی لینی ده‌شتا نه‌له‌ی لنک (چهمی په‌بتی) لسه‌ری گه‌لیه‌کئ دی، رو‌بیرای (بدرالدین) یی بوشه و نیزیک هندی خازریه دچپته سهر و دگه‌نه ئیک دینه خازری بوش و ژ گه‌لی ده‌ردکه‌ثیت بو ناث سویرچیا و ره‌خ گوران. و دچپته ده‌شتا بندا و پاشی دگه‌هسته (زیی مه‌زن) و هه‌یامه‌کئ دی دگه‌هسته سهر‌نا‌فا مه‌زن (دیجله‌ی) لده‌شتی، گه‌له‌ک ویتقیه‌ی که‌له‌کا یاسین نا‌غای.

۱۹- پرا دوی پری: ره‌خئ نه‌له‌ی (ناکری) دگه‌هسته نه‌له‌ی (نامیدین). ئه‌ف پره‌یا زرافه ژ سهری وئ و جووا نافی یه و لیتقیته وئ دقلان و یا طه‌نگه جهی هه‌ردو پسیاه. به‌لکو بیست میتر پتر یا ژ گه‌را (خازری یا شین و بصه‌هم و کویر) و سکرئ جووا یا بلند ناصطه‌نگه‌کا گه‌له‌ک ب فه‌لاکه‌ته (خطر) و چاقیت مروقی دزقرن هه‌کو دنا‌ف جووا حولی را دچپت. و پتی لدویف پتی و هیدی دئ دسه‌ر کفانی ناقدی را چیه ره‌خئ دی. سهری کفانی جووه و یا قاله و حولیه و وه‌کو صابونیه و یا طه‌نگه. و ریزه‌کا به‌روکسلايه و سه‌پتکه‌کئ گه‌له‌ک طه‌نگ یی لسه‌ر و لیتقه‌کا نرم هندی فره‌یا ده‌سته‌کی یال‌ره‌خا. (جووه ئو ریکه و پری یه)، بوژ ره‌خئ ناکری و زبیرای فه‌لنه‌له‌ی بو ره‌خئ نه‌له‌ی نامیدین فه. دیواریت دنگیت ره‌خا دموکومن و به‌ری پریه و تراشیه و کسله و کوچه‌که* یا فره‌ه گه‌له‌ک، بو هه‌ردو ره‌خا، و دیواریت لسه‌ر دو که‌قرا لنیفه‌کا شه‌رگه‌ها په‌نگیانا نافی و یا کویر و شین و بترس. هه‌ر دیواره دنگه‌ک یی لسه‌ر به‌ری که‌قري مه‌زنی بچیا ی فه، و هیشتا که‌قري دیواری دچپته بنا‌ف خازری فه بو ئیده‌ک (احتیاط). نابه‌ینا هه‌ردو که‌قرا لئ پری یا طه‌نگه به‌لکو ۵-۶م پاشی هه‌ر ره‌خئ مه‌هوايه‌کئ دئ چی، پاشی دیواریت پییت پری نه‌له‌ردو ره‌خا. کیم پری هوسا ب صه‌هم، چونکه یا طه‌نگه و طه‌نگه ۱م به‌لکو تی نه‌بیت وجوویه و بلند و درتیز. دئ ژقی ره‌خئ تا ره‌خئ دی باوه‌ره ۲۰-۳۵ میتر چی دسه‌ر نا‌فاکرنی را و کفانی. پری ریکا په‌یادایه و ده‌واریت بارکری. هیستره‌کا باری دگه‌ل لیژنا مه یا ته‌خمینی تیدا چو خاری بنا‌ف گه‌ری کت و بار دسه‌ردا هاته خاری و خه‌ریه‌نده و خودان چونه به‌ر سکرئ جووی لخاری وهریس سهرسه‌ری دا ئینا و ئیناده‌ر سالا ۱۹۵۷م.

۲۰- پرا میرویکئ لنه‌له‌ی: دئ ژ پرا (دوی پری) دهر باز بی پاشی دئ جووا نه‌له‌ی یا مه‌زن هیت. داریت یی رانین هه‌که که‌س نه‌شیت خو‌بده‌تی چونکه یا بوشه گه‌له‌ک و یا لکاره و زوی یه دئ چیه گوندیت (ژولی - خه‌لیانئ - هیزانئ) و ئو بیلمه‌ندی، گوندی کو نافی وی دده‌ستنقیسا زیوکادا هاتی یه به‌ری (۲۱۰ سالا) هاتیه نقیسین لده‌قرا نامیدین کو پیرکئ بلیمه‌ندی (کا

* ئیک کوچیه یا فره و زراف و درتیز و بصه‌هم.

سهروکئ گوندی بیه ئان هه‌ما ئیک ژ گوندی بیه) ده‌می میر سلطان حسینئ یی هاتیه سهر کورسیا سهرگیریا میرگه‌هی ۹۴۰هـ - ۱۵۳۴م ئانکو به‌ری ۶۶۴سالا، یا لده‌ستنقیسی نقیسی بو کو ئو میترک (پیرکئ بلیمه‌ندی) هه‌ژ بویکا خو‌دکر، جاب (به‌رسف و سالوخ) گه‌هه‌شته میر سلطان حوسه‌ینئ ئینا جابا وان فریکر و ئینانه نامیدین و گومتل کرن هه‌تا کوشتین ناث شیفتیت کیتلای (ره‌جم ش‌رعی).

لوپری ژئ لهندا‌ف شیفا (میرویکئ) یا پیچه‌کا فه‌ریژا نافی هافینئ تیدا تیتته خاری. پره‌کا جان و بلند و کفان طه‌نگ و هکی یا دوی پری. ئویا طه‌نگ بوو جوکا نافی یا کیم ناث دیسا دسه‌ررا دجو بو ره‌خئ دی بو ناقدانی. ئه‌وژئ ریکه بو په‌یادا و ده‌وارا. یا به‌ر و کسلئ چیکری. گه‌له‌ک هیز و ناث لسه‌ر نینه. هیشتا پری یا کوکه و موکومه و یا خوشکوک و جانه و ئیک کفانه.

۲۱- شوینه دیوارکیت ره‌خئ صپنه‌ی: هه‌بون نابه‌ینا گوندئ مژئ و گه‌له‌کا و مه‌هیدئ به‌لی یا که‌فن بیه نه‌مایه و طاما شوینا ژئ تیتن. ژ براهیم زلا لره‌خ نامیدین تا هاریکئ پره‌ک یا دیار نینه و نه‌باوه‌ره کو چو پری نه‌بن، چونکه گه‌له‌ک ریک پییت لسه‌ر هه‌بن (شوین لی نه‌ماینه)، به‌لکو ژئ پری نه‌بیت و نافی جهئ دیوارا ژئ نه‌هیتلایه. و به‌لکو هه‌ما دار پیرانان.

پریت سهر رویی شین لناف ریکانیا لبه‌هدینا یی تیتته سهر زیی لگوندئ سویری نک شیتلادئ:

۲۲- پرا (ئویرسی): لگه‌لیی بالندا لسه‌ر گه‌لی لئ گوندئ (سویته) پییت هه‌ردو ره‌خا هیشتا دیارن. وی سالا ۱۹۱۷ هاتی نا‌فاکر. دا لی دهریازیت پاشی هه‌ر‌فت و کوچه‌که.

۲۳- پرا (سیدا): ئه‌وژئ هه‌ردو دنگیت دیواری له‌ه‌ردو ره‌خا ده‌رفتیته و دیارن کوچه‌که.

۲۴- پرا (ماصه‌کا): و دبینی (پرا باوان) یا لئ گوندئ (باوانا ریکانیا) ئه‌وژئ یا هه‌رفتیته و پییت وئ کافلن و ژ میژه‌ خراب بی و هه‌رفتی.

۲۵- پرا (صوریا): ئه‌وژئ یا لسه‌ر رویی شین نا‌قه‌ینا (مزویری ژوریا و ریکانیا) دگه‌هسته ئیک لسه‌ر رویی شین. ئه‌وژئ دیواریت هه‌ردو ره‌خا پییت ماین.

۲۶- پرا (باصیا): یا لناف هه‌رکیا (خاردای ئوره‌ماری) ئه‌وژئ یا لسه‌ر رویی شین.

۲۷- ئول دهوکئ پرا گه‌لی: ئیک کوچه بو و یا بلندی تا پشتی شیسیتت چهره‌خئ بیستی مابون هه‌ردو ره‌خیت کوچا و کوچه که‌فتسو و یا بلند بو ۴-۵م. گه‌له‌کا گرنگ بو و هه‌ردو ره‌خیت گه‌لی د گه‌اندنه ئیک بو په‌یادا و ده‌وار و کاروان و له‌شکرا.

۲۸- پرا ناث باژیری: نیزیکی قه‌سرا سه‌رایئ بو (جهی سهرکیریا پوسته‌یئ نه‌و)، سهر‌نا‌فا دهوکئ.

ده‌ست و دار* و تو‌یخت جفاکی ییت هه‌مک تیدا

هه‌چیکه تو‌یخئ بلندترین ژ میری و مروقیته وی و ناقلدارا سهروکیت جقاتئ لباژیری و پسیار پین کرنئ و کاربه‌ده‌ستیت له‌شکری و سه‌رله‌شکری ئو نا‌غا و مه‌لا و سه‌یداییت دهرسگه‌ها ئه‌فه هه‌ر جارا

همی لډیوانا مییری خرقه‌دبون بو پسیارپیټکرنی و گرفتاری چاره‌کرنی و ناریشه‌هه لکرنی و فهوریفاندنن، بو سوحبه‌تی ژی. هه‌کو دهاتن، دا پیشواز و پزیزهر (التشریفاتی). هه‌ریکی جهی وی ده‌تی لډیوانی نو دا روین.

هه‌که مییر لوپری با دا خوش هاتنی و سلافا و مهرحه‌بایی و بخیرهاتنی پی که‌تن. و دا بیژینه به‌رپرسی قه‌لوین تیټکرنی هه‌ریکی قه‌لوینه‌کی یا باصک درپژ تیټکه‌ت ژ تویتن خوش و بیټهن و خوسه‌ر ژ (گاره‌ی) و جهیت دی (تویتن گاره‌ی، تویتن هه‌رکی و تویتن هه‌ترویش، تویتن شینلازا، تویتن تنی، تویتن بامهرن، تویتن بیټرکیات و شکیران و ره‌به‌تکن) نه‌فه هه‌می تویتنیت ناقدار و بنافا و ده‌نگن و دخوشن و بیټ خوجهن لده‌فه‌را مه، هه‌می بنیات ژ تویتن گاره‌ینه.

هیشتا تویتن لچیا بیټ به‌هدینا لگوندیت (گولیا و سندیا وه‌کی گه‌لی پیصاغا درپت دی دچین و گه‌له‌ک دباشن). دا قه‌لوینی بو دروستکه‌ت هه‌ریکی و په‌له‌کی دانسته سهر و ده‌ته قی و دا سوحبه‌تی که‌ن. هه‌که هیژ مییر نه‌هاتبا ژ (قه‌سرا پشتی یا سهر شورهری ژ ده‌رگه‌هی خوسه‌ر) پی دنپریته هه‌وشا قشلی (سه‌رای) به‌رانبه‌ری قه‌نته‌را کفان و یا درپژا مه‌زنا دنپریته ده‌رگه‌هی ده‌رغه (پی مار لسهر کولای و قورغو). داهیته دیوانی و دوس نوبه‌دار دگه‌ل بون بیټ چه‌ک دار هه‌ر چه‌ک و وه‌ختی خو روم و شیر و خه‌نجه‌ر و قه‌م و دوقچک و تفه‌نگیت ره‌شوی و سونگیټ درپژ. دا هه‌می پیشقه‌ رابن و تا دروینشته خاری دا بیژیت کو روین که‌رم که‌ن، دا هه‌می روین. مییری و هه‌می جلکیت پیش کیش و پی‌کوه‌هاتی دکره به‌رخو (کورتک و شه‌لوال و نیشله‌کیت پر قه‌یتانیت هه‌له‌بی و ساکو یه‌ک دبه‌ر مییری بو پی کوپژه‌کری وه‌کی کورکی. زستانن نو له‌افین کورتک و شه‌لوال و هه‌له‌بی نیفا ساکو. نو فیسه‌کی صور دسه‌ری بو وشاشکه‌ک یا شتی یا حه‌جیا یا لسهر گرتی‌ای بو).

دا سوحبه‌تی تا ده‌می نشستن گرتی‌ده‌ن و بگه‌له‌ک خلمه‌تا ناخفن و پاشی دا مییر بیژینه (پزیزه‌ری) بچافا و نیشان دانن. دا نه‌و زانیت و چیته ده‌رغه بیژینه قه‌هه‌چی دا قه‌هوی بکه‌تی و بینیت و دا ینیت و ده‌ته هه‌می (نانکو دی جفات قه‌ره‌قیټ) و دا رابن و صلافا که‌نه مییری و چنه مال و دا مییر ژی پشتی هنگی چیته خرکا قه‌سرا (هه‌ره‌می و خیزانگه‌هی). هه‌که مییری شوله‌کا فه‌را (خوسه‌ر) بیټکی هه‌با، دا بیژینه پزیزه‌ری کو نه‌و نه‌رابیټ و دا مینیت. بتنی دگه‌ل مییری، نان دو نان سی، لدویف خلمه‌تا، کاجبون. دا دگه‌لیک پی ناخفن و هه‌ره‌ک رای و هزر و ته‌کبیرا خو دت و رابیټ چیت. هه‌که خاستیا خه‌لات کرنن ژی دا خه‌لاتن خو وه‌رگرت و منه‌تا ژ مییری خازیت و ده‌ره‌کفیت.

لگیزنا رهمه‌زانن (عبید) و یا حاجیا دا مییر دگه‌ل جفاتا خویا بلند چنه مالیت مه‌زن و هنده‌ک سه‌روکیټ لباژیری و دا جاره‌کا دی بسه‌نی و مه‌نی (کیشه‌*) هیدی هیدی زقریته‌قه‌ف قه‌سری.

دا خه‌لک برتفه‌ بینن و گه‌له‌ک دا چنه ده‌ستی و گیزنا وی و نه‌ویټ دگه‌ل پیروزکه‌ن. هنده‌ک (پیدقی) دهاتنه درپکی‌ی دا و پیروزیا گیزنی تی ددا، و مییری پاره‌ک (قیجا چنه‌با) دداین پشتی کو دگوته ټیکن (خوسه‌ر دگه‌ل بو پاره دانن) (پی نلله‌هيو). لره‌مه‌زانا هه‌ر شه‌ف دیوانا گرتی بو و تراویح دکرن و سوحبه‌توو و تشیت خارنی و شینی ددان.

بو نفیژا گه‌زنی دا مییر چیته نفیژنی دگه‌ل نوبه‌دار و پاصه‌فان و شاتریت خو، دا لکابینا ره‌خ ده‌رگه‌هی جامعنی یا بلند (وه‌کی ئوده‌کا ره‌خ به‌ردای بو) راه‌وستیته نفیژنی و که‌تن و لدویف نیمامنی جامعنی، هه‌روه‌سا روژیت خودبه (نه‌ینی) هه‌کو ده‌رکه‌فت زه‌لامنی (پاره دگه‌ل) پی سهر حسیب کری بو پارا بده‌ته (پیدقی و ژار و فه‌قیرا) لبه‌رده‌ری مزگه‌فتا مه‌زن (جامعنی). هه‌کو ده‌رکه‌فت دا چیته‌ف قه‌سری (سه‌راین). جار جارا بسویکن دا دهاتنه خاری و چنه‌ده‌سه دگه‌ل هنده‌ک مروفا و بازگانا و تیجارا دکرن و دچو نک مفتی به‌لی لگه‌له‌ک کیم ده‌لیفا و هه‌روه‌سا دچو نک ماقویل و سه‌روه‌ک و ناغا و سه‌یدا. وه‌لی هه‌می یا کیم جارا بو گه‌له‌ک لسالی هه‌می نه‌بو. نو بو فان گریشه و نیټیکیتا هنده‌ک مییر ژ هنده‌کا چیترون و زانتر بون و ب که‌ساتی (شخصیه) تر بون.

هه‌که نیکی ستران خوش گوتبانا و زانسانا نان خلمه‌ته‌ک نان فنده‌ک زانی با وه‌کی گریشه و عه‌ده‌تیت مه‌زن و ناغا و عاشیرادا کیشنه نک خو به‌لکو دبرنه نک مییری پشتی پسیار ژی کربا. پاشی دابه‌ن پیچه‌ک هاری کاری ژ قویتی و ژبارنی دداین. هه‌روه‌سا بو له‌می درا لنک مییرا و مه‌لیکا و سه‌روکا لجه‌هانی و نه‌وروپا و لنافه‌راستا روژه‌لاتنی و ده‌وله‌تا نیسلای و ده‌وله‌تا لده‌لیفا چاخیت نیفی بیټ طاری. (حه‌مک) ټیک ژ سترانیټ و سه‌لیقه و ناواز دانه‌ریت ناقدار و دیاریو هه‌ ژ بچویکی ستران دگوتن. ینا مییری کیشا نک خولقه‌سری و (پشتی راستیا وی و راست گویا وی و توری وی خویندی و جه‌رباند و دا به‌ر سه‌نگراندنا پرسا و خوراگری) تا ژنی پشت راست و ینم بو ینا هیلا لقه‌سری وه‌کی نیکی ژ مالی. به‌ره‌می حه‌می بدل مییرا و مالیت مییرا و جفاتا وی بو. تویخت بلند و تویخت بازگانا و تاکو سه‌یدا و ناغا و خودان ده‌ستکاریا (مه‌ن) و مله‌تی هه‌می جهی خوک و دلنی هه‌می کیشا و پی خوشبون. چونکه بیټ ده‌لیقیټ ژن ینان و بویک و زاقا بون ده‌واتا. نه‌ویټ کو دسه‌ر هه‌می جفاتنی را تین. قیجا گه‌له‌ک بقیان وه‌رگرتو نافا و ده‌نگیت وی هیدی هیدی به‌لافا بون.

خه‌لکی باژیری به‌ره به‌ره سترانیت حه‌مکن ژبه‌ر کرن و گوتن پاشی هیدی هیدی کومک و جوتک درست کرن، (ره‌خه‌کی دگوتن و ره‌خه‌کی فه‌دگیزان) لداوه‌تا و ده‌لیقیټ ژن ینان و جفات و دیوانا دگه‌ل زاقای و ره‌سپا. خه‌لکی گوندا زنده بار گوندیت نیژیک هه‌ر روژ دهاتنه نامیدی دار دینان و متا ژ مازیا و که‌زانا و هیکا و گویشکا و ماسطی و برنجی و نیسکا و کونجیا و گیا و په‌نجاریټ بهاری و گه‌له‌ک تش و مش و به‌ره‌میټ چاندنی و چولی. ده‌وات ددیان و دچونه ناقدان و ذکر و هه‌قیشکی دره‌قاس و سه‌مایټ دا دکر. و هیدی هیدی ستران و سه‌لیقه گرتن و به‌لافاکره گوندا. و هه‌روه‌سا تاکو لده‌ره‌ریت کوردستانن به‌لافبون و بکار دینان بخوشی. فان هوسطایټ ستران دگرتن نیشا ده‌سته‌کی دی دویف وارا ددا و دگه‌ل خو نه‌ویټ دنگ خوش و هزره‌مند و سه‌لیقه گر و هه‌ر سترانا دکه‌ن هه‌ر فه‌دگرتن و توی تی ددان (تشجیع دکرن) و نیشا ددان تاکو فیرون و وه‌کی وا دگرت و دگوتن و به‌لکو هنده‌کا باشر و خوشتر دگوتن، به‌لی پا هنده‌ک نه هه‌می. هه‌ر بو گوتنی جوتکه‌ک بو ره‌خه‌ک دا بیژیت و ره‌خی دی دا فه‌گیټ. قیجا (نافا) دانا سهر نو بونه (جوتکیټ حه‌مه‌کوری) نانکو (جوته) لبه‌ریک بو گوتنی و فه‌دگیزانی. چیدبو هه‌ر ره‌خه‌ک گه‌له‌ک بانا.

هرچند هه ژ دهمی همکئی و پشتی هنگی تا دویمایا میرگه هی، مال و فامیلیت نامیدی گهلهک چونه دهرقه بو دوهوکی و دقهرا دوسکیا بو ناڅ بهرواریا و بورهخی موپسلئ فه و بهغدا و ناڅ کوردیت تورکا و کوردیت ئیرانئ و ههکاریا و شه مزینا و لناڅ گوندیت بههدینا. هوسطاییت سترانیت همکئی هه رمان. فیرین یا بهردهوام بو و باش و هه تاخمهکا دی یا هوسطاییت سترانیت بو فان سترانا دا دیاربنهغه و هه ستران دا دهست سهر دهستی ژ تاخمهکا هوسطا دا گوهریزنه هوسطاژ تاخمه و دهستهکهکا دی و یا ب فه کیش بو (دوام واستمرایه).

گهلهک سترانیتیت دی هه هه بون بو سترانیت شهفهروکا و دیوانا و شهقیته خه ناییت زافا و ههیرانوکا و نهقیته و پی گوتنی و کهیفخوشیا و دهلیشا و هیشتا. ئو ناقداربون ژن و میتر نهوژی ناقداربون بهلن نه وهکی همکئی.

چهند هه دهرت و ته ناییت دهات و دکهفته ناڅ مللهتی هه نهغه سترانه و سترانیت دی و کهیفخوشی خوش تر لئ دهاتن. و پتر هوسطا دیاربون و موکوم تر لئ دهات چ لباژیی و چ لگوندیت بادینا (بههدینا). ئو دیسا بو هه نهغه زهنی لتهبوکی کومیدی هه بون.

هندهک میریت نامیدی بیت میرگه هی هه دهلیشا سالی دا سترانهکا مهزن و بهرفره ژ کیستی چیکه بو (دهشتا کاربتهی ژیری که لا نامیدی) جارهکی نان دو جارا، سالی لبهاری. دا خارنا و زادا و گرازا چیکه و پهزا دهنه فه کوشتن و که نه بهرفره هی و هه می خه لکی باژیی دا گازی کهن و هه می دا بتلیلی فه دهرکهفن و لویری دا داوهتا گردهن و سترانیت همکئی دا بیژن و سترانیت دی تا ئیشاری. دا یاریت فولکلوری کهن و هه جارا بازیا فرین ل گری بازیا و جریدا هه سپا و سویاریا کهن و گهلهک رهغهش و شهنگهها دیارکهن. ئیشاری دا هیدی هیدی وهکی کیشا کاروانا ژن و میتر و بچوبک هیته فهڅ کهلاتی. میری سویار بولبهری بو دگهل مروقیته خو و خاتونیا و خه لکی قهسری و خداما و خولاما (لسیرانی ژی دقهدهرون مالیت میرا ژ مافیاتیا و خرغه بونا) مللهتی ئو هه می بهیزار و خیلی بون و چادر و خیشهت بو قه ددان. و ههروهسا مالیت مهزنا و ماقویلا دجودابون و دویر ژ مالا میرا و ژ نک. خه لکی باژیی ژی بچار شهڅ و خیلی و هیزار بون و هه کومهلکهک و کومهک بیت مروڅ و جیران دگهل ئیک بون. ژنکیته باژیی هه می بچار شهڅ و خیلی بون و میتر و ژن جودابون دناڅ ئیکودو نه بون.

لدهواتیت مالیت میرا ژی هه می باژیی گازی دکره بهرسه رایب بو داوهتی و زاد خارنی و زادی بهرفره چیدکر، ئو ددا فه قیر و ژار و پندقییا ژی. بهلن هه می میر دوهسا نه بون. ههروهسا بو سترانا چیا ی بو (بهری سویلی و سه ری نامیدی لچیا ی مه تینا پشته سویلاق و پشته بشیشی) د بهاری (نيسانی دا) دیسا هندی چو بانا، میری زاد چیدکر و بهلاف دکر و تا ئیشاری دمان و دگهل لی پرسیدا و (کانیا سنجی) را دچون و دگهل لی (مزوریکا و سویلاق) دا دهاتنه خارنی دزقرینهغه. و هه می بهردهرسوک و بهر شویتک و سینگ و سه ربار و دهوار و ددهستا، دهستکیته کولیک و گول و په نوکیته چیا ی بون و دخه ملی بون ب که یف. زیده بار لدهمیت ته نایب وهکی دهمی بههره م پاشای و باپی ری وی سلطان حسینئ ئیکئی و هندهکیته دی. ئو ستران و کهیفخوشی ب شهشهغه و رهوش بون و طاما

خوشیا مللهتی ژنی دهات.

داد و دادگه

وهکو میر دچونه شه ری هنده سه ره لدانیت عاشیر و هوزا دا دژی وان. ههکو دشیانئ دا سهروکیته وان کوژن نان گرن و ئینه نامیدی و دهه لایست و بقناری فه دهیلان دو سئ روژا، دا بانگ و سالوخ بگه ریبن کومیری هوسا لفلانی و بیتهانی کر و هه لایست، کو دژی وی رابو. نان دا دته کوشتنی و نان دا لهشکه ری قریکه ته سه ر و سه ری وان بیت کو رابینه سه رخو دژی میری بو ئین. نان ژی هنده جارا دا نازاکهت هه که په شیمانیا خو دیارکریا و دا دته سویندی کو چو جاریت دی وهنه کهت. و دا ئو ناغا ژی سزای و بدهه کی ددهت چاماله کی دا بو خزینا میری ئینیت بهرانبه ری نازاکرنی. هنده جارا ژی دا گریته و که ته دزیندانی دا (گرتی خانا قیری لتویخی ئه ردی ژ قه سرا سه رایب و سه رگریب)، ئوده بون بیت مهزن و دیوارو بنیت وان دقیرکری بون و کوله کیته بچوبک (ئیک غورا پک) لی هه بون بو رهخی روژنقایی بو بهرده ری سه رایب (مه دیتبون). هه که بهردابانا دا بهرانبه ری په شیمانئ بیت. میری (پرس و دادی) درپقه دبرن و سه رگریب یا (ئوتوکراتی) بو و هه می بیروای بیت میری بون و بریار ژی یا وی بو. دادگرن و مه حکمه هه لک میری بون. بهلن خلمه تیت بچوبک ئه وان میر دا ئیکئی ژ هه قندیت خو و ژ ناقدارا نان ژ فرمان بهرا دا قریکهت خلمه تی حهل کهن و چاره کهن.

خلمه تیت (شه ربه تی و ژن و میتر)، پی لئ ناییت توخیبیت توره ی و شریعه تی دا قازی دئ پی رابیت و لدویڅ شه ربه تی ئیسلامی و بوسرمانا و قازی بریار پی ددهت و خلمه ت دا چیه نک میری کا دا چ بیژیت نان ئه ری و نان دا طایه کی دی بیژیت و بریار پی ددهت بو سزای و قوتان و کوشتن و پاره دان و سویند خارنی کونه که تهغه و تویه و په شیمانی دیارکرن یا فربو.

شولیت (جوبا و فه لا) دا جابا (قه شه ی و مه طرانی) قریکهت و ئه و دا (دادکاری) پی کهن و بریار دهن و سزای بو خزینا میری ژی وهرگرن و دهنه سویندی کو چیبین. بو (جوبا)* ژی دا جابا (مه علمی) قریکهت و هه ر وهسا دادکاری و مه حکمه می پی کهت دیوف شریعه تی وان و دا سزایب خودهت.

بهلن، کوشتن، حوکی دادکاری هه که یا بئاره زو و بی سوچ و بناس و نه گه رابانا (القتل المتعمد) دا هیته کوشتن. وهلن هه که لسه ر ناموسی با و دزیب و سه رمالی دا گرتنی با وی چهندی ژی دادکاریه کا دی هه بو. تالان و شه لاندن ژی ههروهسا.

لهه می خلمه تا (قه سه و بریار) یا میری بو. میر ژی دا پسپاری ب هه قند و ناقداریت (خوسه ر بوسه رگریب) کهت. خلمه تی دا دهرزا خودا خوینیت و بریار ددهت. هندهک میر ژی دره ق بون و دل موکوم و زوردار، و زوی بریار بون و نه پسپار که ربون و قه به، و بریار (زوی ددا) و خلمه ت دا پشتی هنگی بزه حمهت و بیگار که قیت بو چاره کرنی. هنده جارا دا سه ر و کورسیکیته وی (میراتیب و سه رگریب) دا هه می تی چن، چونکه هه می بکیرهاتی و تیر ناقل نه بون!!.

توخم و نائیت سترانیت فولکلوری لئامیدین و بههدینا

ئەم دشتین هنده توخم و گوونا و چورا ژ سترانیت کوردی ژیک ڤه ده رکهین بیت ببا بهت و ناڤگرتیت خو ژیک ڤاری:

- سترانیت (ئولی و په رستی): دگهل ده فگا و بیی ده فک، و هوزانیت دهرهفت و ههلکه فتیت ئولی (دینی) نک بسرمانا گه لک به رفره هه ئو لنک فه لا و ئیزدیا ژی بیت ههین ئەو بیت (ئایینی) بون.

- سترانیت شهرا و خرناقا: و گیله شوکیت عاشیرا و هوزا و تالانا و کوشتنا سهروکا و ناغا و توی تی دانا (۱) و تانی چونا و خوین پرشتنا ژیک و تول ڤه کرنا.

- سترانیت ژن ئینانا و دهواتا و سهما و په قاسا: جوداییت ژنا و بیت میرا و بیت ههردوان ئو گریڤیت دگهل بویک و زافا ژ په بیسکا ئەڤینئ و خاستنئ و خازگینیا کو ههردو دینه مالکا (بچویک هیلین). ئەڤیت همه کئی ژ (ڤانه)، و ئەڤه (په روزترین فولکلوره لهه می جیهانی). چونکه ئەڤه ناڤاکرن و دامه زینا مالک و شانا ئیکئی و ژ پڤهیا جڤاتا مروڤان دئ شانکا بچویک بو جڤاکئی چیکهن.

- سترانیت پئ گوتئی و به هیان (پئ گوتن): بو دلوقانیت ژبه ر دلیت دایکان چوبن و جه رکئی بابان یئ بریندار بی چ کورپن و چ ژن بن به لئ سهرکئی ترازا زه لاما گرانتره لڤی توخمئ سترانا. گه لک ژڤان سترانا بیت بسهروکیت هوز و عاشیرا هاتینه گوتن، بکوشتنیت وان و مرنیت وان وه سسا کو ئەڤه به هیا هه می عاشیرئ یه و ژ مروڤیت ناغای تا هه می خهلکئی پڤه به ندئ وان. (به لئ هه که دوسه د ژ ملله تی بڤان شهرو خرناق و تالانکرنا و شه لاندنا لئاڤ هوز و عاشیرئ هاتبانا کوشتن به لکو که سئ هه ر ناڤئ وان بپئ گوتنه کئی نه ئینابا!!! و که سئ پئ نه دگوت و به لئاڤ نه دبو ستران ناڤ مله تی) مه گه ر گه لک کیم. ئو پئ گوتن ژئ نان دایکا و ژنکا وی یان خوشکئی دئاڤ دیواریت مالی دا. دیسا پئ گوتنا دلدارا و ئەڤیندارا و بیت ئەڤینئ چ هاتبانا کوشتن و چ مرپانا ئەوژئ ده زگرئ یان ئەڤیندارا و دایئ و خویشکان پئ دگوت. و گه لک ژئ بیت به لئاڤ بویه ناڤ مله تی. گه لک ژ ئەڤیندارا بده ستیت یان به گه ریت سهروک هوزا و کورپت ناغا یان شیخا دا هینه کوشتن، چونکه وا دڤیا ئەڤیندارا وی نان ده زگرا وی (هه تا کو گه لک جارا ژنکا وی) بو ناغای نان کورپت ناغای با و نان دهنه شوی بو پارا، دا (دهنه کوشتنئ) و بخورتی ماره کهن. نه ژبی وان (عومور) و نه ڤیان ب چونه دهاتنه وهرگرتن!! ڤیجا دا ژنک بو پئ بیژیت و دای و خویشکیت وی ژئ ههروه صا.

- سترانیت کوچکا و دیوانا: ئەوا رویدهها (نه فه سا درپژ) یا هه ی و ددرپژن و دو سه عه تا و سئ سه عه تا شه ڤبیری پئ دهاته کرن و دیوانا سهروک عاشیری و لسه ڤیت خه نا و زافا و دهواتا.

ئەڤ سترانه لسه ر سه رهاتییت مله تی نه، بیت شه ریت عاشیرا و خرناقیت ناغا و دهره به گا دگهل ئیک و دو کرین و لسه ر تالانا و بسه ر ریکدا گرتنا و ئەڤینا و ره ڤاندنا کچاییت بابا نه ددانه ده زگری و ئەڤینداری و بئیکئی دی گوتبو (نان بو روی نان بو پارا) و خو شرین کرنئ لبه سهروک هوزی نان ژئ

وینه ۳۳: کوردیت ژناڤ دورینا لئاڤ ناڤاری تینه ڤه

بیت ناغا. و نه دڤیا بدهنه که سه کئی دی و نان ژئ دو تهما و پسماما چ ڤیبا ئیکو دو و چ نه ڤیبا، هه ر دبیت ئەڤ گرتاریه و گیله شوک و ئارتشه. پاشی عاشیر لیک دکه فتن و کوشتن دا بن و هیتته ههلکه تن و قهومین و گه لک جارا دبوئه ڤطنیت درپژ.

- سترانیت خودان کرن و هاویش کرنا بچویکا: دایکا دبه ررا دگوتن چ بدلخوشی ئو چ ب دل ئیشی و عیجزی ئو چ بئیتیمئ و سیویاتیی بو دگوت و دبه ررا دگوت. و ئەڤه ژئ دبه لئاڤ ناڤ ملله تی.

- سترانیت ئەڤینئ و چه رانوکییت جه حیتلا: بیت نیر و مینیا گه لک بیت هاتینه گوتن و گه لک به ره هه یئ هاتینه چیرین و گوتن بڤی کناری ژبارئ. ئەوژئ گه لک طا و چقن وه کو هافیتنا به ریک یا کورک و کچکا و کچکئ بتنی یا گوتی بنومیتدا گه هه شتتا هه ردووان یان بخورتی یا دایه شوی و ئەڤیندار هه رئ دقولاچه کا دلی دا!!!. نان وه کی وی و به رڤا ژئ یا قهومی. نان کچک یا دایه ئیکئی دی بیی دلئ وئ و هیتشتا نه بریه گازیا و سترانیت خودا دکه ته ئەڤینداری کو بهیت بره ڤینیت و قهول و راسپارتا پئ ددهت کو یا درسته بو دگهل چونی و هیتشتا فونیت ههین گه لک ژڤان بابه تا، دا کغکئ ژ زورداریی قورتال کهت.

- سترانیت خلمه تیت (ڤاری): و قهومین و بیت ژبارئ بیت گه لک دگهل پڤه ندیت دهره به گبئ

لناث ملله تی (علاقات اقطاعیه).

- سترانیت شولی و کاری و چاندنی: و قوناغیت چاندنی و دورینی و گیری و لبای دانئی و خرغه کرنا و هرز و بهرهما و دهرامه تی.

- سترانیت خه ربیبی: و دوبری و غوربه تی و گوره (گورمه) و بی صه ربی.

- سترانیت ملله تینی: و ناته واتینی و نه ورئی گه لهک طانه.

- سترانیت ترانا و لیهوبکیا و پی که نیکا: و دلخوشیا و زارقه کرنا و کومیدی بو (پیش بینیت) مله تی (مسرح) و پیشبینوگره تی.

- سترانیت بهرگوتنا: و بکه فل دادانا و شکاندنی و ره زیل کرنی و کیماسی ئینانه دهری و بهلکو جقین و خه بهردان ژئی بیت گه ل و بیس لی ههلقوتانی.

- سترانیت بوگوتنی: و بهها ئیخستنئی و ناٹ تیدانی و نه فقه هه می هوزانیت سترانن بابه ته کی نان ئیکئی دی. بروقتی سهر و که و بیت مه زن و پی چی بان، و بکیر هاتیان و خونتکار و فه رمانده ر و شاده شویان.

- سترانیت بجانی: و خوهری و (خوزی)* و سروشتی و تازدی و گولا و که سکتی و دار و باری و پرتلی و بهاری رویدها وان و خه ملا دارا و دارستانا و ناقتی دارا (سماق و بهروی و که فوت و بهنوک و که زان و بیموک و بیت دی و داریت فیتی و دارک بیت تیدا.

- سترانیت گرتیقت مله تی: بیت هه ر و ژ و گه لهک مشه نه بیت رابین و روینشتین و گرتقا، گه لهک ژئی دهر دستار و گرک و صافار قوتانا را دگوتن.

- سترانیت ژیزان نه پهن: و گه لهک نیشان.

- سترانیت چونا ناٹ ریلی: و خرغه کرنا تشتا و هکو گو هوشکا و گرسکا (کوروسکا) و بهرویا و هنگشینی کوی ژ قولیریت دارا دکونه که قرارا. و گیا و په نجاریت بهاری و چبای و کفارکا و کولا قوشک و گوشت بهرخکا (فطر) و دارا و دارفانی و نیچیری و هیشتا بیت ب گه رو گولینیت په ز و کوبشیا هاتینه. گوتن.

- سترانیت کاری ده ست کاری و کارژهنی: و توخمیت کار و شولا و هکو ناشفانی و دارتراشینی و توف چین و دورینا نالی و مزه بیتا و ناسنگه ری و زیرینگری و کورنجی و په می ژهنینی و هری و ته حتی و ته که نامه چیکرنی و کورتان چیکرنی و دارفانی ژئی لقیته تیت و دارئینانی بکه رخا لسه رئاقا رو بیبارا و هکی خابوری و هیزی و ناقا مه زن، و گه ماری گه مار که و خمب و خمبدری. ئو بیت کاروانی و کاروانا و گوهرینا متای و کپیار و فروتنی و په زی و شقان و بیریان و خارن و میه هانیا و خارنیت فولکلوری و هکی دهوینا کوردا و گولولج و که له میا و سه وکا و صافار و کوتلک و برنج و زهرزاریا و گه لهک خارنیت دی و پی خارنا مه شک کیانا و دوخینک فه هینانا و گوره و کالک و ساقه و چوخک و بهرگوز و شهل و شه پک چیکرنا. و مه حفور و بهر و زبلوک و بهرمالک و شه ملک چیکرن و

راچاندنا و په روک چیکرنا. گویز داقتانا و راقیت پیکفه گوندا بو که و و چیکرنا جو و و کولانا و کاریزا و ناٹاکرنا پرا و ریکا و خانی و یاریت گه لهک توخم و چووره بیت مله تی بو بچوبکا و مه زنا و ژنا و میرا و خودانکرن و خویندنا و گه ریان و گه ریده و سیرانا، و هیشتا.

- سترانیت نه خوشیا و نه ساخبا: و پیتلیت و هبا و ته عوینا.

- سترانیت سهرکوزا و کوچه ریا: بهار و پاییزا.

- سترانیت بده میت صالی: و هه یفا و نه ختا و به فری و بارانی و طهرگی و بای و باروقا باگر و باهوزا و ناٹ رابینا.

- سترانیت مشه ختی: و ره فهدان و ره فهدی. (مشه ختی تی).

- سترانیت گه لهک تشتیت دی: و ده لیفا و قه و مینیت کیم و نه دهر گاف و هکو روژ و هه یف غه برینی و سیر رژیانی.

- سترانیت نه فسانه: و (نهت و ده صای قه و مین) (۱) و هکو کابوسی و سهر نه جنا و شهیتانی و دگه ل وان ناخفتنی و برنا وان و مه هرکرنا وان و مروف برنی و هرچا دگه ل گیاندارا و ناخفتنی و خلمه تیت هوسا.

- سترانیت تشتیت دی: بیت ژقیته و ویراهه و تیکه ل.

- سترانیت هوزانیت فولکلوری و ده لیقت گوتنی: لهه می ده لیفا دگوتن سترانیت لیدیونا و داوه تا و ژن ئینانا و دهمیت قوناغیت چاندنی و طوف هاقینی و دورینا و جوخین و بیدر و خه رمانا. لسه فه روکا هه کو صافار قوتانا و صافار هیرانا. ژنا جودا دگوتن و کچکا و زه لاما دهر میرقوت لیدانا رادگوتن و لهر گرکی پویشکی برنجی و دستارا و برنج قوتانا را. و لنیچیرا و ناٹ ئینانا و دهرمه شکارا و کیانی و بیرقانی هه می گرتیقت مله تی.

دهر دوتنی و شیر ئینانی را و بیت شقان و بیریا حه رانوکیت نه فین و دلداریا و نه فینداریا بیت کاروانا و کاروانیا بیت دارقانا و دارفانی و بیت ناٹاکرنا، بیت چونا مازیا و مزه بیتا و تری چیننی، بیت دهر بچوبکا و زارووارا بوهاویش کرنی و نقاندنی. بیت پی گوتن و تازیا و بیت په هله وانی و قه ره مانیی و عه گیدی، بیت شه ریت هوز و عاشیرا و تالانا و بسهدا گرنا و ژن ره قاندنا. بیت که نیی و حه نه کره نیا، بیت هنده بازارا و پیک هاتنا، بیت توی تیدانی و بها بلند کرنی (مدح) بیت بریلی و خوهری و بهارا و خه ملا جهی و ببازرگانی و یاری و حه نهک و پازینیت فولکلوری (بچوبک و مازن) گه لهک جارا جوتا ده اقیته بهر تیک ژن و میرا لده لیفا و گه لهک جارا ده سته ک ده سته ک بون.

فه قیا شه قیت نه بینی هوزانیت بده نگ دگوتن و ده اقیته بهر تیک و هکی هوزانیت مه لایی جزیری و فه قیی ته ریان و مه لا حسین بته بی و شیخ نه حمه دی خانی و مراد خانی بایه زیدی هه کاری و مه لا خالدی هرنی و ره مزان بوطی و بهر که گئی نه رزی و حافز شیرازی و سه عدی و شه مسی ته بریزی، و مه م و زین و هیشتا هوزانیت کوردی ژ گه لهک هوزانقانا. هندک فه قیا سترانژی چاک و جان و خوش و

تازه دگوتن. و گهلهک ژى ئه قيندار بون قئيجا ژ دل و وژدان و پئ حه سيبان و ناگهه دگوتن. دهنگى هندا زئدههين خوش بو و دل حه لين بو. هنده جارا بتنى دهاقئيته بهرئىک دو فه قيا و هنده جا دهستهک دهستهک بون لبهرئىکانئى.

دمه ولیدیت پیغه مبهری (ص) دیسا بهرئىکانئى بو مه دیره و به یتیت ئولى (دینى) دگوتن دا مه لا مه ولیدئ خوینیت هه بامه کئى دا سئ چار بهیت بیژ (مه دداح) دهست هاقئینه هوزانیت وئ ده لیقئى بدهنگشه. دا هندهک فه قى و مه لا لقئى ره خئ مه زه لئى دناث قه ره بالغا مروقادا بیژن و بدهنگیت خوش (۲-۵ فه قيا و مه لا) ئو دا لره خئ دى یئ ئودئ، دهستهک دهستهک بون هنده کئیت دى لئ قه گئیرن تا خلاص دکر. دا مه لایئ مه ولید خوین دهست هاقئیرئته قئى تا دهاته سه ر [بينا پیغه مبهری (ص)] دا هه مى رابن (ئودا تزیه یان دو ئوده). پاشى دا روینه خارئ و دا (مه دداح) هوزانا (یا امنه بشراک = سبحان من اعطاک بحملک بمحمد = رب السما هناک) بیژن. دیسا لمالیت میرا ژى دکرن و لمالیت نامیدئى. زاد گهلهک توخم د بهر فراه بون.

شیشه کا خوش و گهلهک رهنگ و گوونه و تازه دا خودانئى مه ولیدئ چئکهت و خه لکئى باژئیرى گازى کهت (هه رئیک ددیف شيانا خو چهنه مالا زه لاما دا گازى کهت ژ (۵۰-۴۰) دو یف ئئ هاتنا خو. هه ره سا لگوندا خه لکئى گوندى دا مه ولیدا کهن به لئى پا نه شتى باژئیرى بون چونکه فه قى و مه لا به لکو نه بون بو شه عر گوتنا هه ما دا مه لایئ گوندى دبه ررا هنده کا بو بیژئیت ئان دا که نه (داوهت نه بى) زادى به نه سه ر بانه کى دا خه لکئى گوندى هه مى خون. زاد ژى سفک تربو. (فه لا و جويا و ئیزدیا) ژى ده لیقئیت خوینیت ئولى هه بون نا قبه ینا خو.

- نا قئیت هندهک سترانا: من هندهک ژ سال (۱۹۵۲ لئامیدئى) بیئت نفسین و هندهک ژقان من (لحه له بئ) نقیسین پاییزا/۱۹۶۷. لکتئیا (په رتوکا) منا مه زن (چیره ستورا ئامیدئى و به هدینا نا قئیت ۲۹۰ سترانیت کوردی بیئت تئیدا).

۱- مه م و زین (به یئا ستران یا درئژه)، نه یا ئه حمه دئ خانى.

۲- سه ید ئه حمه دئ سلئقى

۳- ئه یشا وه یئى (بیبئ)

۴- خه جوک و سبابه ند (یا درئژه)

۵- ده رویشئى عبدى (یا درئژه)

۶- حه مى مويسکئى (یا درئژه)

۷- جه به لئى میرئ هه کاریا هه کو چویه سه ر شکاکا

۸- غه زالا ئه حمه د ئاغایئى مه ندئ

۹- حه سه نئى ئالى ژ شامئى

۱۰- حسن ئاغایئى زه لئى و شاهئى عه جه م و شه رئى وان

۱۲- سالخئى ناسو

۱۳- صالحئى پولوى - صالحئى نویرئى

۱۴- قاسمئى مه یرو

۱۵- جه مبه لئى

۱۶- له على خانا گو شه یى

۱۷- لاوى کورد و کچا ته له عفرى (وه رنه تری)

۱۸- گولا ئه رمنئى و حاجى موسى به گ

۱۹- حه سه نیکا پسام

۲۰- بشارئى جه تو

۲۱- عبدالرحمانئى زورباشئى

۲۲- عه مى گوزئى

۲۳- ده رونئى و ئه حمئى قومانداری هه رکيا ... (محمد مفتئى خدرئى بامه رنى گه لهک خوش و تازه دگوت).

۲۴- دیران ده دیران و دراقئى که ژوکئى

۲۵- شاهین و بیموک (مئموک)

۲۶- زه نهل به گ

۲۷- پیره پاییز

۲۸- صوفئى برا هئموک

۲۹- باشئىکئى خوش باشئىکئى

۳۰- قوچئى على خان به گئى (برایئ سماهیل پاشایئ ئئکئى میرئى به هدینا لئامیدئى، هه کو لزاخو مری و طه رمئى وئ بریه ئامیدئى خویشکا وئ لئک گوندئى (گولئى) گه هه شتئى و هه تا ئامیدئى لبه ر تابوئتئى ره قسى).

۳۱- زه نبیل فروش

۳۲- هئشتا گه لهک بیئت هه ین، وه کئى (به یئا هه سپئ ره ش)، (شئخئى سه نعانیا)

۳۳- به یئا دمدمئى

۳۴- ئامیدکئى

۳۵- یاره ائى مه مو

۳۶- سماه یلاغا و ده شتانیئى

۳۷- لاوکئى ده شتانی

۳۸- ره زئى مه لایئى

۳۹- گه لهک حه برانوکئیت جه حئلا و ئه قئین و دلدارئین

۴۰- هه سپئ به گزاده ئى

۴۱- یا دیلان دیلان

۴۲- یاره ب تو بده ئى به ارا

۴۳- نئیرئىک و به فر و گه رو گولئین

۴۴- نئیرئى نئیرئى

- ۴۵- به گبین
- ۴۶- هه ری باصو
- ۴۷- زهینه بی
- ۴۸- حه سه نن مالا موسی
- ۴۹- هایلا میرو هایلا میرو خه نداغا
- ۵۰- های فاتمئ
- ۵۱- لئ عه دلی لئ عه دلایئ
- ۵۲- کورقل کورقله
- ۵۳- قئ رویباری لئ لئ
- ۵۴- ناگرت خیشه تا جوتن
- ۵۵- های گوئه ندئ های گوئه ندئ
- ۵۶- خفتان خفتان خفتان
- ۵۷- دارئ لاندکئ
- ۵۸- شه ری دولا دوله نیئ
- ۵۹- ئیمئ ئیما من ئیمئ
- ۶۰- چیمه ن و چیمه ن چیمه ن د خوشن
- ۶۱- خانمان و خانمان
- ۶۲- لئ دینئ دینئ دینئ لئ لئ دینئ دینا من
- ۶۳- بارانه ک باری
- ۶۴- فان ئه قران و فان ئه قران.. دئ ئه زم له یلوکئ له یلئ
- ۶۵- هه یوایی هه یوایی دلو هه یوایی (ته تو و ته مو)
- ۶۶- سه ر سیپانئ سیپانئ سه یدئ من.. لئ کر به فرئ و بارانئ وللائی له من..
- ۶۷- های مه یرو مه یرو مه یرو..
- ۶۸- پیروزئ دایکا کورا.. های پیروزئ..
- ۶۹- ناقئ گوندئ مه میردینه
- ۷۰- چوم حه له ب له دیاره کر هات حه له ب له دیاره کر
- ۷۱- یار حه لیمئ
- ۷۲- ئه زئ خه زالم
- ۷۳- مه طران عیسی
- ۷۴- منته قئ منته قئ مومکا جانه منته قئ
- ۷۵- حه سه ن سه لیم
- ۷۶- که له ش قاسماغا و مه حمودئ شان
- ۷۷- گه له ک سترانیت فولکلوری بیت صافار قوتانئ و هیرانئ و شه شه روکا.
- ۷۸- ها قینه خوش ها قینه

- ۷۹- لئ لئ وه سو
- ۸۰- گری سیرا بسیره
- ۸۱- های توزئ
- ۸۲- مالا بارکر
- ۸۳- ده خالو
- ۸۴- هات کاروانه
- ۸۵- کوچه ری
- ۸۶- کوچه ری بارکر
- ۸۷- گولیشان
- ۸۸- رابو رابو حاجی ره مه زان رابو
- ۸۹- ئه ز که فوکم لئ لئ
- ۹۰- قورپانم
- ۹۱- سویاره تویکا ب چه مانه هه که ئنگلیزی له شکهر ئینایه سه ر ئامیدئ صالا ۱۹۲۰.
- ۹۲- لئ لئ که وئ چ صاله ئه م که تینئ
- ۹۳- لئ لئ جه وئ ته پور صوره ژ پورا که وئ

هنده ک توخم و گوونیت خارنا لئامیدئ و به هدینا

خارنا هه رسئ دانایا وی ده مئ تا قئ چاخئ: برنج و صافار و دانه پیرک و دانقوت و نیسک و نوک. ئه قه سه روکیت قویتی و کرتی بون. لسه ر ستیپرکی خه لکی هند دکرنه همانا و هند دلینکا دابون و دتویرا و تیپرا و گوینیا، ماش ژئ جارجارا چیدکر. نان گه نم بو و جه ه بو تیکه ل صالیت خه لا و کولب و ده رامه ت نه هاتبا و لئ طه نگ کرن با (حسار = مشیکار) گه فوک (گه نم شامئ) و خوروفی و گارس ژئ خه لکی دخار. کولند و فاصولی و ژئ زقسطانئ چیدکرن گوشت و که و و کتپاری و ترشک و قه یلوک و ئیپراخ و کوتله یورکا کوندک و باجانی و گیزه ری (تویخ تویخ بون و گوشت بو کوتل هویرون و پیقازیت قه لاندئ بون لتویخا) گولول و شله و سمیدک و کوتلکیت صافارئ و بیت حه له بی و سمیدکا بشرینی دئاقا هنگفینی دا که لاندئ و ترشکا دانه پیرکی و هویرکی برنجئ (ئیکخنئ) و کوتل دهوک و دوغه قا بکوتلکیت برنجئ و پر گوشتئ قیمه و ددهوی دا و ئان د ئاقا که شکئ دا که لاندئ. ئیپراخ و که له میئ، ئامیدئا دگه ل پیقازا و هه سته و گوشت دبنیدا بناث و ده نگ بون.

(زه زاری) و رشه بون دئاقا هگشینئ و روینی دا د قه لاندن. که و و مریشک و هیک و عه لو عه لو هنده جارا ژ لیستا خارنئ بون. ئاوار و شلکیت سیلئ دئاق هنگفینی ئان دوشاقا تری لدویف ژتیه اتنا خودانی چیدکرن و دخارن. سپیده یا نان و پئ خارن بون وه کی دوشاقئ و ته حینا کونجیا و پتچال و هنده جارا گرابون لگوندا و هنده کا لباژئرا پاشئ چایی هاته جهئ.

و ماسط و سه رتوی و په نیرون و هیکه روین و دگه ل ئارخافکئ و ئارخافک و گیاییت قه لاندئ

وهكى طولكى و گويزركى و شيركيتكى و كفاركا و هيكونارا لناف دوهنى (روينى) نوژاژه روينا. هندا نيسك بو و شوربه بون بيت گوستى و سهوپيا و نوکا. هندهكا ريجول (مربى) چيدكر يا حوليكا و سيڤا و بهها و ژشهكرى و هنگښينى و هنداهلهچك چيدكرن بو ژفستانى (كولند دوشافى دا دكه لاندن و دهيلانه تيدا). و تشتيت دى ژى بيت نهخوش خور هه بون. كاده و لوقمه و خه بيس و نان ته حينك دگهل هنگښينى نان دوشافى.

هندهك عهدهت و گريښت جفاكى

لباژيترى ميترك بشهقى دچونه سوحبه تا لنك سهروكى مهلجى (تاخى) و دچونه نك نيكو دو بمال څه و بچويكڅه نان زهلام بنتى. ژنك بروژى دچونه ماليت نيكودو لسوحبه تا ژنكا و فراقين بو نيكودو چيدكرن و وان و بچويكا پيڅكه دخار. بشهقى ژى ژنك دچونه نك ژنكا بو سوحبه تى و هنده جارا دوسى مال دا څيڅ كهفن چنه مالهكى بشهقى. سوحبه تيت ژنا دمافى و گشت بون و هنده جارا كهنى و حنهك زهنى بون و مه ته لوک بون و گاشه دگوش (كاشه كوشتن = جزورات = پى ب حه سن) هنده خلمه تيت ژيزانيت وا دنخافتى و نهين بون كا دى چاوا پى حه سبتين؟ جار جار ژ چكا خه بهر ددهن و هيشتا و دهواتا و بچويكا و ژيارى و قه ومينا.

سوحبه تيت ميتركا ژى ژ ژيارى بون و شولى و چاندن و كاردانا و بازرگانى و سوبكى و بازاری و جاندارا و بيستانا و رها و دهرامه تى و زورداريى و پيښانا گوندا و پشكا لينك څه كرنى و حوكمه تى و سهرگيرى و ميرا و خرناق و شه و كوشتنا و ژن نينانا دهواتا و قويتى و دارودويا، چكا و ناڅاها و شولى و شولا و ده ميط سالى و ريژه يا خلمه تيت تولى (دينى) و گه لهك خلمه تيت دى بيت ژيارى. خه لك دچنه هارى نيكودو بو خلمه تا و ژنك هارى ژنكا دكهن. سوحبه تيت كارا و شولا كاروانا و صفاريى و دارتراشينى و ناڅاها و هيشتا ماليت ميرا و شوليت وان.

داپيرك هه هه بون بيت نافدار و شه رهزا. نو داپيركيت ماليت ميرا دجودا بون و بو خه لكى ژى دچون. داين و شيردهر (دادوك) هه بون و زيده بار بو ماليت ميرا ژ مالا دادوا بون (بهگى خانى) لتاخى سهردا. ژنك دا چيت شيرى ده ته بچويكى وان لقه سرى هه روژ و دا دياريا و هه قى (مزي) دهنى و هيته څه مال، لگيژنا ژى عبدانى دداين بهلكو قويت بو و جلك و پهروك بو و پاره ژى.

ياريت بچويكا هه بون دگه ليك كورك و كچكيت زارو لدهرڅه دكرن و خانىكا و گيرچيكرنا و خيسكانى و قوتكانى و دهست تيك گرتنى و بويك بويكانى بو و بويك و زافا بو زڅرينى وهكى دهواته كا گرانا نه رم. نو ياريت كچكا مورىكانى بون و ناخه پولك و مورىك بون و خانىك و خانىكانى بون و خو هلاڅيتن بون و ستران و سهردوينان بو و گه له كيت دى.

بيت كوركا سويركانى (چينگانى) بو و عنزه بو و كله كاربو (غار) و داركو پليكانى بو و خانىك بون و عاشيرا شه پشه پكبون (سهري محرره مى) و تويسانى بو يا بهر پت پهحن و طهنگ و گوكا بهرى و بيلبيلاقبو لسهر كولينا و كيله بهرانى بو و پارسهنگانى بو زنده گاڅاننى بو و براننى بو و كهقه بهى بو و

مريشكا ترش بو و سهرى شاشابو (تله پيروزانى بو هه چيى كهفته بهر دا چاڅيت وى گرتدن و كه نه ناف خرپكا يارى كهرا و دا تلا تى هه لين و هه چيى وى دهستى خوليتدا با دا كهفته بهر). كيله بهرا جلك نيكهستنى بو. و مهلا هاتمه كهري ته بو، و ته پكانى بو (هولاننى) ته پك ژ تهحتى بون (تهحتيك) و پاڅا و باش څه دورين، ته پكانا شارى هه بو دهاڅيته نيكودو نو ته پكانا فه قيا (فهقا) هه بو دهاڅيته بهر نيكودو و دودهستهك بون (جوين و تاخ) دژى نيك و هول (ته پك) دناف دگهريا نو هيشتا گه لهك لگوندا و باژيرا هه بون.

هوز و عاشيرت بادينا

هندهك ژيدهر من دانه هسپاردانى وهكى (ژ محمد نه مين زهكى ۱۹۳۶ العزوى - عباس ۱۹۴۷) ياسين العمرى - تحقيق عماد عبدالسلام روؤف ۱۹۷۴ - انور المائى ۱۹۶۰ و محفوظ العباسى ۱۹۶۹.

دى هندهك هوز و عاشيرت مهزن و گه لهك هوزا بيت بچويك و طهنگ بيت ژ كهفن دا لبه هدين بون نو بيت هاتين ژ نه قرازي ژ كوردستانا ناسيا الصغرى و ژبن دارى نوسمانيا و توركا دياركه ين. گه لهك ژوان دهاتنه (بادينا) پاييزا دگهل پهزى و لسهر كوزا دمان تا دوياهيى بهارى و زڅرينه ف زوزانيت ژورى ناف وهلاتى خو. گه لهك ژى وهكى (زيتكا و نهرتوشيا و هاجا و كوچهرا و ميرا و صهيدا و مويسه رهشا و هه سنا و هه ركيا و شهرفا) و گه لهكيت دى خو جه بون و تاكنجى بون. ههروه سا كيكي. هه چيكه (گه رگه رى نه) نافى وا ژى ديبژنى كو (گه لهك گه ريان) تا دوياهيى هاتينه وارى خو بى نهو تاكنجى بون. ديبژن نهو جوينه كه ژ شككا ژ مروڅيت خو دلماى بون و ژناف شككا هاتن و دناف بادينا را بورين و چونه جهى خو بى نهو پهختى دى بى ناڅا مهزن. (نويحى) گه رگه رى مه زنه كى و ايه بى نافدار. ژ عاشيرت مزويريا و دوريت وان مزويرى لده څه را دهوكى و دره څه وى ژيترى و ژورى طايت وان:

۱- نهرتوشى: ژيترى و ژورى طا و باسكيت وان - نيزدينان - مركزى - مام رهش - مامه نديت نيزدى - بروژ - جيريكي - شيدان - مامخور - خارى سلطان - مامه دان - گه ودان - زيدكى - زڅنگى - هاجان - (هاڅجان). بهرى كوچه ريون بهار و زڅسطانا لدويڅ (چهر و مشتبي پهزى) و كووزا. بهلنى لنيڤا نيكى لڅى چاخى نو لچاخى چوبى هيدى هيدى تاكنجى بون و گه لهك باصك و جوين و طايت وان كه تنه كردستانا ناسيا بچويك و عبراڅى.

۲- شهرفان: نه وژى دهاتن و دچون لدويڅ پهزى پاشى لده څه را (ناف كورى) بو دهشتا شيخان بو تاكرى تاكنجى بون و هندهك ژوا لناف سليڅانه يا مان.

۳- دوسكى: لده څه را دوهوكى دوسكى ژيترى ژيزانا فى نافى تيته زانين (دوزكى) نانكو دوزا هه = خلمه تا (ثار) كو ده څه را خويا دوسكيا ژ رپڅه دوسكان و دوسكى ژورى ديبژن بيت ژ ويري هاتين و دوزا لى كهفتى و سهر په شكيت وان گه هه شتنه (بهروشكا سيڅيا) لهن گه لى قه نتارا پشت گه لى زاونيه پاشى بهلاف بون و گوند خراب بو (بهروشكا سيڅيا چونكه بهطه نا بهروژى يه). ديبژنى ژى دوستكى نانكو عاشير دوستن. نوژى تيته زانين دوستكى نانكو خودان دوست و هه قال و غه ريب

دوست نهوژى باصکن و جوین جوین: چپایی - کاتولی - نهرتیسی - همبی.

۴- کوفه یی

۵- شه مکان

سلیقانی: لزاخو، وی ژى طا و باصک بیټ ههین، سینا دوبادا. (سندی) نهوژى طانه- شیف و سه رثاټ لدهشتی لیتقا خابوری - نهفسا سندیا لگه لیبی پساغا لچیبای و تا توخییی تورکی - (گولی) - صهیدا بنیات کوچرن لسره خابیری.

عاشیریت ئیزدیا: نه م دشین ژ عباس العزای بنقیسین بیټ کو هندهک دبیزنی بهری نهو (هوژیت هه ویریا): عاشیریت ئیزدیا لدهفته ریت دهوکی و شیخا و شهنگاری دبه لاقن. نهوژى کوردن و باصک باصکن وه کو دبیزن ئویجاخ ئویجاخن بیټ بهرفرهه بین و بینه عاشیریت بچویک و ژوان به لاقن لگوندا: بهکران - بهردهحلی - بلسین - خاله تی - باپییری - پیهری - تازی - ترک - جوانا چالکا - جهحیش - جفریه - جهبانی - هباب - حلیقی - ختاری - خورسکان - خیسک - دخیه - داسنی - دملی - دناده - دنلی - رشکان - رویشتی - زیلکا - سموقه (د سترانادا تیت لاوکی سموقی محمد عارف جزیری دگوت) - سیقانیه - شهوان - شیخان - صرعان - عبیدی - عزوی - فقرا - قانلی - قیچکا - قیران - کورکور - کیباری - ماقویسی - مسقوره - مندکان - مویسان - مهرکان - هرگی - هسکان - ههکاری - هه ویری - لکورستانا عبراتی میر سهروکه یه و هه می بو عاشیره تی پیته نوکیت میری نه.

هوژیت نامیدین:

- بهرواری ژیری لپشت چپایی گاری مهزن

- دهفرا صپنه ی و نامیدین بخو

- بهرواری ژوری

- نیرووی - ریکانی و دپهرتوکیټ دهستنیسیټ که فن یا هاتی (رادکانی) = رادهکی.

- مزویری ژوری

ههچیکه عاشیریت ناگری، نهوژى:

هه رکی: ده می میرگه هه خراب بی هه رکی دهاتنه سه رکوزا زقسنانی و دگه هه شتنه ناگری و هیدی هیدی ناکنجی بون و گوند ئا فاکرن. ده می دهاتن دهفهر ئیخسته ئیخته و گوند گه لکه تالان کرن و گه لکه ژبارا مله تی تیچکو. ئینا گوندیت پشت گاره ی هه می خودانا بهردان و چونه گوندیت دی بیټ لی بجه و بیټن.

- ههفت عاشیر (عشائر السبعه) بیټ گورانا: کبره - وزرکی - شایلو - شیخ بزینی - لوما -

خنت بری - شارک.

هوژیت زبیری:

زبیر بهروژى بارزانی - مزویری ژوری - شیروانی - برادوستی - گهردی - هه رکی.

هوژیت بارزانی:

- بیهره که پرا - بلن - بارزان (بهروژى - نزاری)

هوژیت مه رانیټ که فن: نهو هه ده بانی ناغه ینا جزیرا بوطا و زین (به لکو نهوین بیټ ژبو تا هاتینه دهفهر پشت چپایی مه قلوبی شیخان ناټ (ههفت عاشیرا) = بوطنی.

چه کیت ژنا له هدینا ژ که فندا:

نهفه باهرا پتری چه کیت کو بکار دئینانا ژنا و کچا و بو بچویکا و زاروا لچاخیت چویی و گه لکه ژى تا فی چاخى بیستی بیټ زیری و زیفی و موریکیت ببها و بنرخ بون و بیټ ماین. من نهف دکارا کری کو ناقتیت هندنا بنقیسم و بکارئینانا وان بو کیری، ناټ هندهک مابون و بیټ ماین تا فی چاخى و گه لکه ناټ من بیټ پسبارکرن ژ پیهره ژنیت هزر زهلال و روهن ژ دای و داپیرا ژ هوزانیت هوزانقانیټ کلاسیکیټ کو وه کی جزیری و به کر به گئی نه رزی و سترانا و ژ گه لکه ستران و ههیرانوکا ژ سترانیت هه مکئی و ژ چیروکا و ژ گه لکه ژ چیروکا و ژ گه لکه پسپارا لچل سالیټ چویی بته قه کی (به رده وام) من هیدی هیدی خرغه کرن و نقیسین دا به رزه نه بنه شه چونکه گه لکه ژ ناقتیت وان و ژ کارئینان بیټ چوینه ریزا مریا. من نومیده نهفه بمین دا فولکولورئ مه پچ سه رفه راز ببیتا. بیټ په رتوکا چیره ستوبرا به هدینا و نامیدین دا هاتین. (یا مه) ژ هه می توخم و بابه تیت چه کیت ژنا و ناقتیت وان: